

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

2013

Mgr. Marián Bejdák

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Mgr. Marián Bejdák

PORUŠOVANIE AUTORSKÉHO PRÁVA NA INTERNETE

PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA NA INTERNETU

COPYRIGHT INFRINGEMENT ON THE INTERNET

RIGORÓZNA PRÁCA

Konzultant rigoróznei práce:	JUDr. Petra Žikovská
Ústav:	Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního
Dátum vypracovania práce:	14.3.2013

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som predkladanú rigoróznú prácu vypracoval samostatne, všetky použité pramene a literatúra boli riadne citované a práca nebola použitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe dňa 14. marca 2013

Mgr. Marián Bejdák

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať za cenné rady a odbornú pomoc, ktorú mi poskytla moja konzultantka JUDr. Petra Žikovská.

Obsah

Obsah	5
Úvod.....	7
1 Charakteristika internetu.....	9
1.1 Historický vývoj internetu vo svete a v podmienkach ČR a SR.....	9
1.2 Základná charakteristika nástrojov internetu.....	11
2 Pramene autorského práva	13
2.1 Medzinárodná úprava porušovania autorského práva na internete.....	13
2.2 Právna úprava autorského práva v Spojených štátoch amerických	20
2.3 Európska legislatíva v oblasti autorského práva.....	23
2.4 Zákonná úprava autorského práva v SR vo vzťahu k internetu.....	47
3 Úprava autorského práva v ČR vo vzťahu k internetu	62
4 Prejav porušovania autorského práva na internete	84
4.1 Vymedzenie pojmu a dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite.....	84
4.2 Zverejňovanie a neoprávnené šírenie obsahu na internete.....	88
4.3 Sprístupnenie počítačového softvéru na voľné stiahnutie z internetu	94
4.4 Metódy odhaľovania porušovania autorského práva.....	98
5 Šírenie diel a softvéru v prostredí internetu.....	101
5.1 Postup zverejnenia multimediálnych diel a softvéru na internete	101
6 Vymáhanie práv.....	103
6.1 Súkromnoprávna ochrana pri porušení autorského práva na internete.....	103
6.2 Trestnoprávna ochrana pri porušení autorského práva na internete	107
6.3 Zodpovednosť poskytovateľov internetových služieb.....	109
Záver	113
Zhrnutie.....	117
Resumé.....	118
Zoznam použitej literatúry.....	119
Právne pramene.....	121
Internetové zdroje	124
Abstrakt.....	128

Abstract.....	128
Klíčové slová.....	129

Úvod

Texty a obrazy boli dlhodobo najvýznamnejšími spoločenskými nástrojmi slúžiacimi na uchovávanie a šírenie informácií a poznania. Až začiatok dvadsiateho storočia priniesol záznamové médiá, ktoré umožnili zachytiť zvuk i pohyblivý obraz. Okolo týchto technických výdobytkov vyrástli rozličné druhy kultúrneho priemyslu, zamerané na produkciu a distribúciu kultúry.¹

Vývoj nových informačných technológií a hardvérových zariadení je oblasťou, ktorá sa teší veľkému nárastu záujmu nielen u širokej verejnosti, ale aj u profesných odborníkov, vedcov a právnikov. Rastúce pokrytie obyvateľstva internetom umožňuje rýchlejšie a vo väčšom rozsahu šírenie multimediálnych diel. Je na zákonodarných orgánoch Českej republiky, štátov Európskej únie, ale aj ostatného zvyšku sveta, aby pružne a flexibilne reagovali na tieto zmeny.

Trendom posledných rokov je vývoj takých zariadení, ktoré popri tradičnom počítači umožňujú prehrávať a zdieľať multimediálny obsah. Medzi takéto zariadenia patria mobilné telefóny, zábavná technika, tablety.

Trestnoprávne normy, ktoré upravujú potrestanie páchatel'ov konkrétnych činov, ale aj normy autorského práva, obchodného a občianskeho práva by sa mali tejto problematike viac venovať. Veľkým problémom nielen v ČR, ale aj vo svete je možnosť efektívneho vymáhania práva a náhrady škody. Náhrada škody zostáva na majiteľoch autorských práv, aby si ju uplatňovali rôznymi inštitútmi súkromného práva napríklad pomocou občianskeho a obchodného práva.

V minulosti, keď ešte nebolo tak rozšírené pripojenie na internet, páchatel' vykonal trestný čin „fyzicky“ tj. konkrétny skutok sa prejavil vo fyzickom svete. V súčasnej dobe sa dejú zločiny virtuálne, takáto forma vykonania skutku je nebezpečnejšia.

Základnú právnu úpravu používania internetu ako komunikačného a informačného média je možné nájsť v podmienkach Slovenskej republiky v Ústave SR č. 460/1992 Z.z., kde článok 22 pojednáva o listovom tajomstve a tajomstve prepravovaných správ „*listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú*“. Pod tento ústavný článok zahrňame používanie služby emailu.

---

¹ Citované podľa: CHUDÝ, A., LICHNEROVÁ, L., ŠUŠOL, J. Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: Stimul, 2011, s. 137

Článok 26 ods. 1 Ústavy pojednáva o vyhľadávaní a rozširovaní informácií „sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.“ Článok 26 ods. 2 Ústavy znie „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.“

Podobnú právnu úpravu môžeme nájsť v Českej republike a to konkrétne v Listine základných práv slobôd², ktorá je súčasťou ústavného poriadku ČR. V čl. 17 ods. 2 je upravené rozširovanie informácií: „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako i slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.“ Tajomstvo prepravovaných správ je upravené v čl. 13 Listiny základných práv a slobôd.

Úlohou do budúcnosti pri zamedzení nelegálneho šírenia diel zostáva zlepšiť osvetu hlavne medzi mladšou časťou populácie, ktorá je hlavnou skupinou používateľov a návštevníkov internetových stránok.

Internet je celosvetový masovokomunikačný prostriedok, preto vo svojej práci sa budem snažiť poukázať aj na rozdielnu právnu úpravu internetu v podmienkach Európy a ostatného sveta.

Rozsah upravovanej problematiky je široký, preto sa primárne zameriam na úpravu inštitútov z hľadiska práva a následne na náhradu škody.

Dôvodom, pre ktorý som sa zameril na tému porušovania autorského práva na internete je potreba prijatia efektívnej právnej úpravy. Pri práci som využíval názory, poznatky odborníkov z právnej teórie, metódy komparácie a v neposlednom rade aj vlastné poznatky. Práca je vhodná ako pomôcka pre širokú verejnosť a študentov práva, ktorý prichádzajú do styku s informačnými technológiami a internetom.

Predkladaná práca reflektuje právny stav účinných zákonov, medzinárodných zmlúv a európskej legislatívy k 1.2.2013.

---

² Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.

1. Charakteristika internetu

1.1 Historický vývoj internetu vo svete a v podmienkach ČR a SR

Internet je možné definovať z rozličných hľadísk. Rôzni autori majú rozdielne názory na vymedzenie tohto pojmu. Internet môžeme definovať ako nové komunikačné médium, ktoré mení spôsob komunikácie medzi ľuďmi, odstraňuje bariéry a nie je len zdrojom vzdelávania, ale aj zábavy a oddych. Iná definícia používa na vymedzenie internetu technologické hľadisko. Potom by sme mohli povedať, že internet je verejne dostupný celosvetový systém vzájomne prepojených počítačových sietí, ktoré prenášajú dáta pomocou prepínania paketov za použitia štandardizovaného Internet Protocolu (IP) a mnohých ďalších protokolov. Služi ako prenosové médium pre rôzne informácie a služby. Obe definície môžeme považovať za aktuálne. Zo začiatku vznik internetu podmienilo prepojenie počítačových sietí v laboratórnych podmienkach. Časť zábavy a multimediálneho obsahu sa dostáva v dnešnej dobe do popredia a šírenie obsahu sa deje každodenne s nárastom užívateľov siete.³

Prvé náznaky vzniku internetu je možné nájsť v USA v agentúre Advanced Research Project Agency (ďalej len „ARPA“), ktorá patrila pod Ministerstvo obrany (Department of Defense). Vyššie uvedená agentúra vytvorila v roku 1964 projekt prepojenia uzlov nazvaný ARPANet. V roku 1969 došlo k prepojeniu počítačov na University of California v Los Angeles. Medzi počítačmi sa prenášali dáta pomocou technológie File Transfer Protocol (FTP). Významnú úlohu pri vývoji sietí zohrala medzinárodná konferencia, ktorá sa konala v roku 1972 pod názvom International Conference on Computer Communications, kde odborníci diskutovali ako prepoja rôzne počítačové systémy v rôznych sieťach. V tom istom roku bolo k sieti ARPANet pripojených 40 počítačových systémov. Protokoly, ktoré umožňujú komunikáciu v rozdielnych systémoch boli nazvané Internet Protocol (IP) a Transmission Control Protocol (TCP). K ich vzniku došlo v roku 1974. V roku 1977 vznikla sieť Theorynet, ktorá slúžila na komunikáciu prostredníctvom elektronickej pošty. Celý vývoj tohto systému, by sa dalo

---

³ Porovnaj: BEJDÁK, Ma. Škodlivý a protizákonný obsah na Internete. V Bratislave, 2011. Diplomová práca. Univerzita Komenského v Bratislave - Právnická fakulta. Vedúci práce Doc. JUDr. Daniela Gregušová, CSc., s. 6-8

povedať, prebiehal ešte stále len na akademickej pôde. Až rozšírením osobných počítačov (PC) na začiatku 90-tych rokov 20. storočia si získal internet širokú pozornosť verejnosti.⁴

Ďalším krokom v histórii vývoja internetu, bolo vytvorenie univerzitnej chrbticovej siete National Science Foundation (NSFNet) v roku 1986. K sieti NSFNet sa časom pridali siete na lokálnej, regionálnej a celoštátnej úrovni. Komerencializácia siete internet nastala až v roku 1990. Podľa internetovej encyklopédie Wikipedia v roku 1991 Tim Berners-Lee (počítačový výskumník a inžinier) publikoval svoj projekt World Wide Web.⁵ Zároveň vytvoril aj značkovací jazyk HTML a protokol HTTP. V roku 1993 vznikol prvý webový prehliadač, ktorý bol nazvaný Mosaic. Internet v priebehu vývoja asimiloval do seba niekoľko sietí. Publikácia Informačný vek⁶ uvádza, že v roku 1992 vznikla Spoločnosť pre Internet (Internet Society), ktorá prevzala na seba zodpovednosť za významnejšie internetové aktivity a morálnu zodpovednosť za rozvoj internetu. Jej prvým prezidentom sa stal Vinton Gray Cerf.

Neexistuje jedna centrálna organizácia, ktorá vyvíja a riadi chod internetu, ale práve naopak, jeho rozvoj má na starosti veľa organizácií. Skupina Internet Society (ISOC) zabezpečuje výmenu informácií a organizovanie každoročnej konferencie o internete. Internet Engineering Task Force (IETF) vykonáva dohľad nad dodržiavaním technických štandardov. V rámci Európy má na starosti koordinovanie siete organizácia Réseaux IP Européens (RIPE). Nezisková organizácia Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) spravuje priestor na rozmiestnenie IP adries a má na starosti väčšinu regulačných úloh, ktoré súvisia s doménami. Úplné komerčné využitie internetu nastalo v roku 1995, kedy bola odpojená chrbticová sieť NSFNet a jej aktivity boli prevzaté celou sústavou komerčných sietí. Pre ilustráciu možno uviesť fakt, že obrat tržieb v elektronickom obchode dosiahol koncom roka 2011 viac ako 200 miliónov dolárov. Veľkej popularite internetu dopomohlo rozšírenie dostupné pre široké vrstvy obyvateľstva. Po roku 2000 začali užívatelia sietí využívať internet pomocou svojich počítačov na sledovanie multimediálneho obsahu (videa a filmy). S dostupnosťou služieb sa objavila aj negatívna stránka masového rozširovania internetu. Medzi negatíva by bolo

---

⁴ Porovnaj podľa poznámky č. 3

⁵ Porovnaj: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Internet>, [cit. 2012-04-01]

⁶ Pozri: KOKLES, M., ROMANOVÁ, A. Informačný vek. Bratislava: Sprint, 2000, s. 270

možné uviesť napr. útoky na bezpečnosť počítačov, šírenie vírusov, porušovanie autorských práv. Pod vplyvom popularizácie internetu bol zavedený pojem „vek sieťovej inteligencie (Age of Networked Intelligence)“, ktorý charakterizuje digitálny tok informácií súboru sietí.⁷

Podľa najnovších predpokladov do konca roka 2010 malo prístup na internetové pripojenie viac ako dve miliardy ľudí. To znamená, že sa stal prístupný takmer pre tretinu obyvateľstva zeme. Najväčší boom zaznamenávajú rozvojové krajiny, ktoré prispeli 162 miliónmi nových účastníkov siete.⁸ V dnešnej dobe by sa dalo konštatovať, že internetová sieť tvorí samostatný trh, ktorý sa riadi zákonmi a požiadavkami trhového prostredia s dôrazom na jeho odlišnosti, ktoré vyplývajú z jeho rôznorodého používania.

1.2 Základná charakteristika nástrojov internetu

Medzi základné služby, ktoré môžeme využívať v prostredí internetu patrí World Wide Web (W3 alebo WWW). Služba je založená na používaní webových stránok, ktoré je možné pomocou internetového prehliadača načítať a prezeráť. Ako bolo spomenuté v predchádzajúcej kapitole, zásluhu na vývoji služby WWW mal Tim Berners-Lee v spolupráci s Robertom Cailliauom.⁹ Bola použitá architektúra klient-server. Rozšírenie služby www nastalo v roku 1993. Celosvetová pavučina, tak sa často www charakterizuje, „je informačná služba vytvorená v prostredí internetu na bázy počítačových serverov ukazujúcich jeden k druhému s využitím tzv. hypertextových odkazov, podpory multimédií a integrovaní rôznych služieb“¹⁰. Na www stránke je možné nájsť aj multimediálne diela.

Služba HTTP (Hypertext Transfer Protocol) je podľa jednej z definícií „protokol, prostredníctvom ktorého sa HTML súbory pohybujú po internete. HTTP vyžaduje klientsky prehliadač a HTTP server (typický webový server).“¹¹ Podľa druhej definície

---

⁷ Citované: KOKLES, M., ROMANOVÁ, A. Informačný vek. Bratislava: Sprint, 2000, s. 272

⁸ Citované: <http://pocitace.sme.sk/c/5610823/svet-bude-mat-2-miliardy-internetistov.html>, [cit. 2012-05-01]

⁹ Porovnaj: http://en.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Web, [cit. 2012-05-01]

¹⁰ Citované: ČERMÁKOVÁ, A., SMEJKAL, V. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009, s. 119

¹¹ Citované: <http://www.domena-domeny.sk/vyznamovy-slovník-terminov-pre-domeny-slovník-domen/>, [cit. 2012-05-01]

by sme mohli HTTP službu pomenovať ako systém, ktorý riadi odosielanie www stránok z jedného miesta na druhé.

FTP (File Transfer Protocol) je systém na prenos súborov z jedného počítača pripojeného na internet na druhý pripojený počítač. Poznáme taktiež anonymné FTP protokoly, ktoré slúžia na to, aby každý mohol poselať súbory z jedného počítača na druhý. Nie je potrebné mať vytvorený účet na oboch počítačoch ako u štandardného FTP prenosu. Anonymné FTP protokoly sa väčšinou využívajú na prenos softvéru typu shareware a freeware. Služba chat slúži na virtuálnu komunikáciu dvoch užívateľov v reálnom čase, ktorí sú pripojení na sieť. Email alebo elektronická pošta je určená k prenosu správ priamo k inému užívateľovi.¹²

Elektronická pošta patrí k najstaršej službe internetu, ktorá bola vytvorená už pri samotnom vývoji internetu. Prostredníctvom emailu je možné zasielať obrázky, text, hudbu, softvér, elektronické knihy, dokumenty a iné. V prípade nesprávne napísanej elektronickej adresy adresáta nebude táto elektronická pošta doručená a odosielateľ dostane o tejto skutočnosti správu. S využívaním emailu je spojené riziko prenosu správy k užívateľovi (páchatelovi), ktorý sa nekalým konaním dostane k prístupovým údajom majiteľa emailovej schránky. Páchatel, ktorý koná spôsobom uvedeným v zákone sa môže dopustiť rôznych trestných činov. Ako príklad je možné uviesť trestný čin porušenia dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy¹³ alebo trestný čin porušenie tajomstva prepravovaných správ.¹⁴ Elektronická pošta môže byť počas prenosu k adresátovi zničená technickou chybou, ale aj úmyselným konaním. Preto, pokiaľ ide o dôležitú komunikáciu, je potrebné využívať iné formy a možnosti komunikácie.

ICQ (skratka anglického slova I seek you) je nástroj na komunikáciu cez internet. Táto služba je veľmi podobná službe Chat. Je možné využívať online aj offline komunikáciu. Každý užívateľ má pridelené unikátne ID (identifikačné číslo), s ktorým sa pripája a zároveň môže vyhľadávať ostatných používateľov služby ICQ. Cez túto službu je možné zasielať aj súbory ako napr. dokumenty, fotografie a iné.

Skype je komunikačný softvér, ktorý využíva peer-to-peer technológiu na prevádzkovanie internetovej telefónie (VoIP), videohovorov. Táto služba umožňuje

---

¹² Porovnaj: BARRETT, D.J. Bandité na informační dálnici. Brno: Computer Press, 1999, s.15

¹³ § 377 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon

¹⁴ § 182 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

hlasovú komunikáciu v reálnom čase medzi užívateľmi zdarma podobne ako klasický telefón. K doplnkovým službám patrí poskytovanie instant messagingu, chat a prenos súborov. V súčasnosti sa dostáva do popredia problematika duševného vlastníctva Skypu. Technológia, ktorú Skype využíva je uzavretá. To znamená, že nie je možné ju kontrolovať a sledovať prípadné porušenie patentov alebo vlastníckeho práva ostatných subjektov. Mnohé štáty si kladú otázky ako by bolo možné kontrolovať telekomunikačné služby poskytované touto spoločnosťou. Skype vykonáva cenzúru v Číne a porušuje tak Všeobecnú deklaráciu ľudských práv.¹⁵

2. Pramene autorského práva

2.1. Medzinárodná úprava porušovania autorského práva na internete

Pokiaľ chceme charakterizovať právnu úpravu autorského práva z pohľadu globálnych podmienok je vhodné, aby sme si poukázali na rozdiely, ktoré vyplývajú z rôzneho stupňa internetovej gramotnosti a z pohľadu historického vývoja. Za tradičné miesto, kde sa začalo autorské právo na internete porušovať, by sme mohli označiť USA. V USA sa nielen internet zrodil, ale kde vďaka ústnej právnej kultúre je možné nájsť plodné stredisko vývoja právnych názorov na najrôznejšie otázky súvisiace s realizáciou spoločenských vzťahov v prostredí informačnej siete.¹⁶

Hlboké korene myšlienkového hnutia liberalizmu a libertariánstva tiež vznikli v USA. V tomto duchu sa nesú aktivity jedného z najvýznamnejšieho hnutia za slobodný internet, organizácie Electronic Frontier Foundation (EFF), ktorej spoluzakladateľom je hudobník a neskôr podnikateľ John Perry Barlow. Od roku 1990 sa táto organizácia významne angažuje v boji proti právnemu či inému obmedzovaniu na internete a to hlavne formou verejnej osvety a právnej pomoci v súdnych sporoch. Jej základným dokumentom je tzv. *Deklarácia nezávislosti kyberpriestoru*, ktorej ústredným motívom je problém právnej regulácie a činnosť štátu a jeho orgánov autoritatívne aplikujúcich právo.¹⁷

---

¹⁵ Bližšie pozri: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Skype>, [cit. 2012-05-02]

¹⁶ Podľa: Polčák, R. Právo na internetu – Spam a zodpovednosť ISP. Brno: Computer Press, 2007, s. 2

¹⁷ Podľa poznámky č. 16

V rámci štátov Európskej únie prebieha intenzívna snaha o reguláciu konaní na internete a to hlavne formou rozhodnutí a prijatí právnych dokumentov. V rámci harmonizácie práva potom každý členský štát preberá zodpovednosť za zosúladenie svojich právnych predpisov s legislatívou EÚ. V krajinách tretieho sveta a štátoch rozvíjajúcich sa ekonomík nie je doposiaľ dostatočná vôľa a ochota na prijatie účinných opatrení na reguláciu tejto formy nezákonného konania.

V rámci úpravy konania na internete z pohľadu globálnych podmienok je vhodné spomenúť na prvom mieste medzinárodnú organizáciu OSN, ktorá združuje väčšinu štátov. Na základe 8. kongresu konaného na Kube v roku 1990 pod názvom Kongres o prevencii kriminality a zaobchádzaní s páchatelmi bol vydaný v roku 1994 dokument s názvom „*Manuál OSN pre prevenciu a kontrolu počítačového zločinu*“. Tento dokument sa zaoberá problematikou počítačového a internetového zločinu v globálnych podmienkach a je akýmsi základným odporúčaním pre členské štáty ako by si mali upraviť túto oblasť vo vnútroštátnych predpisoch. Manuál má povahu odporúčania a nie je právne záväzný pre jednotlivé členské štáty, ktorí sa pod tento dokument podpísali.

V rámci úvodných článkov je konštatované, že zákony, trestné súdnictvo a medzinárodná spolupráca nedržia krok s technologickými zmenami v oblasti informačných technológií. Iba málo štátov prispôbilo svoje právne poriadky v rámci riešenia tohto problému. V článku 8 uvedeného dokumentu sú vymedzené základné otázky, s ktorými by sa malo medzinárodné spoločenstvo zaoberať. Po prvé absentuje globálny konsenzus o aké typy správania by sa malo jednať v rámci počítačovej kriminality. V druhom bode je vymedzený nedostatočný konsenzus ohľadom právnej definície trestného konania. Ďalej sa uvádza, že na strane polície, prokuratúry a súdov je nedostatočná odborná znalosť pri vyšetrovaní týchto konaní. V posledných článkoch je uvedené, že tieto činy vykazujú nadnárodný charakter zločinov, absentujú medzinárodné zmluvy o vydávaní a vzájomnej pomoci pri vyšetrovaní týchto zločinov.¹⁸ V rámci týchto konaní je vhodné a nutné rozlišovať čo je nezákonné a neetické. História nám ukazuje, že páchatelmi týchto skutkov sú rôzne typy osôb napr.: študenti, amatéri, teroristi alebo

---

¹⁸ Porovnaj: článok 8 United Nations Manual on the prevention and control of computer-related crime, dostupné na <<http://www.uncjin.org/Documents/EighthCongress.html>>

organizované kriminálne skupiny.¹⁹ Podľa tohto dokumentu páchatelom sa môže stať každá osoba od 10 do 60 rokov s amatérskymi alebo profesionálnymi znalosťami. Každá osoba, akéhokoľvek veku s určitými vedomosťami v oblasti IT motivovaná ziskom, pomstou alebo zviditeľnením sa alebo propagáciou ideologického presvedčenia, je možným potencionálnym páchatelom. Tak to aspoň uvádza Manuál OSN. Podľa môjho názoru a podľa objasnených skutkov orgánmi činnými v trestnom konaní sa páchatelom internetovej kriminality stáva hlavne osoba, ktorej cieľom je získať nejaký majetkový prospech alebo zisk. Iné je, ak sa páchatel dopúšťa ohovárania alebo iného konania, ktoré zasahuje do osobných práv každého občana.

V ďalších článkoch sú vymedzené a charakterizované najčastejšie zločiny vykonané pomocou výpočtovej techniky. Článok 69 Manuálu OSN uvádza, že sa veľmi nebezpečné stáva šírenie vírusov a iných škodlivých programov, ktoré sa infiltrujú do legálnej časti softvéru a umožnia páchatelovi prístup k počítaču a dokumentom v ňom. Neoprávnené rozmnožovanie a šírenie počítačových programov pomocou telekomunikačných sietí spôsobuje obrovské ekonomické straty a škody legitímnym vlastníkom softvéru. Podľa môjho názoru patrí šírenie počítačového programu pomocou internetovej siete hneď na druhé miesto ako najčastejšia forma internetovej kriminality. Šírenie audiovizuálnych a hudobných diel by som zaradil na prvé miesto v rámci internetového pirátstva. Trestné zákonníky vo všetkých krajinách sveta sa zaoberali ochranou len hmotných a viditeľných vecí. Zmena nastala vtedy, keď sa zvýšila ekonomická hodnota informácií a rastúci význam výpočtovej techniky. Až vtedy sa trestné právo hmotné začalo zaoberať ochranou nehmotných predmetov. V oblasti informačných technológií je ochrana duševného vlastníctva dôležitá a to hlavne v oblasti počítačových programov. Trestné sankcie za porušenie práv sa líšia od krajiny ku krajine a závisia hlavne na právnej vyspelosti daného štátu. Na rozdiel od právnych predpisov USA, Kanady a Talianska zákonníky vo Fínsku, Švédsku, Holandsku, Nemecku a Japonsku obsahujú aj trestné sankcie za porušenie práva.²⁰ Manuál sa taktiež v ďalších bodoch zaoberá harmonizáciou trestného práva hmotného a trestného práva procesného a ochranou pred počítačovou kriminalitou.

---

¹⁹ Porovnaj: článok 32 United Nations Manual on the prevention and control of computer-related crime, dostupné na <<http://www.uncjin.org/Documents/EighthCongress.html>>

²⁰ Bližšie pozri: článok č. 111 United Nations Manual on the prevention and control of computer-related crime, dostupné na <<http://www.uncjin.org/Documents/EighthCongress.html>>

V rámci prevencie dokument odporúča aktívne zapojenie verejnosti, hlásenie protiprávnych a pirátskych činov. Pri prevencii a podobných aktivitách by sa mali dodržiavať všetky zásady ľudských práv, ochrana súkromia a medzinárodnoprávne aspekty. Realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti a predchádzaniu trestnej činnosti by sa mala realizovať súčasne s technologickým vývojom.²¹

Ďalší dokument, ktorý je mimoriadne dôležitý je *Dohovor o právach dieťaťa*, prijatý na pôde OSN v roku 1989. Článok 13 ods. 1 dohovoru rozpracováva slobodu prejavu, citujem: „*Toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie každého druhu bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo inými prostriedkami podľa voľby dieťaťa*“. K tomuto právu je možné priradiť aj šírenie informácií cez internet.

Odsek 2 uvedeného článku uvádza: „*Výkon tohto práva môže podliehať určitým obmedzeniam, avšak tieto obmedzenia môžu byť iba také, aké stanoví zákon a ktoré sú nutné pre rešpektovanie práv alebo povesti iných a pre ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky*“.

Podobné ustanovenia o šírení informácií ako sú ustanovené v Dohovore o právach dieťaťa obsahuje aj *Všeobecná deklarácia ľudských práv* prijatá Valným zhromaždením OSN dňa 10.12.1948. Jednotlivé články boli potom prebraté do Ústavy a ústavných zákonov v ČR a SR.

Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o práve autorskom (Copyright Treaty), ktorá upravuje podmienky s nakladaním duševného vlastníctva a vymedzuje predmet duševného vlastníctva, bola prijatá v Ženeve roku 1996. Na základe čl. 20 vstúpila do platnosti dňa 6.3.2002. Od tohto dňa platí aj pre Českú a Slovenskú republiku. Zmluva je osobitnou dohodou podľa Bernského dohovoru. Táto zmluva neruší existujúce záväzky, ktoré majú strany navzájom podľa Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel. Pod pojmom Bernský dohovor sa pre účely tejto zmluvy myslí parížsky akt Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel z 24.7.1971.²²

Podľa preambule bola zmluva prijatá z toho dôvodu, aby sa ustanovili nové medzinárodné pravidlá a ujasnil sa výklad niektorých existujúcich pravidiel v záujme

---

²¹ Článok č. 296 United Nations Manual on the prevention and control of computer-related crime, dostupné na <<http://www.uncjin.org/Documents/EighthCongress.html>>

²² Článok č.1 WIPO Copyright Treaty, dostupné na <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/wct/trtdocs_wo033.html>

riešenia otázok vyvolaných novým hospodárskym, sociálnym, kultúrnym a technickým vývojom. Zmluvné strany uznávajú významný vplyv rozvoja a zblížovania informačných a komunikačných technológií na tvorbu a užívanie literárnych a umeleckých diel.

Podľa článku 4 sú počítačové programy chránené ako literárne diela v zmysle článku 2 Bernského dohovoru²³. Táto ochrana sa vzťahuje na počítačové programy bez ohľadu na formu a spôsob vyjadrenia. Autori literárnych a umeleckých diel majú výhradné právo udeľovať súhlas na sprístupnenie originálu a rozmnoženín svojich diel verejnosti. Tento článok bol aplikovaný aj do ustanovenia § 17 a § 18 zákona č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom. V ČR je ustanovenie tohto článku vyjadrené v ustanovení § 18 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorskom, o právach souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů. Článok 7 ods. 1 vymedzuje práva autora počítačového programu k prenájmu originálov alebo kópií svojich diel verejnosti. Odchýlky od týchto ustanovení sú uvedené v článku 8. Podľa článku 10 zmluvné štáty môžu vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch stanoviť obmedzenia alebo výnimky z práv udelených autorom literárnych a umeleckých diel v niektorých osobitných prípadoch, ktoré nie sú v rozpore s bežným využívaním diela a ktoré neodôvodnene nepoškodzujú oprávnené záujmy autora.

„Zmluvné strany stanovujú primerané a účinné právne opatrenia proti každej osobe, ktorá vedome učiní niektoré z nasledujúcich konaní, či už jej bolo známe alebo s ohľadom na občianskoprávne nápravné opatrenia mala dostatočné dôvody vedieť, že spôsobí, umožní, uľahčí alebo zatají porušenie niektorého práva, ktoré je zakotvené v tejto Zmluve alebo v Bernskej dohode.“²⁴ Strany tejto zmluvy sa podľa čl. 14 zaväzujú, aby postupy uplatňovania práv boli prístupné podľa ich právneho poriadku tak, že umožnia účinnú žalobu proti každému aktu porušenia práv upravených v tejto Zmluve vrátane urýchlenia nápravných opatrení k zabráneniu porušovania a k odškodneniu, ktoré predstavuje odstrašujúci prostriedok proti ďalšiemu konaniu. Zmluvné strany sa v tomto článku zaviazali harmonizovať ich vnútroštátny právny poriadok tak, aby každý, kto poruší práva uvedené v Zmluve bol náležite potrestaný a aby bola uhradená škoda spôsobená týmto konaním. Zmluva vytvára Zhromaždenie, ktoré sa skladá z delegátov

²³ Pozri: Vyhláška MZV č. 133/1980 Zb. o Bernskom dohovore o ochrane literárnych a umeleckých diel v znení neskorších doplnení

²⁴ Článok č.12 WIPO Copyright Treaty, dostupné na <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/wct/trtdocs_wo033.html>

členských štátov a ktoré prejednáva otázky vyplývajúce z tejto Zmluvy a má na starosti aj jej rozvoj. Zhromaždenie kontroluje dodržiavanie jednotlivých článkov tejto zmluvy zmluvnými stranami. Zhromaždenie rozhoduje taktiež o zvolaní diplomatickej konferencie k revízii Zmluvy. Administratívne úlohy má na starosti Medzinárodný úrad Svetovej organizácie duševného vlastníctva.

Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel bol prijatý v roku 1886 a posledné revidované doplnenie je z roku 1971 prijaté v Paríži. Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky a prezident republiky ratifikovali tento dohovor s výhradou k článku 33 ods. 1. Pre Československú republiku nadobudol revidovaný Bernský dohovor platnosť dňa 11. apríla 1980. Podľa článku 2 uvedeného dohovoru je možné pojem literárne a umelecké dielo definovať ako „*všetky výtvary z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia*“. Preklady a iné úpravy sú chránené ako pôvodné diela bez ujmy na autorskom práve k pôvodnému dielu.

Pre oblasť internetovej kriminality je dôležité zdôrazniť článok 9, ktorý uvádza nasledovne: „*Autori literárnych a umeleckých diel chránených týmto dohovorom majú výlučné právo udieľať súhlas na rozmnožovanie diel akýmkoľvek spôsobom alebo v akejkoľvek podobe*“. Šírenie a výroba kópií akéhokoľvek diela v prostredí internetu bez povolenia autora je porušenie tohto článku. Článok 11 bis ods. 1 písm. i. dáva autorom literárnych a umeleckých diel výlučné právo udieľať súhlas „*na vysielanie svojich diel rozhlasom alebo televíziou alebo na ich zverejňovanie akýmkoľvek inými prostriedkami slúžiacimi na šírenie zvukov, znakov alebo obrazov*“. Ako príklad porušenia tohto ustanovenia možno uviesť skopírovanie hudobného diela a jeho šírenie cez internetové hudobné prehrávače. Štáty, pre ktoré je tento dohovor záväzný, tvoria Úniu pre ochranu práv autorov k ich literárnym a umeleckým dielam. Podľa článku 22 Únia má Zhromaždenie, zložené zo štátov ktoré sú signatármi tejto dohody. Vládu každého štátu zastupuje jeden delegát. Zhromaždenie prejednáva všetky otázky, ktoré sa týkajú rozvoja Únie a uplatňovania tejto dohody, ďalej dáva Medzinárodnému úradu duševného vlastníctva pokyny pre prípravu revízných konferencií, určuje program Únie.

Obchodovanie s dielami, ktoré požívajú ochranu duševného práva je upravené v dohode, ktorú prijala Svetová obchodná organizácia (ďalej len „WTO“) pod názvom Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu (ďalej len „TRIPS“).

Podľa preambuly bola táto dohoda prijatá za tým účelom, aby sa odstránili prekážky v medzinárodnom obchode za súčasného rozvoja účinnej a primeranej ochrany práv k duševnému vlastníctvu. Štáty, ktoré podpísali túto dohodu uznávajú potrebu prijatia nových pravidiel a podmienok, ktoré sa týkajú:

- a.) použiteľnosti základných zásad GATT 1994 a príslušných medzinárodných dohôd alebo konvencií o duševnom vlastníctve,
- b.) zabezpečenia primeraných noriem a zásad, vzťahujúcich sa na dostupnosť, rozsah a použitie práv k duševnému vlastníctvu súvisiacich s obchodom,
- c.) zabezpečenie účinných prostriedkov pre uplatňovanie práv k duševnému vlastníctvu, súvisiacich s obchodom s prihliadnutím na rozdiely v národných právnych poriadkoch,
- d.) zabezpečenie účinných postupov pre mnohostranné predchádzanie a riešenie sporov medzi vládami.

Dohoda v preambule uznáva tak, ako je to zakotvené v ČR a SR, že práva k duševnému vlastníctvu sú práva súkromné. Podľa článku 1 členovia môžu, ale nemusia v domácom právnom poriadku prijať rozsiahlejšiu ochranu akú vyžaduje táto Dohoda za súčasného rešpektovania ustanovení tejto Dohody. Článok 7 zakotvuje základný princíp, na ktorom je táto dohoda budovaná: *„Ochrana a presadzovanie práv duševného vlastníctva by mali prispieť k podpore technických inovácií a k rozširovaniu technológií, k vzájomným výhodám výrobcov a užívateľov technických znalostí a k rovnováhe práv a povinností“*. Článok 9 odkazuje na Bernský dohovor, že členovia tejto dohody sa budú riadiť podľa čl. 1 až 21 Bernského dohovoru okrem prípadov, kedy ide o práva udelené podľa článku 6 bis tohto dohovoru. Opäť článok 10 ods.1 odkazuje na Bernský dohovor kedy počítačové programy v zdrojovom alebo strojovom kóde sú chránené podľa Bernského dohovoru. Klamlivé konanie na internete s cieľom vyvolať u zákazníka omyl pri tovare a službách, na ktorých sú zaregistrované ochranné známky, možno priradiť pod ustanovenia článku 16 ods. 1 a nasledujúce, ktoré pojednávajú o ochrane registrovanej známky. Podľa tohto článku *„majiteľ ochrannej známky má právo zabrániť, aby všetky tretie strany používali rovnaké alebo podobné označenia pre tovar a služby“*. Ostatné články uvedeného dokumentu ustanovujú ochranu pre iné práva duševného vlastníctva, procesné postupy a sankčné nároky. Spory, ktoré vzniknú z uplatňovania jednotlivých článkov Dohody TRIPS je možné riešiť u Orgánu na

urovnávanie sporov (Dispute Settlement Body). Ako jediná z medzinárodných dohôd poskytuje túto možnosť. Pokiaľ sa jeden členský štát Dohody domnieva, že druhý členský štát porušuje niektoré ustanovenie Dohody, práve Orgán na urovnávanie sporov sa snaží o to, aby medzi týmito štátmi došlo k urovnaniu sporu.

2.2 Právna úprava autorského práva v Spojených štátoch amerických

Ochrana počítačového systému a z toho vyplývajúca ochrana práv duševného vlastníctva je v podmienkach amerického právneho systému poskytovaná v rôznych zákonoch. Prvé snahy o právnu reguláciu sa začali objavovať v USA už začiatkom 80-tych rokov 20. storočia, kedy sa prijali zákony na ochranu pred útokmi na výpočtovú techniku (Federal Systems Protections Act Bill 1977) až po Federal Systems Protection Act 1979, ktorý priamo zaviedol skutkovú podstatu počítačového podvodu a zneužitia počítačov.²⁵ U autorského práva v USA je dôraz kladený na majetkovú zložku, naproti tomu v kontinentálnom práve a v práve ČR a SR je vyjadrenie autorského práva dualistické. Dualistické chápanie v kontinentálnom systéme znamená, že autorské právo má dve zložky a to osobnostné práva a majetkové práva. Vznik autorského práva v USA je chápaný v zmysle vynaloženia určitej práce a to znamená, že autorom môže byť aj právnická osoba.²⁶ Oproti tomu v ČR autorom v zmysle autorského zákona môže byť len fyzická osoba. Základy ochrany práv duševného vlastníctva v USA môžeme nájsť v dokumente Copyright Act, ktorý prijal americký kongres v roku 1790. Historicky bolo autorské právo prijaté s platnosťou celofederálnou a každý štát prijal ešte iné zákony, ktoré platili na jeho území. Súčasný federálne platný Copyright Law of the United States má svoju oporu aj v ustanovení americkej ústavy v článku I, section 8, clause 8. Copyright Law definuje počítačový program podobne ako je definovaný v Bernskom dohovore. Počítačový program sa tiež považuje za literárne dielo. Literárne diela sú potom diela iné ako audiovizuálne diela, vyjadrené slovami, číslami alebo inými

---

²⁵ Porovnaj: VLČEK, M. Ochrana výpočetní techniky a dat, počítačová kriminalita: Semináře Praha 8. 11. a 13. 12. 1990, Čs. společ. pro kriminalistiku [a] Akademie J. A. Komenského v Čes. republice : Sborník referátů a sdělení. 1. vyd. Praha: Ringo, 1991, s. 12

²⁶ Porovnaj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Autorsk%C3%A9_pr%C3%A1vo_v_USA, [cit. 2012-03-04]

slovnými a číselnými symbolmi, známkami bez ohľadu na povahu materiálu objektov.²⁷ V tomto zákone je vyjadrených 6 základných práv, tiež niekedy nazývaných aj 6 pilierov duševného vlastníctva. Majiteľ autorského práva má právo:

- vytvárať kópie diela,
- vytvárať odvodené diela z pôvodného diela,
- distribuovať kópie diela na verejnosti,
- zverejňovať dielo na verejnosti v prípade diela literárneho, hudobného, dramatického, tanečného, audiovizuálneho a iné,
- predvádzať dielo na verejnosti,
- rozširovať audio diela v digitálnej podobe.

Majiteľ práva môže previesť časť svojich práv tromi spôsobmi. Buď zmluvou o prevode práva, udelením výhradnej alebo nevýhradnej licencie. Zákon vyžaduje na platnosť zmluvy o prevode práva a udelenie výhradnej licencie písomnú formu. Pri nevýhradnej licenci sa nevyžaduje písomná forma. Autor diela môže po prevode určitého práva na inú osobu toto jeho právo za určitých okolností zrušiť. Toto autorove právo je absolútne a nemôže sa ho vzdať. Vlastník autorských práv, ktorý zistil, že jeho práva boli porušené, môže požadovať odškodnenie. Vlastník si musí sám strážiť svoje práva a nahlasovať príslušným úradom porušenie. Napríklad Federálny úrad pre vyšetrovanie (FBI) môže vyšetrovať jednotlivé prípady porušenia týchto práv, ale až vtedy, keď mu bolo takéto možné porušenie nahlásené. FBI má vlastné interné inštrukcie aké konkrétne prípady sa vyšetrujú. Vlastník práv môže súdne požadovať, aby ten, kto porušil jeho práva sa zdržal takéhoto konania. Pokiaľ vznikla škoda, má nárok na náhradu tejto škody v peniazoch. Súčasné použitie súdneho zákazu a náhrady škody sa nevylučuje. Náhrada škody a súdna žaloba na zdržanie sa konania sú nástroje civilného procesu. V rámci trestnoprávnej ochrany zákon umožňuje uložiť nasledovné tresty:

- pokuta nie vyššia ako 500.000,- \$ alebo trest odňatia slobody nie vyšší ako 5 rokov, alebo použitie oboch možností súčasne za prvé porušenie práva,
- pokuta nie vyššia ako 1 mil. \$ alebo trest odňatia slobody nie vyšší ako 10 rokov, alebo použitie oboch možností súčasne za ďalšie opakujúce porušenie práva.

---

²⁷ Porovnaj: Copyright Law of the United States, dostupné na < <http://www.copyright.gov/title17/>>

Neziskové knižnice, archívy, vzdelávacie inštitúcie a verejnoprávni vysielatelia nemajú trestnoprávnu zodpovednosť.²⁸

Digital Millennium Copyright Act (ďalej len „DMCA“) bol prijatý v roku 1998. Tento zákon implementuje niektoré ustanovenia dvoch zmlúv Organizácie duševného vlastníctva z roku 1996. Zákon upresňuje ochranu autorských práv hlavne vo vzťahu k internetu a komunikačným technológiám. Zákon postihuje výrobu a šírenie technológií, zariadení alebo služieb, ktoré obchádzajú opatrenia na kontrolu autorských práv. DMCA zvyšuje sankcie za porušenie autorského práva na internete. Obsahuje nové ustanovenie, ktoré zužuje zodpovednosť prevádzkovateľov online služieb pri porušení autorského práva zo strany ich užívateľov. V rámci EÚ bolo prijaté dňa 22.5.2001 nariadenie pod názvom Copyright Directive (EUCD), ktoré obsahuje podobné ustanovenia ako DMCA. DMCA zákon v článku II. pod názvom Online Copyright Infringement Liability Limitation Act (OCILLA) uvádza, že prevádzkovatelia online systémov sú povinní pokiaľ dostanú oznámenie od držiteľa autorského práva zablokovať prístup k materiálom, ktoré porušujú uvedené práva alebo tieto materiály vymazať. Prelomovým v rámci tohto zákona je ustanovenie o tzv. crackingu čiže obchádzaní zabudovanej ochrany proti kopírovaniu v softvéri. Absurditou zákona je, že obmedzuje legálneho užívateľa, aby si mohol pre seba urobiť kópiu diela, na ktorú má zo zákona právo. Postačuje, ak vydateľská spoločnosť opatrí nejaké dielo aj najjednoduchšou ochranou proti kopírovaniu, potom akákoľvek snaha o prelomenie ochrany je porušením autorského zákona. Zákon je kontroverzný aj v tej oblasti, že obmedzuje užívateľa duševného vlastníctva a to hlavne obmedzovaním zákonnej bezodplatnej licencie (fair use).²⁹ Problémom zákona je široký výklad pojmu teritoriality. Subjektom práva v prípade porušenia ustanovení zákona sa môže stať ktokoľvek, pokiaľ publikuje obsah na internete a občania USA majú k takémuto obsahu prístup. Zákon má veľa odporcov a už v dnešnej dobe sa pripravuje veľa pozmeňujúcich návrhov.³⁰

The Electronic Communications Privacy Act (ďalej len „ECPA“) bol prijatý v roku 1986 a bol prijatý z dôvodu ochrany komunikácie prenášanej „po drôte“, ústne alebo v elektronických systémov. Zákon definuje elektronickú komunikáciu ako *akýkoľvek*

---

²⁸ Porovnaj: http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_law_of_the_United_States, [cit. 2012-09-03]

²⁹ Citované: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 34

³⁰ Porovnaj: http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_Millennium_Copyright_Act, [cit. 2012-09-03]

*prenos znakov, signálov, písomností, obrázkov, zvukov alebo dát prenášaných v celku alebo po častiach po drôte, rádio signálom, elektromagneticky, fotoelektronicky alebo fotoopticky, ktorý ovplyvňuje medzištátny obchod, ale nezahŕňa ústnu komunikáciu, komunikáciu pomocou zariadenia typu pager, komunikáciu zo sledovacieho zariadenia a informácie, ktoré zaznamenávajú finančné inštitúcie pri elektronickom prevode finančných prostriedkov*³¹. Tento zákon má veľa kritikov. Zákon je kritizovaný z toho dôvodu, že nedokáže zabezpečiť ochranu všetkej komunikácie a záznamov spotrebiteľov. ECPA umožňuje relatívne jednoducho, aby rôzne vládne agentúry mali prístup od prevádzkovateľov online systémov k dátam, ktoré si u nich ich používatelia uložili na serveroch. Postačuje pokiaľ agentúra vydá písomné vyhlásenie, že údaje o týchto dátach sú dôležité pre zahraničné vyšetrovanie. Táto žiadosť nemusí byť ani súdne preskúmaná. Umožňuje tiež, aby zamestnávateľ sledoval komunikáciu v rámci firmy. Kritici vedú diskusiu na tému, že kde je hranica, po ktorú môže štát zasahovať do súkromia občanov a kde je už oprávnenie štátu na zabezpečenie ochrany pred ohrozením národnej bezpečnosti. Zákon ECPA je možné zaradiť niekde doprostred medzi tieto diskusie a obe strany požadujú revízie a vysvetlenie v rámci tohto zákona.³² Spoločnosti ako Google, Facebook, Verizon a Twitter a iné spoločnosti stoja na rozmedzí medzi svojimi používateľmi a vládami. To znamená, že sa musia rozhodovať o tom, kde končí právo na ochranu súkromia a kde už má štát právo na údaje, ktoré si u týchto spoločností uložili ich používatelia. Ďalší zákon, ktorý z časti upravuje aktivity na internete a počítačovú kriminalitu je the National Stolen Property Act.

2.3 Európska legislatíva v oblasti autorského práva

Pre oblasť autorského práva a jeho porušovania na internete je vhodné spomenúť v rámci európskeho priestoru na prvom mieste Dohovor o počítačovej kriminalite, ktorý bol prijatý Radou Európy v roku 2001 v Budapešti. Tento Dohovor je analyzovaný v samostatnej kapitole.

---

³¹ Citované: http://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_Communications_Privacy_Act, [cit. 2012-09-03]

³² Citované podľa poznámky č. 31

Odporúčanie Rady Európy (ďalej len „RE“) prijaté dňa 18.1.1988 pod č. R (88) 2 *Výboru ministrov členským štátom o opatreniach na boj s pirátstvom v oblasti autorských práv a príbuzných práv* bolo prijaté z toho dôvodu, že sa fenomén pirátstva v oblasti autorských práv rozšíril o také činnosti ako sú: neoprávnené kopírovanie, verejné sprístupňovanie diel a ich distribúcia. Pre oblasť trestného práva odporúča RE členským štátom poskytnúť právomoc pri vyhľadávaní sídiel osôb, ktoré sú podozrivé zo zapojenia sa do pirátskej činnosti a právomoc na zhabanie všetkých materiálov, ktoré sú dôležité pre toto vyšetrovanie. V civilnom práve konkrétne v občianskom práve je potrebné zaviesť také efektívne prostriedky, ktoré umožnia získanie dôkazov o tejto činnosti. Žalobca má mať právo na konanie o náhradu škody, ktorá vznikla v súvislosti s porušením zákona, ale zároveň by si mohol nárokovať aj zisky z pirátskych aktivít.

Odporúčanie RE č. (2001) 7 *o opatreniach na ochranu autorských práv a príbuzných práv a na boj proti pirátstvu, najmä v digitálnom prostredí* vzniklo z dôvodu toho, ako je uvedené v preambule „*vedomý si značných a narastajúcich škôd, ktoré spôsobujú na jednej strane nedostatočná ochrana a na strane druhej nové druhy pirátstva v digitálnom prostredí záujmom autorov, vydavateľov, umelcov, producentov...*“ Malo by sa poskytnúť promptné a účinné konanie voči osobám, ktoré nielen porušujú autorské práva, ale aj voči tým, ktorí sa podieľajú na vývoze, dovoze materiálu, ktorý porušuje autorské práva. Ako jeden z odstrašujúcich prostriedkov (preventívna funkcia) má slúžiť pre možných páchatel'ov sankcia vo forme uväznenia a/alebo finančná pokuta. V občianskom práve majú sudy vydávať predbežné zákazy a opatrenia, ktoré ak je to vhodné by sa prijímali „*inaudita altera parte*“.³³ Zásada „*inaudita altera parte*“ má hlboký význam práve v civilnom procese, kde znamená, rovnosť účastníkov konania. Rovnosť účastníkov je jednou z hlavných zásad, o ktoré sa opiera civilný proces v práve ČR a SR. Dokonca táto zásada je kodifikovaná aj v ústave. V ďalšej časti tohto odporúčania sa uvádza, že jednotlivé členské štáty majú svojou vnútroštátnou legislatívou podporiť vznik takých technologických opatrení, ktoré zabránia porušovaniu autorských práv.

Odporúčanie č. R (95) 1 *o opatreniach proti zvukovému a audiovizuálnemu pirátstvu* konštatuje, že vzhľadom na predchádzajúce odporúčanie v tejto oblasti sa naďalej rozmáha pirátska činnosť a to najmä z dôvodu rozšírenia digitalizácie, ktorá uľahčuje

---

³³ *inaudita altera parte* – bez predchádzajúceho vypočutia druhej strany

kopírovanie zvukových, audiovizuálnych diel a počítačových programov. Zasiahnuté sú hlavne oblasti multimédií a videohier.

Odporúčania Rady Európy nie sú právne záväzné pre členské štáty, ale poskytujú určité usmernenia pre členské štáty aby harmonizovali legislatívu podľa minimálnych štandardov, ktoré je potrebné zachovávať.

Na rozdiel od odporúčaní RE právne predpisy Európskej únie (ďalej len EÚ) sú záväzné pre všetky členské štáty. Európska smernica stanovuje ciele, ktoré majú dosiahnuť členské štáty a na ktorých dosiahnutie si môžu zvoliť vlastné prostriedky. Smernica môže byť určená členskému štátu, viacerým alebo všetkým štátom. V smernici sa ustanovuje konečný termín dokedy musí členský štát transponovať zásady v nej obsiahnuté do vnútroštátneho právneho poriadku.³⁴ Rozhodnutia sú záväznými právnymi aktmi, ktoré sa však vzťahujú len na konkrétne subjekty, ktorým sú adresované.³⁵ V oblasti ochrany duševného vlastníctva a počítačovej kriminality bolo vydaných veľa smerníc a rozhodnutí.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/29/ES z 22. mája 2001 *o harmonizácii niektorých aspektov autorského práva a súvisiacich práv v informačnej spoločnosti* má za úlohu rozvíjať obchod a služby, ktoré súvisia s právom autorským a zároveň chrániť súťaž. Navrhnutá harmonizácia má za úlohu naplniť štyri slobody vnútorného trhu a uvádza do súladu základné zásady práva a to hlavne vlastnícke právo vrátane duševného vlastníctva, slobodu prejavu a verejný záujem. Podľa bodu 4 uvedenej smernice harmonizované právo v oblasti práva autorského posilňuje právnu istotu a stanovením vysokej úrovne ochrany duševného vlastníctva podporuje významné inovácie do tejto oblasti a vedie späťne k rastu a zvýšeniu konkurencieschopnosti európskeho priemyslu, ako v oblasti poskytovania obsahu, tak aj v oblasti informačných technológií. Určitým podnetom pre vydanie tohto dokumentu bolo, že vo veľa členských štátoch boli iniciované kroky na vydanie právnych noriem, ktoré by sa od seba vzájomne odlišovali, čo by nakoniec malo za následok významné rozdiely v úprave tak, ako ju požaduje EÚ. Týmto by sa obmedzil voľný pohyb služieb a tovaru zahrňujúceho duševné

---

³⁴ Citované: http://ec.europa.eu/eu_law/directives/directives_sk.htm, [cit. 2012-09-14]

³⁵ Porovnaj: GREGUŠOVÁ, D., DULAK, A., CHLIPALA, M., SUSKO, B. Právo informačných a komunikačných technológií. Bratislava: Slovenská technická univerzita v Bratislave, 2005, s. 23

vlastníctvo. Smernica vychádza z princípu, že pokiaľ majú autori alebo výkonní umelci naďalej tvoriť, musia dostať za svoju prácu primeranú odmenu od výrobcov. A výrobcovia sú schopný takúto činnosť financovať len vtedy, keď právna ochrana duševného vlastníctva poskytuje dostatočnú ochranu. V bode 15 sa smernica odvoláva na skôr podpísané medzinárodne zmluvy prijaté v rámci WIPO. „Zmluva WIPO o autorských právach“ a „Zmluva WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamov“ zlepšujú celosvetový boj proti pirátstvu. Takisto organizácie na kolektívnu správu v rámci digitálneho prostredia by mali dosiahnuť vyššiu úroveň racionalizácie a transparentnosti s ohľadom na pravidlá súťaže. Podľa bodu 19 táto smernica nezasahuje do osobnostných práv a tieto práva by mali byť vykonávané podľa zákonodarstva členských štátov, podľa ustanovení Bernskej dohody o ochrane literárnych a umeleckých diel a podľa Zmluvy WIPO o autorských právach a Zmluvy WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamov. Podľa bodu 25 nositelia práv uznávaný touto smernicou by mali mať výlučné právo sprístupňovať verejnosti autorské diela pomocou interaktívnych prenosov na požiadanie (služba on-demand) pomocou komunikačných sietí. Táto smernica takisto stanovuje taxatívny výpočet na obmedzenia a výnimky z práva na rozmnoženinu a z práva na sprístupňovanie verejnosti. Členským štátom by mala byť ponúknutá možnosť stanoviť výnimky pre vzdelávacie a verejné inštitúcie, pre účely spravodajstva, citácie a iné. Článok 5 ustanovuje jedinú výnimku, ktorú sú členské štáty povinné zakotviť. Ide o výnimku z práva na rozmnoženinu podľa čl. 5 ods. 1. Tento odsek vyníma z práva na rozmnoženie dočasné rozmnoženiny, ktoré sú dočasné a nemajú žiadny hospodársky význam a zároveň tvoria nevyhnutnú súčasť technologického procesu, ktorého jediným účelom je prenos telekomunikačnej siete medzi tretími osobami prostredníctvom prostredníka alebo jej oprávnené využitie. Smernica konštatuje, že nastali významné pokroky v oblasti medzinárodnej štandardizácie technických systémov identifikácie diel a predmetov ochrany v digitálnej forme. Článok 8 uvedenej smernice stanovuje, že členské štáty zabezpečia primerané sankcie a prostriedky nápravy proti porušovaniu práv a povinností a zabezpečia také kroky, aby tieto sankcie boli aj vykonané. Sankcie takto stanovené musia byť účinné, primerané a odstrašujúce. Štáty zabezpečia, aby nositelia práv mohli podať žalobu na náhradu škody, požiadať o súdne

rozhodnutie a tam, kde je to vhodné, požiadať o zabavenie porušujúceho materiálu, prístrojov a výrobkov.³⁶ Článok 12 ustanovuje kreovanie kontaktného výboru, zloženého zo zástupcov členských štátov a jeho úlohou bude skúmať vplyv tejto smernice na vnútorný trh, organizovať konzultácie o otázkach, ktoré vyplývajú z uplatňovania smernice, uľahčovať výmenu informácií a nakoniec má pôsobiť ako platforma na posudzovanie trhu s digitálnymi dielami. Všetky členské štáty zabezpečia uplatňovanie tejto smernice vo svojich vnútroštátnych právnych poriadkoch do 22.12.2002.

Zosúladenie lehôt ochrany autorských a príbuzných práv nastalo v Smernici Rady č. 93/98/EHS *o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv*. Uvedená smernica bola zrušená a nahradená smernicou č. 2006/116/ES o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv. Aktuálna novela tejto smernice bola prijatá pod č. 2011/7/EU. Podľa článku 1 tejto smernice práva autora literárneho alebo umeleckého diela v náväznosti na článok 2 Bernskej dohody trvajú po dobu autorovho života a 70 rokov po jeho smrti bez ohľadu na to, kedy bolo dielo oprávnené sprístupnené verejnosti. U spoluautorov sa doba ochrany počíta od smrti toho autora, ktorý žil najdlhšie. U anonymných diel trvá ochrana 70 rokov od oprávneného sprístupnenia verejnosti. Článok 2 upravuje dobu ochrany kinematografického a audiovizuálneho diela. Hlavný režisér takéhoto diela sa považuje za autora alebo za spoluautora. Doba ochrany diela je stanovená na 70 rokov po smrti autora. Práva výkonných umelcov skončia za 50 rokov od podania výkonu. Každá osoba, ktorá po uplynutí autorskoprávnej ochrany po prvýkrát oprávnené uverejní alebo sprístupní doposiaľ neuverejnené dielo, požíva ochranu na úrovni majetkových autorských práv. Lehota ochrany takýchto práv je 25 rokov odo dňa, kedy bolo dielo prvýkrát uverejnené alebo oprávnené sprístupnené verejnosti, Uvedená smernica neupravuje predpisy členských štátov vo vzťahu k osobnostným autorským právam. Pre zlepšenie vymožitelnosti práva v rámci EÚ bola prijatá Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/48/ES *o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva*. Česká republika implementovala ustanovenia tejto smernice do svojho autorského zákona zákonom č. 221/2006 Sb. o vymáhaní práv z priemyslového vlastníctví a o zmene zákonu na ochranu priemyslového vlastníctví, ktorý nadobudol účinnosť dňa 26.5.2006. Smernica konštatuje,

---

³⁶ Citované: čl. 8 dos. 2 Smernice č. 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o harmonizácii niektorých aspektov autorského práva a súvisiacich práv v informačnej spoločnosti

že bez účinných prostriedkov ochrany práv duševného vlastníctva je inovácia a tvorivosť v tejto oblasti brzdená a investície sa znižujú. Na medzinárodnej úrovni sú členské štáty a Spoločenstvo viazané Dohodou o medzinárodnej ochrane duševného vlastníctva (dohoda TRIPS). Cieľom tejto smernice je, aby priblížila jednotlivé právne poriadky tak, aby zabezpečovali vysokú, rovnocennú a jednotnú úroveň ochrany na vnútornom trhu. Smernica vymedzuje subjekty, ktoré môžu požadovať ochranu práv. Okrem vlastníkov týchto práv môžu vyžadovať uplatňovanie týchto opatrení aj tie osoby, ktoré majú priamy záujem a procesnú spôsobilosť, pokiaľ im to umožňujú platné právne predpisy. Medzi ne patria napr. profesijné organizácie, ktoré spravujú tieto práva. Bod č. 22 ustanovuje, že je potrebné zaviesť také predbežné opatrenia, ktoré zabezpečia okamžité ukončenia porušovania práv bez čakania na rozhodnutie vo veci samej. Okrem tradičných postupov vymožitelnosti práva, medzi ktoré patria občianskoprávne a správne opatrenia, uvádza smernica aj trestnoprávne sankcie ako súčasť týchto opatrení. Bod 29 uvedenej smernice konštatuje, že priemysel by sa mal aktívne podieľať na boji proti pirátstvu a falšovaniu. Podľa článku 3 členské štáty musia zabezpečiť vytvorenie takých opatrení a postupov, ktoré nie sú zbytočne zložité, nákladné alebo ktoré majú za následok neprimerane dlhé lehoty a prieťahy. Ďalšie články pojednávajú o zabezpečení dôkazov a o predbežných a preventívnych opatreniach. Za preventívne opatrenie považuje smernica aj možnosť, aby boli jednotlivé súdne rozhodnutia zverejňované na náklady porušovateľa práva.

Ochranou počítačového programu a jeho šírenia sa zaoberá Smernica Rady č. 91/250/EHS z 14. mája 1991 *o právnej ochrane počítačových programov*. V úvodných ustanoveniach sa konštatuje, že ochrana počítačového programu je dôležitá z toho dôvodu, že vývoj počítačového programu vyžaduje značné ľudské úsilie a finančné náklady, ale kopírovanie počítačových programov je možné aj s veľmi malými nákladmi. Prijatie tejto smernice je zdôvodnené čoraz väčšou dôležitosťou počítačových programov pri rozvoji priemyslu. Jednotlivé členské štáty nemajú dostatočnú ochranu programov aj keď je rôzna. Rozdiely v právnych predpisoch jednotlivých členských štátov majú priame a záporné účinky na fungovanie spoločného trhu a tieto záporné účinky je potrebné odstrániť. V úvodnom ustanovení smernice je definovaný pojem počítačové programy ako „programy v akejkoľvek forme, vrátane tých, ktoré sú súčasťou technického vybavenia (hardware), že tento výraz zahrňuje taktiež prípravné koncepčné práce vedúce k vytvoreniu počítačového programu za podmienky, že povaha týchto prác v neskoršej

etape umožní vytvorenie počítačového programu“. Smernica konštatuje, že chránené je len vyjadrenie počítačového programu a nie myšlienky a princípy, na ktorých bol vytvorený. Vytvorenie rozmnoženiny počítačové programu pre oprávneného nadobúdateľa by malo patriť k výnimke, pretože autor programu má právo zamedziť neoprávnenému vytváraniu rozmnoženín jeho diela.

Predmetom ochrany podľa čl. 1 tejto smernice sú počítačové programy, ktoré sú chránené autorskými zákonmi podobne ako literárne diela na základe Bernskej dohody o ochrane literárnych a iných umeleckých diel. Ako už bolo spomenuté vyššie počítačovým programom sa rozumie aj prípravný koncepčný materiál. Počítačový program je chránený za podmienky, že je pôvodný. Výraz pôvodný znamená, že je vlastným duševným výtvorom autora. Podľa čl. 2 autorom programu je fyzická osoba alebo skupina fyzických osôb. Za predpokladu, že právne predpisy jednotlivých členských štátov to pripúšťajú, sú právnické osoby nositeľmi tohto práva. Pokiaľ program vytvoril zamestnanec na základe pokynu zamestnávateľa, tak potom zamestnávateľ je oprávnený vykonávať všetky majetkové práva k takto vytvorenému počítačovému programu. Článok 3 definuje subjekty ochrany „ochrana je poskytnutá akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá je oprávnená podľa vnútroštátnych právnych predpisov o autorskom práve k literárnym dielam“.

Nositeľ práva má podľa tejto smernice výlučné právo udeľovať súhlas na:

- vytvorenie dočasnej alebo stálej rozmnoženiny počítačového programu a to akýmikoľvek prostriedkami a v akejkoľvek forme;
- preklady, spracovanie, úpravy a iné zmeny počítačového programu;
- verejné rozširovanie programu v akejkoľvek forme, vrátane jeho prenájmu.³⁷

Akákoľvek nepovolená rozmnoženina počítačového programu môže byť podľa právnych predpisov vnútroštátneho práva jednotlivého členského štátu zabavená. Zabavené môžu byť aj technické prostriedky, ktorými sa šírili tieto rozmnoženiny.

Uchovávanie údajov pri poskytovaní služieb elektronických komunikácií upravuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/24/ES prijatá dňa 15. marca 2006 *o uchovávaní údajov vytváraných alebo spracovávaných v súvislosti s poskytovaním*

---

³⁷ Porovnaj: čl. 4 Smernice Rady č. 91/250/EHS o právnej ochrane počítačových programov

verejne dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí a o zmene smernice 2002/58/ES.

Smernica v úvode uvádza, že niekoľko členských štátov prijalo právne predpisy, ktoré stanovujú povinnosti pre poskytovateľov online služieb uchovávať osobné údaje pre účely vyšetrovania, odhaľovania a stíhania trestných činov. Tieto vnútroštátne predpisy sa od seba líšia. Ako v každom inom prípade má byť táto smernica určitým zjednocovacím prvkom pre všetky členské štáty pre oblasť ochrany osobných údajov.

Právne rozdiely v jednotlivých štátoch spôsobujú to, že prevádzkovatelia online služieb čelia rôznym požiadavkám ohľadne prevádzkových a lokalizačných údajov, ich rozsahu alebo lehoty uchovávaní. Bod č. 7 smernice sa odvoláva na závery zo zasadania Rady zo dňa 19. decembra 2002. Zasadanie zdôrazňuje, so zreteľom na veľký nárast možností poskytovaných elektronickými komunikáciami, že údaje o použití elektronických komunikácií sú cenným zdrojom pre vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie trestných činov aj v organizovanej forme. Smernica odkazuje na čl. 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd upravujúci možnosť zasahovania štátnych orgánov do súkromia a korešpondencie. Prijatie právnej úpravy, ktorá umožňuje uchovávať osobné údaje, ktoré sú dôležité pre vyšetrovanie a predchádzanie terorizmu, je v súlade s čl. 8 vyššie spomenutého dohovoru. Na údaje uchovávané podľa tejto smernice sa vzťahujú povinnosti pre prevádzkovateľov elektronických služieb, ktoré sú upravené v smernici č. 95/46/ES v článku 6 a týkajú sa kvality údajov. Právo každého na náhradu škody pri neoprávnenom spracovávaní osobných údajov je zaručené. Smernica rešpektuje právo proporcionality. Úprava uvedená v smernici neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa. Táto smernica sa vzťahuje na „prevádzkové a lokalizačné údaje o právnických a fyzických osobách a na súvisiace údaje, ktoré sú potrebné na identifikáciu účastníka alebo registrovaného užívateľa.“³⁸ Užívateľ služby je definovaný ako „každá právnická alebo fyzická osoba, ktorá používa verejne dostupnú elektronickú komunikačnú službu pre súkromné účely alebo obchodné účely bez toho, aby si túto službu predplatila“.³⁹

---

³⁸ Citované: čl. 1 ods. 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady č.2006/24/ES o uchovávaní údajov vytváraných alebo spracovávaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí a o zmene smernice č. 2002/58/ES, čl. 1 ods. 2

³⁹ Citované: čl. 2 ods. 2 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č.2006/24/ES o uchovávaní

Členské štáty zabezpečia uchovanie týchto údajov, pokiaľ ide o internetový prístup, internetovú elektronickú poštu a telefonovanie prostredníctvom internetu:

- pridelené užívateľské meno;
- užívateľské meno a telefónne číslo pridelené každej komunikácii, ktorá vstupuje do verejnej telefónnej siete;
- meno a adresa účastníka alebo registrovaného užívateľa, ktorému bola v čase komunikácie pridelená IP adresa, užívateľské meno alebo telefónne číslo.

Údaje potrebné na určenie dátumu, času a trvania komunikácie pri internetovom prístupe, internetovej elektronickej pošte a pri telefonovaní prostredníctvom internetu:

- dátum a čas prihlásenia a odhlásenia z internetového spojenia v určitom časovom pásme spolu s dynamickou alebo statickou IP adresou a užívateľské meno účastníka alebo registrovaného užívateľa;
- dátum a čas prihlásenia a odhlásenia zo služieb internetovej pošty alebo internetového telefónneho spojenia.

V súlade s touto smernicou sa nesmú uchovávať žiadne údaje, z ktorých by bolo možné zistiť obsah komunikácie. Každý poskytovateľ služieb elektronickej komunikácie zabezpečí údaje tak, aby nedošlo k ich náhodnému alebo protiprávnemu zničeniu, náhodnej strate alebo pozmeneniu, uskladneniu, prístupu alebo zverejneniu. Na konci doby určenej na ich uchovávanie musia byť údaje zničené, okrem tých údajov, ktoré boli sprístupnené a zabezpečené.

Každý členský štát podľa čl. 9 smernice vymenuje jeden alebo viacero orgánov verejnej moci, ktoré budú dohliadať nad zabezpečením dodržiavania ustanovení o bezpečnosti uchovávaných údajov. Tieto orgány sú pri výkone kontroly úplne nezávislé. V článku 13 sú uvedené opravné prostriedky, sankcie a zodpovednostné vzťahy. Podľa tohto článku každý členský štát zabezpečí, aby zámerný prístup k údajom, uchovávaným v súlade s touto smernicou alebo ich prenos bol postihnutelný sankciami vrátane administratívnych alebo trestnoprávných sankcií, ktoré budú účinné, primerané a odrádzajúce. Česká republika v súlade s čl. 15 ods. 3 tejto smernice vyhlásila, že odkladá uplatňovanie tejto smernice o obdobie 36 mesiacov od jej prijatia. Prijatie tejto smernice vyvolalo verejnú diskusiu a stala sa predmetom kritiky. Ako príklad by som

---

údajov vytváraných alebo spracovávaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí a o zmene smernice č. 2002/58/ES

uviedol výzvu, tlačovú správu Českej pirátskej strany zo dňa 6.9.2011. V zásade strana odmieta, aby bol tento zákon schválený a vyzýva vládu ČR, aby podal podnet na preskúmanie Súdnemu dvoru Európskej únie. Vo svojich tvrdeniach sa odvolávajú na skutočnosť, že zákony o uchovávaní osobných údajov boli v Česku a Nemecku vyhlásené za protiústavné, a že švédka vláda odmietla tieto zákony transponovať do ich vnútroštátneho právneho poriadku. Svoj nesúhlas s touto smernicou opierajú o fakt, že spoločnosť založená na neustálom sledovaní vyvoláva v ľuďoch frustráciu a práve naopak to podnecuje ďalšiu kriminalitu. Pirátska strana je za zachovanie súčasného stavu bez prijatia tzv. „sledovacieho zákona“. Finančné prostriedky, ktoré budú vynaložené na nákladný sledovací systém, by sa mohli použiť na prevenciu kriminality.⁴⁰ Slovenská republika zapracovala túto smernicu novelou zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách.

Doporučenie Komisie č. 2005/737/ES *o kolektívnej cezhraničnej správe autorských práv a s nimi súvisiacich práv na oprávnené online hudobné služby*, bolo prijaté dňa 15.mája 2005 a ako je už z názvu zrejmé, upravuje oblasť cezhraničnej správy autorských práv. V správe z 15. januára 2004 Európsky parlament uviedol, že držiteľia práv by mali mať možnosť využívať ochranu autorských práv nezávisle od štátnych hraníc. Doporučenie sa ďalej odvoláva na vyššie uvedenú správu, kde Európsky parlament tvrdí, že aktivity zo strany Spoločenstva v oblasti kolektívnej správy práv má posilniť dôveru umelcov, spisovateľov a hudobníkov, že za svoju prácu budú finančne ohodnotení. V bode č. 4 uvedeného doporučenia sa uvádza, že „nové technológie vedú k vytvoreniu novej generácie komerčných používateľov, ktorí šíria hudobné diela a iné predmety ochrany online. Poskytovanie oprávnených online hudobných služieb si vyžaduje spravovanie série autorských práv a s nimi súvisiacich práv“.⁴¹ Jedným z práv vyžadujúcich ochranu je právo na rozmnožovanie, ktoré sa vzťahuje na všetky rozmnožovania, vykonané v procese online šírenia hudobného diela.

Podľa smernice EP a Rady č. 2001/29/ES z 22. mája 2001 a smernice Rady 92/100/EHS z 19. novembra 1992 sa pre každé z práv na online využívanie hudobného diela vyžaduje samostatná licencia. Ďalej doporučenie uvádza veľmi dôležitú skutočnosť

---

⁴⁰ Citované: <http://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/piratska-strana-vyzyva-vladu-k-prezkumu-smirovaci-smernice>, [cit. 2012-13-09]

⁴¹ Citované: bod č. 4 Doporučenia komisie zo dňa 18.5.2005 č. 2005/737/ES o kolektívnej cezhraničnej správe autorských práv a s nimi súvisiacich práv na oprávnené online hudobné služby

a tou je, že udeľovanie licencií na online hudobné diela je často obmedzované podľa územia a komerční používatelia potrebujú takú licenčnú politiku, ktorá berie do úvahy všadeprítomnosť online prostredia a ktorá je multiteritoriálna. Ako uvádza bod č. 12 autorské honoráre, ktoré vyberajú kolektívni správcovia práv, by sa mali medzi držiteľov práv rozdeľovať spravodlivo, bez diskriminácie, na základe bydliska, štátnej príslušnosti alebo kategórie držiteľa práv.

V ďalších ustanoveniach doporučenie definuje niektoré pojmy. Multiteritoriálna licencia je definovaná ako licencia, ktorá sa vzťahuje na územie viac ako jedného členského štátu. Online práva znamenajú:

- výlučné právo na rozmnožovanie tak , ako je to uvedené v smernici 2001/29/ES vo forme nehmotných kópií;
- právo na sprostredkovanie hudobného diela verejnosti,
- výlučné právo sprístupňovať hudobné diela podľa smernice 2001/29/ES, ktoré zahŕňa “on-demand“ služby alebo ďalšie interaktívne služby.

Komerčný používateľ je definovaný ako osoba, ktorá sa zúčastňuje na poskytovaní online hudobných služieb a ktorá potrebuje od držiteľa práv licenciu.

Držitelia práv by mali mať právo zveriť správu akéhokoľvek online práva takému kolektívnemu správcovi práv, ktorého si vyberú podľa miesta bydliska kolektívneho správcu alebo držiteľa práv, alebo na ktorý sa viaže ich štátna príslušnosť. Kolektívni správcovia majú komerčným používateľom udeľovať licencie na základe objektívnych kritérií a bez akejkoľvek diskriminácie používateľov. V rámci zodpovednostných vzťahov majú kolektívni správcovia podávať pravidelne všetkým držiteľom práv správy o akýchkoľvek udelených licenciách, uplatniteľných poplatkoch a vybraných a pridelených autorských honorároch. Členské štáty sa vyzývajú, aby prijali účinný mechanizmus na urovnávanie sporov vzťahujúcich sa k poplatkom, licenčným podmienkam, zverovaniu online práv so správou atď. Toto odporúčanie je adresované všetkým členským štátom a hospodárskym subjektom, ktoré sa zúčastňujú na správe autorských práv.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode) upravuje podmienky voľného pohybu služieb informačnej spoločnosti. Nemá za úlohu harmonizovať oblasť trestného práva.

Táto právna úprava kladie veľký dôraz na úpravu a podmienky elektronického obchodu v rámci Spoločenstva. Smernica harmonizuje určité vnútroštátne ustanovenia o službách informačnej spoločnosti týkajúce sa vnútorného trhu, sídla poskytovateľov služieb, komerčných oznámení, elektronických zmlúv, zodpovednosti sprostredkovateľov, mimosúdne riešenia sporov a iné. Uvedené ustanovenia nemajú vplyv na pravidlá medzinárodného práva súkromného ani na súdnu právomoc. Pre oblasť autorského práva a s ním súvisiacich služieb má význam článok 2 uvedenej smernice, ktorá definuje kto je poskytovateľ služieb, príjemca služby, spotrebiteľ atď. Podľa čl. 9 členské štáty musia zabezpečiť, aby zmluvy bolo možné uzatvárať elektronicky. V rámci zodpovednostných vzťahov je dôležité spomenúť ustanovenie čl. 14, ktorý sa zaoberá zodpovednosťou poskytovateľov služieb pokiaľ sa ukladajú informácie na hosťiteľskom počítači. Poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti, ktorá pozostáva z uloženia informácií, ktoré sú poskytované príjemcom služby nie je zodpovedný za uložené informácie za podmienky, že:

- poskytovateľ nič nevie o nezákonnej činnosti alebo informáciách a čo sa týka nárokov na náhradu škody, nie je si vedomý skutočností alebo okolností, z ktorých by bolo zrejmé, že ide o nezákonnú činnosť,
- poskytovateľ, po zistení alebo uvedení si týchto skutočností, koná promptne, aby odstránil alebo znemožnil prístup k informáciám.

V rámci urovnávania sporov vzniknutých z poskytovania služieb informačnej spoločnosti majú jednotlivé členské štáty poskytnúť zúčastneným stranám možnosť mimosúdneho urovnania sporov.

Nájomné a výpožičné právo pre oblasť duševného vlastníctva upravuje smernica Rady č. 92/100/EHS z 19. novembra 1992 *o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva*. Táto smernica bola niekoľkokrát zmenená a kodifikovaný text smernice je možné nájsť pod č. 2006/115/ES. V rámci jednotlivých členských štátov sú v oblasti nájmu a výpožičiek také rozdiely, že tvoria prekážky obchodu a hospodárskej súťaže, čo v dôsledku bráni riadnemu fungovaniu vnútorného trhu. Smernica konštatuje, že nájom a vypožičiavanie diel chránených autorským právom zohráva čoraz významnejšiu úlohu pre autorov, výkonných umelcov a výrobcov fonogramov a filmov, keďže pirátstvo predstavuje vzrastajúcu hrozbu.

Primeraná ochrana autorských diel a predmetov príbuzných práv prostredníctvom práv na nájom a vypožičiavanie má základný význam pre hospodársky a kultúrny rozvoj Spoločenstva. Autori a výkonní umelci potrebujú k výkonu svojej tvorivej činnosti primerané príjmy, ktoré môžu byť zabezpečené len pomocou primeranej právnej ochrany príslušných nositeľov práv. V tejto smernici sú jasne definované pojmy nájom a vypožičiavanie pre potreby zjednotenia v rámci členských štátov. Získanie primeranej odmeny pre autorov a výkonných umelcov sa nemožno vzdať a môže byť zaplatená naraz alebo formou viacerých platieb. „Harmonizované práva na nájom a vypožičiavanie a harmonizovaná ochrana na úseku práv príbuzných autorskému právu sa nesmú vykonávať spôsobom, ktorý predstavuje skryté obmedzovanie obchodu medzi členskými štátmi alebo spôsobom, ktorý je v rozpore s pravidlom chronológie využívania v masmédiách, uznaným v rozsudku súdu vynesenom v spore Société Cinéthèque proti FNCF“.⁴²

Pojmy nájom a vypožičiavanie sú definované v článku 1 uvedenej smernice. Na účely smernice sa pod pojmom „nájom“ rozumie sprístupnenie na použitie na časovo obmedzené obdobie, na účely priameho alebo nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu. To znamená, že takéto sprístupnenie je poskytnuté za účelom vytvárania zisku a na komerčné použitie. Pojem „vypožičiavanie“ znamená, sprístupnenie na použitie na časovo obmedzené obdobie, nie však na účely priameho alebo nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu, ak sa uskutočňuje prostredníctvom verejnosti prístupných zariadení. Výhradné právo udeľovať súhlas a zakázať nájom a vypožičiavanie patrí:

- autorovi vo vzťahu k originálu a rozmnoženine diela,
- výkonnému umelcovi vo vzťahu k záznamom jeho výkonu,
- výrobcovi prvého záznamu filmu vo vzťahu k originálu a rozmnoženinám jeho diela. Pojem „film“ je definovaný ako kinematografické alebo audiovizuálne dielo alebo pohyblivé obrázky, ktoré je sprevádzané zvukom alebo nie.

Tieto práva možno postúpiť, previesť a taktiež sú predmetom udeľovania zmluvných licencií.

---

⁴² Citované: Smernica Rady 92/100/EHS o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva

Smernica ustanovuje, že výkonní umelci majú právo povoliť alebo zakázať záznam ich výkonov a tiež majú právo povoliť alebo zakázať bezdrôtové vysielenie a verejné šírenie okrem prípadu, že výkon je sám už výkonom vysielaným. Členské štáty majú za povinnosť ustanoviť pre umelcov, pre výrobcov fonogramov, pre výrobcov prvých záznamov filmov, pre vysielačie organizácie výhradné právo sprístupňovať verejnosti tieto predmety ochrany, ako aj ich rozmnoženiny predajom alebo iným spôsobom. Pojem fonogram znamená zvukový záznam. Zvukový záznam je termín používaný pre rôzne médiá, v ktorom možno zvuk zaznamenať a uložiť. Tento termín sa prednostne používa v právnych textoch a v podobnom kontexte. Na medzinárodnej úrovni sa začal používať od prijatia Rímskeho dohovoru v roku 1961.⁴³

Podľa článku 10 Smernice Rady č. 92/100/EHS môžu členské štáty obmedziť práva vyššie uvedené, pokiaľ sa jedná o:

- súkromné použitie;
- použitie krátkych výňatkov v súvislosti so spravodajstvom;
- krátkodobý záznam vyhotovený vysielačou organizáciou vlastnými prostriedkami a pre jej vlastné vysielenie;
- použitie výhradne pre účely vedeckého výskumu a vyučovania.

Nútené licencie môžu byť ustanovené len v takom rozsahu, ktorý je zlučiteľný s Rímskym dohovorom. Táto smernica bola adresovaná všetkým členským štátom.

Viaceré medzinárodné zmluvy a európske smernice pri úprave autorského práva, a to hlavne so zameraním na vytváranie rozmnoženín diel, odkazujú na Rímsky dohovor. Rímskym dohovorom sa myslí *Medzinárodný dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových organizácií*, ktorý bol prijatý v Ríme dňa 26. októbra 1961. Pre Československú socialistickú republiku vstúpil dohovor v platnosť dňa 14. augusta 1964. Ochrana podľa dohovoru neovplyvňuje ochranu autorského práva na literárne a umelecké diela. Pre účely dohovoru „výkonnými umelcami“ sa rozumejú speváci, herci, hudobníci, tanečníci. Zvukovou snímku je každý výlučne sluchom vnímateľný záznam zvukov umeleckého výkonu alebo iných zvukov. Vydaním sa rozumie uvedenie rozmnoženín zvukovej snímky na verejnosť v primeranom množstve. Rozmnožením sa rozumie zhotovenie jednej alebo viacerých rozmnoženín záznamu.

---

⁴³ Definované podľa: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Fonogram>, [cit. 2012-14-09]

Ochrana výkonných umelcov zahrňuje podľa čl. 7 ods. 1 možnosť zabrániť rozmnoženiu záznamu ich výkonu bez ich súhlasu. Výrobcovia zvukových záznamov majú právo povoliť alebo zakázať priame alebo nepriame rozmnoženie svojich snímok. Ochrana podľa čl. 14 dohovoru trvá najmenej po dobu, dokiaľ neuplynie obdobie dvadsiatich rokov od konca roku v ktorom bol:

- urobený záznam – pri zvukových snímkach a pri výkonoch na nich zaznamenaných;
- uskutočnený výkon – pri výkonoch nezaznamenaných na zvukovú snímku;
- vysielaný rozhlasový program.

Výnimky z práv tak ako sú uvedené v Smernici Rady č. 92/100/EHS boli čerpané práve z tohto Rímskeho dohovoru. Podľa čl. 22 Rímskeho dohovoru členské štáty môžu medzi sebou dojsť do osobitných dohôd, ktoré priznajú výkonným umelcom, výrobcam zvukových záznamov širšie práva ako sú uvedené v tomto dohovore. Tento dohovor bolo možné zo strany každého jedného členského štátu vypovedať. Museli ale splniť jednu podmienku a to, že Rímsky dohovor platil pre tento štát aspoň 5 rokov.

V súčasnej dobe je medzi používateľmi online služieb veľmi diskutovaný jeden dokument pod skratkou ACTA. Pod touto skratkou sa skrýva *Obchodná dohoda proti falšovaniu medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi, Austráliou, Kanadou, Japonskom, Kórejskou republikou, Spojenými štátmi mexickými, Marockým kráľovstvom, Novým Zélandom, Singapurskou republikou, Švajčiarskou konfederáciou a Spojenými štátmi americkými*. Zo strany EÚ a jej členských štátov bola táto dohoda podpísaná dňa 26. januára 2012. Táto multilaterálna dohoda má za cieľ zaviesť medzinárodné normy v oblasti vynucovania práv duševného vlastníctva. ACTA sa zameriava na falšovanie tovaru ale aj digitálnych dát, technológie a ich distribúciu.

Dohadovanie dokumentu ACTA neprebiehala na účet žiadnej medzinárodnej inštitúcie. Predbežné rozhovory o tejto dohode začali EÚ, USA, Kanada, Švajčiarsko, Japonsko už v rokoch 2006 a 2007. Rokovanie o dohode ACTA bolo do 22. mája 2008 vedené v utajení. Úrad pre obchodné zastúpenie Spojených štátov (ďalej len USTR) dal text dohody subjektom mimo oficiálne poradné organizácie tejto inštitúcie s doložkou zakazujúcou zverejnenie. Text tejto dohody aj s pripomienkami podpísali také spoločnosti ako: Google, eBay, Dell, Business Software Alliance, News Corporation, Sony Pictures, Time Warner, Verizon a Americká asociácia filmového priemyslu. Ešte

v roku 2012 bol text Dohody ACTA v EÚ v režime „Vyhradené“ a nebol prístupný žiadateľom podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám. India a Čína sa nezúčastnili rokovaní, pretože navrhované opatrenia podľa nich ďaleko prekračuje rozsah Dohody TRIPS, ktorá bola prijatá na pôde Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WTO). Obavy, že ACTA by mohla narušiť medzinárodný obchod boli prednesené na rokovaní výboru TRIPS a mali podporu 153 členov WTO. Dohoda bola údajne prerokovaná bez zapojenia občianskej spoločnosti a Európska komisia mala záujem schváliť text v zrýchlenom konaní.⁴⁴

V preambule Dohody ACTA berú zmluvné strany na vedomie, že presadzovanie práv k duševnému vlastníctvu je kľúčovým faktorom pre udržanie hospodárskeho rastu vo všetkých odvetviach. Rozširovanie falošného tovaru a služieb porušujúcich autorské práva ohrozuje zákonný obchod a udržateľný rozvoj svetového hospodárstva, spôsobuje značné finančné straty pre nositeľov práv a v niekoľkých prípadoch je zdrojom príjmu pre organizovaný zločin a inak predstavuje riziko pre verejnosť. Zmluvné strany si prajú posilniť medzinárodnú spoluprácu pri presadzovaní práv k duševnému vlastníctvu. Za určitých okolností má byť ACTA určitým doplnením dohody TRIPS. Zmluvné strany majú za cieľ riešiť porušovanie duševného vlastníctva v digitálnom prostredí tak, aby boli vyvážené práva a záujmy príslušných nositeľov práv, poskytovateľov služieb a užívateľov.

Táto dohoda neruší záväzky jednej strany voči akejkoľvek druhej strane tak, ako sú uvedené v dohode TRIPS. Podľa článku 2 každá zmluvná strana môže zaviesť rozsiahlejšie presadzovanie práv k duševnému vlastníctvu než vyžaduje táto dohoda, ale takéto presadzovanie nesmie byť v rozpore s touto dohodou. Dohoda nezakladá žiadne povinnosti vzťahujúce sa k rozdeleniu zdrojov na prostriedky pri presadzovaní práv k duševnému vlastníctvu. Touto dohodou nie sú dotknuté právne predpisy upravujúce dostupnosť, nadobúdanie, rozsah a zachovanie práv duševného vlastníctva.

Žiadne ustanovenie tejto dohody nevyžaduje, aby zmluvná strana sprístupnila:

- informácie, ktorých sprístupnenie by bolo v rozpore s ich vnútroštátnym právnym poriadkom, vrátane zákonov na ochranu súkromia,

---

⁴⁴ Citované: http://sk.wikipedia.org/wiki/Obchodn%C3%A1_dohoda_o_boji_proti_fal%C5%A1ovaniu, [cit. 2012-14-09]

- dôverné informácie, ktorých sprístupnenie by bránilo presadzovaniu práv alebo by bolo v rozpore s verejným záujmom,
- dôverné informácie, ktorých sprístupnenie by poškodilo oprávnené podnikateľské záujmy, konkrétnych podnikov, verejných aj súkromných.

Pojem „duševné vlastníctvo“ sa vzťahuje na všetky kategórie duševného vlastníctva, ktoré sú predmetom oddielu 1 až 7 časti II dohody TRIPS. Tovarom porušujúcim autorské práva sa rozumie akýkoľvek tovar, ktorý je rozmnoženinou vytvorenou bez súhlasu nositeľa práv. Pojem „nositeľ práv“ zahrňuje federáciu alebo asociáciu, ktorá je oprávnená uplatňovať práva k duševnému vlastníctvu.

Podľa článku 6 tejto dohody, každá zmluvná strana zabezpečí, aby jej právny poriadok obsahoval postupy presadzovania práv umožňujúci účinné kroky voči akémukoľvek porušovaniu práv upravených v tejto dohode, vrátane urýchlených nápravných opatrení, ktoré by zabránili porušovaniu a opatrení, ktoré by mali odstrašujúci účinok. Postupy takto prijaté musia byť spravodlivé a nestranné a právam všetkých účastníkov musia poskytovať náležitú ochranu. Tieto postupy nesmú byť zložité, neprimerane nákladné a nesmú byť spojené s neprimeranými lehotami alebo neodôvodnenými priet'ahmi. Dost' kontroverzné je podľa mojej mienky ustanovenie v článku 6 ods. 4 v I. oddieli II. kapitoly. Znenie tohto článku je: „Žiadne ustanovenie tejto kapitoly nie je možné vykladať tak, že od niektorej zo zmluvných strán sa vyžaduje, aby jej úradníci niesli zodpovednosť za úkony, ktoré vykonali pri výkone svojich úradných povinností“.

Podľa mojej mienky toto ustanovenie porušuje zásadu, ktorá je aspoň v rámci stredoeurópskeho priestoru uzákonená vo vnútroštátnych právnych predpisoch. Jedná sa o zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. V týchto prípadoch je možné, aby sa občan bránil proti nezákonnému rozhodnutiu alebo nesprávne úradnému postupu verejných orgánov a uplatňoval si u nich náhradu škody. Vyplatená náhrada škody v peňažnej forme môže byť následne do určitej výšky zosobnená konkrétnemu úradníkovi, ktorý škodu zavinił.⁴⁵

Každá zo zmluvných strán dohody zabezpečí, aby si nositelia práv mohli v rámci občianskoprávneho súdneho konania uplatňovať akékoľvek práva k duševnému

⁴⁵ Bližšie pozri: Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov; zákon č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenou při výkone veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona ČNR č. 358/1992 Sb. o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

vlastníctvu. V rámci náhrady škody zmluvné strany zabezpečia, aby súdne orgány v občianskom právnom konaní mali právomoc nariadiť porušovateľovi, ktorý vedel, že svojím konaním sa dopustil porušenia práv alebo je dôvodné sa domnievať, že o tom mal vedieť, aby nahradil vzniknutú škodu nositeľovi práva za porušenie jeho práv. Táto konštrukcia náhrady škody je vlastne postavená na zavinení. Zavinenie, ako vnútorný psychický vzťah človeka k jeho protiprávnemu konaniu a k výsledku jeho konania, má za následok potom civilnú zodpovednosť. Tak, ako je v tomto článku uvedené, je zrejmé, že pre občianskoprávnu zodpovednosť sa vyžaduje úmyselné konanie porušiteľa práva.

Pri určovaní výšky náhrady škody uvádza čl. 9 dohody ACTA, že súdne orgány majú zväžiť tiež rozumnú mieru hodnoty, ktorú navrhnú nositelia práv a ktorá môže zahrňovať ušlý zisk, hodnotu tovaru alebo služieb a to na základe tržnej ceny alebo doporučenej maloobchodnej ceny.

Každá zo zmluvných strán, pokiaľ ide o porušenie autorských práv na ochranu diel, zvukových záznamov a výkonov výkonných umelcov zabezpečí systém, ktorý stanoví jednu alebo viacero z týchto možností:

- vopred stanovené náhrady škody,
- predpoklady pre stanovenie výšky náhrady škody dostatočnej pre odškodnenie nositeľa práva,
- pokiaľ sa jedná o autorské právo, dodatočnú náhradu škody.

Súdne orgány na konci občianskoprávneho sporu majú mať právomoc nariadiť, aby strana, ktorá bola v tomto spore neúspešná, uhradila úspešnej strane náklady súdneho konania vrátane nákladov právneho zastúpenia.

Povinnosť poskytnúť informácie pri súdnom konaní a pri vyšetovaní je upravená v čl. 11. V rámci občianskoprávneho súdneho konania majú mať súdy právomoc nariadiť porušovateľovi, prípadne údajnému porušovateľovi, na základe žiadosti nositeľa práv, aby poskytli nositeľovi práv alebo súdnym orgánom relevantné informácie, ktoré má porušovateľ k dispozícii alebo pod kontrolou. K takýmto druhom informácií môžu patriť informácie, týkajúce sa akejkoľvek zúčastnenej osoby na protiprávnom konaní a informácie, týkajúce sa výrobných prostriedkov alebo distribučných kanálov tovaru a služieb vrátane identifikácie tretích osôb údajne spojených s výrobou a distribúciou tovarov a služieb.

Nikde v tomto článku nie je uvedený spôsob vynucovania splnenia tejto povinnosti, pokiaľ údajný porušovateľ nebude chcieť takéto informácie poskytnúť. Som toho názoru, že súdne orgány by mohli v tomto prípade použiť hrozbu udelenia sankcie vo forme peňažnej pokuty za nesplnenie povinnosti aj opakovane. Táto pokuta musí byť dostatočne vysoká, aby odradila od nesplnenia výzvy na poskytnutie údajov.

V rámci predbežných opatrení majú mať súdne orgány právomoc prijať také rýchle a účinné predbežné opatrenia, ktoré majú za cieľ zabrániť porušeniu akéhokoľvek práva duševného vlastníctva a ktoré zároveň zabezpečia aj príslušný dôkaz o údajnom porušení. Tieto predbežné opatrenia môžu byť prijaté aj bez vypočutia druhej strany, pokiaľ by odklad tejto povinnosti spôsobil nenapraviteľné škody nositeľovi práva alebo hrozí, že dôkazné materiály budú zničené. Súdne orgány môžu vyzvať žiadateľa, aby predložil primerane dostupné dôkazy o tom, že žiadateľovo právo je porušované alebo takéto porušenie bezprostredne hrozí a zároveň ho môžu vyzvať, aby poskytol záruku alebo príslušnú istinu, ktorá postačuje na ochranu odporcu a ktorá zabráni zneužitiu práva. Poskytnutá záruka alebo istina nesmie neprimerane brániť využiť inštitút predbežného opatrenia. Pre prípad, že predbežné opatrenia budú zrušené alebo stratia platnosť, vzhľadom ku konaniu alebo opomenutiu zo strany žiadateľa, alebo sa následne zisti, že k žiadnemu porušeniu práv duševného vlastníctva nedošlo, môžu súdne orgány na žiadosť odporcu nariadiť žiadateľovi, aby odporcovi uhradil náklady za škodu spôsobenú týmto opatrením.

Trestnoprávna ochrana práv je uvedená v IV. oddiely dohody ACTA. Zmluvné strany sa zaväzujú ustanoviť pre prípady úmyselného porušenia autorského práva alebo práv s ním súvisiacich v komerčnom merítku trestné konanie a trestné činy. Pre účely tejto dohody sa k činom, ktoré sa uskutočňujú v komerčnom merítku považujú tie, ktoré boli uskutočnené ako obchodná činnosť za účelom získania priamej alebo nepriamej hospodárskej výhody. Trestné konanie je možné viesť za neoprávnené zhotovenie rozmnoženín kinematografických diel, ktoré sú premietané v zariadení na to usposobenom a ktoré je verejne prístupné. Trestná zodpovednosť má byť ustanovená aj za pomoc a účasť pri spáchaní trestných činov. Každá zmluvná strana v súlade s jej právnymi zásadami prijme trestnú zodpovednosť právnických osôb pre trestné činy uvedené v tejto dohode. Pri stanovovaní druhu trestu za trestné činy proti právu k duševnému vlastníctvu sa musí brať do úvahy, že tieto tresty musia byť dostatočné

vysoké, aby pôsobili ako odstrašujúci prostriedok proti budúcemu porušovaniu. Takéto tresty majú zahŕňať trest odňatia slobody a peňažný trest. Príslušné orgány majú mať právomoc vydať príkaz na zabavenie materiálov a nástrojov použitých pri spáchaní trestného činu, vrátane techniky, listinných dôkazov a majetku, ktorý bol priamo alebo nepriamo získaný z tejto trestnej činnosti. Príslušné orgány môžu podľa tejto dohody začať vyšetrovanie alebo súdne konanie z vlastnej iniciatívy.

Oddiel V. dohody ACTA upravuje presadzovanie práv duševného vlastníctva v digitálnom prostredí. Právne poriadky zmluvných strán majú umožňovať také postupy presadzovania práv, ktoré sa použijú voči akémukoľvek porušovaniu práva v digitálnom prostredí, vrátane urýchlených nápravných opatrení. Porušovanie autorského práva v digitálnom prostredí zahŕňa využívanie prostriedkov pre rozširovanie v širokom merítku. Postupy na ochranu práv majú vylúčiť vytváranie prekážok zákonnej činnosti, medzi ktoré patrí hlavne elektronický obchod. V súlade s právnymi predpismi majú byť zachované základné zásady ako sloboda prejavu, ochrana súkromia a právo na spravodlivý proces.

Príslušné orgány môžu v súlade s ich právnymi predpismi nariadiť poskytovateľovi internetových služieb, aby nositeľovi práv bez zbytočných prieskumov poskytol informácie umožňujúce identifikáciu účastníka, ktorého účet bol údajne použitý pre činnosť porušujúcu právo. Zmluvné strany stanovujú právne opatrenia proti obchádzaniu účinných technologických prostriedkov, ktoré využívajú autori, výkonní umelci a výrobcovia zvukových záznamov a ktoré obmedzujú nakladanie s ich dielami, výkonmi alebo zvukovými záznamami, ku ktorým autori, výrobcovia zvukových záznamov nedali príslušné povolenie. Medzi takéto opatrenia patria napr. ochrana proti kopírovaniu z CD alebo DVD nosiča, šifrovanie, kódovanie a iné.

Každá zmluvná strana stanoví ochranu proti:

- neoprávnenému obchádzaniu účinných technologických prostriedkov, pokiaľ porušovateľ vedel alebo je možné sa domnievať, že vedieť mohol o protiprávnosti svojho konania,
- predaju zariadení a produktov verejnosti, vrátane počítačových programov alebo služieb, ktoré umožnia obchádzanie účinného technologického prostriedku.

Za účelom ochrany elektronických informácií týkajúcich sa správy práv každá zmluvná strana stanoví účinné právne opatrenia proti každej osobe, ktorá vedome

uskutoční niektoré nasledujúce konanie, aj keď vie, resp. vedieť môže, že spôsobí, umožní, uľahčí, zatají porušenie niektorého autorského práva alebo práv s ním súvisiacich:

- neoprávnene odstráni alebo pozmení elektronickú informáciu týkajúcu sa správy práv,
- rozširuje, dováža za účelom rozširovania, vysiela, sprístupňuje verejnosti rozmnoženiny diel, výkony výkonných umelcov alebo zvukové záznamy a pritom vedela, že elektronická informácia týkajúca sa správy práv bola odstránená bez povolenia.

Pre účely tejto dohody čl. 27 definuje pojem informácia, týkajúca sa správy práv ako *„informácie, ktoré identifikujú dielo, výkon výkonného umelca alebo výrobcu zvukového záznamu, autora diela alebo nositeľa práv; informácie o údajoch a podmienkach využitia diela; a akékoľvek čísla a kódy, ktoré predstavujú informácie vyššie uvedené“*.

Každá zmluvná strana podľa čl. 28 presadzuje prehlbovanie odborných znalostí svojich orgánov zodpovedných za presadzovanie ochrany práv duševného vlastníctva, zhromažďuje a analyzuje štatistické údaje a zhromažďuje informácie o osvedčených postupoch pri predchádzaní porušovaniu práv.

V rámci podpory transparentnosti a pri predchádzaní porušovaniu práv duševného vlastníctva každá zmluvná strana sprístupní verejnosti tieto informácie:

- o postupoch pri presadzovaní práv, o príslušných orgánoch zodpovedných za toto presadzovanie a kontakty na strediská určené k poskytnutiu pomoci;
- o príslušných právnych predpisoch, nariadeniach, o právoplatných súdnych rozsudkoch;
- o úsilí štátu zabezpečiť účinný systém ochrany práv duševného vlastníctva.

Medzinárodná spolupráca by mala byť podporovaná bez ohľadu na sídlo a štátnu príslušnosť nositeľa práva. Zmluvné strany si navzájom medzi sebou majú vymieňať informácie o osvedčených postupoch, štatistické informácie, informácie o svojich opatreniach právnej a správnej povahy a ďalšie vzájomne dohodnuté informácie. Každá zmluvná strana má poskytnúť pomoc pri budovaní kapacít a technickú pomoc pri zlepšovaní presadzovania práv duševného vlastníctva. Takáto pomoc môže mať formu zvyšovania povedomia verejnosti o právach duševného vlastníctva, pomoc pri rozvoji

vnútroštátnych právnych predpisov. Dohoda ACTA zriaďuje výbor ACTA. V tomto výbore majú zastúpenie všetci členovia. Výbor má za úlohu:

- preskúmať uplatňovanie tejto dohody,
- posudzovať pripomienky pri rozvoji dohody,
- rozhodovať o pristúpení člena WTO k tejto dohode,
- iné aktivity pri rozvoji a prehlbovaní spolupráce.

Dohoda ACTA je otvorená na podpis účastníkom a iným členom WTO od 1. mája 2011 do 1. mája 2013. Po podpise môže zmluvná strana odstúpiť od tejto dohody písomným oznámením depozitárovi. Depozitárom je vláda Japonska. Pripravovaná dohoda ACTA vyvolala veľké protesty v uliciach európskych miest. Podľa štatistických údajov pripraví nelegálne sťahovanie hudobný a filmový priemysel len v Česku o 2,5 miliardy korún ročne.⁴⁶ Dňa 4.7.2012 hlasoval Európsky parlament o dohode ACTA a jasnou väčšinou 478 zo 754 hlasov túto dohodu odmietol. Európska komisia ešte počká na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, či zmluva odporuje základným právam a slobodám EÚ ako sú sloboda prejavu, právo na informácie, ochrana údajov, vlastnícke práva v prípade duševného vlastníctva. Zatiaľ o tomto návrhu Európsky súdny dvor nerozhodol. Návrh na rozhodnutie Európskemu súdnu dvoru bol doručený v apríli 2012 a očakáva sa, že súd nerozhodne skôr, ako za jeden až dva roky. Okrem EÚ k dohode pristúpilo ešte deväť krajín. Na platnosť dohody sa vyžaduje, aby ju ratifikovalo aspoň šesť krajín. Efektívnosť zmluvy sa bez EÚ značne oslabí. Európsky poslanci namietali hlavne, že dohoda ACTA je príliš vágna a necháva veľký priestor pre zneužitie a zároveň vzbudzuje otázky o jej dosahu na ochranu súkromia.⁴⁷

Dohoda ACTA vyvolala v spoločnosti veľké diskusie a jej kritici argumentujú, že:

- „Dohoda vychádza z nereálneho predpokladu, že prísnejšia regulácia v oblasti duševného vlastníctva povedie k väčšej ekonomickej prosperite;
- táto dohoda bola prijatá pod vplyvom nahrávacích a filmových spoločností;
- ACTA je jednostranná a celé ťaženie proti pirátstvu sa opiera o štúdie, ktoré boli objednané zo strany protipirátskych organizácií;

---

⁴⁶ Citované: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/162297-smlouva-acta-odpojeni-od-pocitace-a-prohledavani-pevnych-disku/>, [cit. 2012-14-09]

⁴⁷ Citované: <http://www.sme.sk/c/6445502/aktivisti-vyhrali-acta-v-unii-nepresla.html>, [cit. 2012-14-09]

- dohoda zostruje boj za duševné vlastníctvo mimo Svetovú obchodnú organizáciu WTO;
- nepovinné opatrenia uvedené v ACTA síce neukladajú štátom povinnosti, ale sú považované za príklady „dobrej praxe“, ACTA podkopáva princípy slobodnej spoločnosti;
- dohoda konzervuje prísne vynucovanie práv duševného vlastníctva, pritom celá politika kopírovania vyžaduje prehodnotenie vo svetle digitálnych technológií;
- ACTA zahrňuje globálne tresty za porušenie práv duševného vlastníctva;
- ACTA zasahuje do základných ľudských práv a slobôd a nie je zlučiteľná s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd;
- ACTA je zmluvou, ktorá reguluje internet. Nabáda k zavedeniu systému, ktorý by blokoval prístup k internetovým stránkam a odpojuje užívateľov od internetu;
- ACTA ustanovuje vlastné neformálne postupy, ktorými bude pôsobiť na autoreguláciu internetových prevádzkovateľov a ktoré nebudú predmetom súdneho preskúmania.⁴⁸ K uvedeným argumentom, by som rád uviedol nasledovné: hore uvedená dohoda ACTA sa snaží nájsť medzinárodný konsenzus v oblasti vymožitelnosti nárokov majiteľov autorských práv. Dohoda nezasahuje do základných práv a slobôd užívateľov bez ďalšieho rešpektovania slobôd a práv majiteľov autorských práv. Súčasný digitálny svet internetu prehĺbil problém vymožitelnosti práv a ukazuje ako ľahko je možné porušovať práva, ale vymáhanie nárokov je obtiažne už aj z toho dôvodu, že porušovatelia týchto práv nepôsobia len v rámci „jedného“ štátu, ale ich aktivity majú medzinárodný dosah. ACTA v žiadnom prípade nanovo nedefinuje pojem duševné vlastníctvo, skôr táto dohoda dopĺňa už skôr existujúce zmluvy napr. TRIPS. Nie je pravdou, že by ACTA v rámci európskeho priestoru zavádzala nové postupy a povinnosti pri vymáhaní práv z duševného vlastníctva. Už v súčasnej dobe existujú v rámci EÚ vyššie štandardy a možnosti ako vymáhať jednotlivé práva. Prijatie Dohody ACTA v medzinárodnom obchode malo posilniť možnosť vymáhania práv mimo EÚ priestor, pokiaľ by jeden z účastníkov nebol príslušníkom členského štátu EÚ. Dohoda ACTA vo svojom obsahu „len“ určuje, akým spôsobom je možné

---

⁴⁸ Citované: http://piratskenoviny.cz/?c_id=33494, [cit. 2012-15-09]

dosiahnuť ochranu duševného vlastníctva bez toho, aby konkrétne vymedzovala, ktoré práva sú chránené. V neposlednom rade dohoda ACTA nie je namierená na konečného užívateľa, ale má za úlohu zabrániť komerčným používateľom porušovať práva vyplývajúce z duševného vlastníctva, a tak sa obohacovať na úkor producentov a majiteľov práv“.

Utajenie prijatia tejto dohody bolo za účelom zabránenia útokom nielen na serveri v EÚ (útoky na majetok), ale aj predchádzanie hrozbám o dokonaní násilných činov, ktoré mali pôsobiť na politické rozhodnutia. Dohoda ACTA má platiť mimo organizácie WTO a WIPO a vlastne rozširuje ustanovenia, ktoré sú uvedené v TRIPS. V jednotlivých ustanoveniach dohody nie je až na malé detaily taká právna úprava, pre ktorú by bolo potrebné meniť zákony v ČR alebo SR. Európske komunitárne právo od roku 2004 harmonizovalo v rámci EÚ ustanovenia o ochrane autorského práva. Mnohé ustanovenia ACTA platia v ČR od roku 2006 resp. od roku 2000, kedy bol prijatý súčasný autorský zákon. Colná úprava existuje v ČR od roku 1996 resp. 1999. V rámci českého práva sú ustanovenia o poskytnutej ochrane práv duševného vlastníctva v oblasti občianskeho, trestného aj správneho práva v oveľa väčšej kvalite a rozsahu, ako to požaduje práve dohoda ACTA. Právne ustanovenia v tejto oblasti boli už skôr upravené konkrétne v dvoch zmluvách prijatých organizáciou WIPO v roku 1996. V dohode ACTA nie je vôbec zmienka o odpájaní domácností zo siete internetu, dohoda nezakazuje domáce sťahovanie alebo vkladanie filmov pre neobchodnú osobnú potrebu, ochrana súkromia mimo oblasť obchodu zostáva nedotknutá. Je všeobecne známe, že práva duševného vlastníctva vyvolávajú účinky v rámci obchodu a na verejnosti, ale nie v súkromí. Tvorcovia, producenti, vynálezcovia a zákazníci sa vzájomne potrebujú. Bez prísunu financií od zákazníkov producenti a autori nebudú môcť vytvárať nové diela. Organizovaná skupina šíri aj niekoľko stoviek až tisíc filmov a vedie ju k tomu len ich vlastný hospodársky záujem. Potrebaní by mali byť aj tí prevádzkovatelia online služieb, ktorí umožňujú ukladanie a šírenie multimedialného obsahu.⁴⁹

Francúzsky zákon z roku 2009 vytvoril agentúru HADOPI (Haute Autorité pour la Diffusion des Oeuvres et la Protection des Droits sur Internet), ktorá má za úlohu sledovať nelegálne aktivity na internete, vrátane zdieľania hudby a filmov. Tento zákon

---

⁴⁹ Citované: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/ivo-telec-acta-nejsou-akta-ani-akty.html>, [cit. 2012-15-09]

bol prijatý na základe podpisu dohody medzi francúzskou vládou a zástupcami hudobných, filmových spoločností známou pod názvom „Elysejská dohoda“.

Oznámenia o porušovaní autorských práv môže HADOPI prijať len od určitých fyzických osôb a právnických osôb zákonom k tomu určených, ktorí sú menovaní na návrh organizácií majiteľov práv alebo kolektívnej správy. V prípade porušenia práv zašle HADOPI prostredníctvom poskytovateľa internetového pripojenia výzvu k dodržiavaniu autorských práv s informáciou o možnosti sankcionovania v prípade neuposlúchnutia tejto výzvy. Ak sa v lehote 6 mesiacov skutok opakuje poskytovateľ internetového pripojenia zašle druhú výzvu. HADOPI ročne bude publikovať správy o činnosti, štatistiky o legálnom a nelegálnom šírení diel. V prípade, že ani po druhej výzve užívateľ neuposlúchne, súd môže uložiť užívateľovi trest v podobe prerušenia internetového pripojenia až na jeden rok so zákazom, aby od druhého poskytovateľa internetového pripojenia získal takéto pripojenie v dobe zákazu. Rozhodnutie súdu oznamuje poskytovateľovi internetového pripojenia HADOPI. Ak poskytovateľ pripojenia nedodrží rozhodnutie súdu, hrozí mu pokuta až do 3.750,- EUR.⁵⁰

2.4 Zákonná úprava autorského práva v SR vo vzťahu k internetu

Legislatívny vývoj v oblasti autorského práva v rámci bývalého Československa a neskôr nástupníckych štátov Českej a Slovenskej republiky prebiehal v obdobnom smere. M. Vlček v roku 1990 na konferencii, ktorá bola venovaná počítačovej kriminalite konštatuje, že vývoj v oblasti počítačovej kriminality si vyžiada intenzívne právne úpravy v trestnom zákone, trestnom poriadku a nové formulácie pracovných a autorských noriem, ochranu osobných údajov.⁵¹ Počítačovým pirátom sa stáva „*ten, kto používa počítačové programy bez povolenia autora alebo iného nositeľa práv k programu*“.⁵²

⁵⁰ Citované: KRŽÍŽ, J., ŽIKOVSKÁ, P., PUJMANOVÁ, A. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Neoprávněné užití autorských děl na internetu a role poskytovatelů připojení – aktuální situace. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 87 a 88

⁵¹ Porovnaj: VLČEK, M. Ochrana výpočetní techniky a dat, počítačová kriminalita: Semináře Praha 8. 11. a 13. 12. 1990, Čs. společ. pro kriminalistiku [a] Akademie J. A. Komenského v Čes. republice : Sborník referátů a sdělení. 1. vyd. Praha: Ringo, 1991, s. 18

⁵² Citované podľa: KROŠLÁK, P. Právní ochrana počítačových programů a boj proti počítačovému pirátství, Semináře Praha 8. 11. a 13. 12. 1990, Čs. společ. pro kriminalistiku [a] Akademie J. A. Komenského v Čes. republice : Sborník referátů a sdělení. 1. vyd. Praha: Ringo, 1991, s. 26

Vymedzenie pojmu počítačová kriminalita bolo možné nájsť v bývalom ČSFR len v trestnom zákone. Konkrétne túto problematiku upravovala novela Trestného zákona č. 175/1990 Zb. V paragrafe 125 ods. 1 sa uvádzalo nasledovné: „*kto v úmysle zabezpečiť podniku alebo organizácii alebo ich zložke neoprávnené výhody uvedie o závažných skutočnostiach vo výkaze, hlásení, vstupných údajoch vkladanych do počítača alebo v iných podkladoch slúžiacich na riadenie, plánovanie alebo kontrolu hospodárenia, nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje, potresce sa odňatím slobody až na dva roky alebo zákazom činnosti alebo peňažným trestom.*“ Tieto konkrétne ustanovenia boli jediné, ktoré výslovne pojednávajú o počítačoch.⁵³

Základné vymedzenie pojmu internet v podmienkach Slovenskej republiky je možné nájsť v Ústave SR č. 460/1992 Z.z. konkrétne v článku 22 o ochrane dopravovaných správ, v článku 26 o slobode prejavu a práve na informácie. Článok 19 ods. 3 Ústavy zakotvuje právo na ochranu pred neoprávneným zásahom do údajov o svojej osobe vo forme „*každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe*“. Ustanovenia tohto článku je možné využiť pre oblasť ochrany osobných údajov a ochrany osobnosti a dobrého mena na internete. Podľa právneho názoru prof. L. Cibulku, keby boli zapracované pripomienky k tomuto článku do ústavy v znení, že verejnosť by mala právo sa oboznámiť so všetkými údajmi, ktoré o nich verejná správa zhromaždila (týka sa údajov v informačných systémoch), tak zakotvenie tohto práva by potom upevnilo právne istoty ľudí na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním údajov.⁵⁴

Základom pre oblasť duševného vlastníctva je Ústava Slovenskej republiky⁵⁵ a najmä jej článok 43 ods. 1, ktorý hovorí „*Sloboda vedeckého bádania a umenia sa zaručuje. Práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon*“. Práva z duševného vlastníctva patria medzi základné práva a slobody a je na mieste pripomenúť ustanovenie čl. 7 ods. 5 Ústavy, ktorý hovorí, že „*Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických*

---

⁵³ Porovnaj: DRGONEC, J. Počítačová kriminalita. Justičná revue: časopis pre právnu prax. 1991, roč. 14, 8-9, s. 22 a 23

⁵⁴ Porovnaj: CIBULKA, L. a kol. Vybrané kapitoly z dejín a náuky o spoločnosti. Bratislava: PFUK, 2004, s. 37

⁵⁵ Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom , majú prednosť pred zákonmi“.

Po prijatí Ústavy SR zostal stále v platnosti ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. V čl. 34 je uvedené „*práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti sú chránené zákonom*“.

Pokiaľ sa pri uplatňovaní práva z duševného vlastníctva vyskytuje „cudzí“ zahraničný prvok je potrebné, aby sme vedeli, aký právny poriadok sa použije v konkrétnom prípade alebo sa postupuje podľa ustanovenia zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Tento zákon určuje mnohé významné právne skutočnosti za podmienok, pri ktorých sa použije slovenský právny poriadok. Podľa § 2 sa ustanovenia tohto zákona použijú iba vtedy, pokiaľ niečo iné neustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná. Spôsobilosť na právne úkony je upravená v ustanovení § 3. Podmienky platnosti právneho úkonu je možné nájsť v ustanovení § 4. Rozhodujúce právo pri uzavieraní zmlúv je uvedené v § 10 a § 11. Dedičské právo, ktoré môže vzniknúť vo vzťahoch z duševného vlastníctva po zahraničnej osobe je upravené v ustanovení § 17.

V oblasti súkromnoprávnej úpravy na Slovensku vychádzame z ustanovení § 18 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ktoré upravujú a vymedzujú právnu subjektivitu právnických osôb. Ak budeme vychádzať z predpokladov uvedených v paragrafoch, potom podľa týchto ustanovení internet nemôže nadobúdať práva a povinnosti ako fyzická alebo právnická osoba. To znamená, že nedisponuje právnu subjektivitou.⁵⁶ Právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra. Internet nemá jedného jediného vlastníka a v konečnom dôsledku jediné subjekty, ktoré sú spôsobilé niesť zodpovednosť za konanie na internete sú prevádzkovatelia internetových služieb a koncoví užívatelia. Prevádzkovatelia internetových služieb poskytujú svoje služby prostredníctvom serverov. Autori publikácie *Právo informačných a komunikačných technológií* uvádzajú, že v prípade ak server obsahuje škodlivé a protizákonné informácie alebo sa prostredníctvom neho vykonáva nekalosúťažná činnosť, je potrebné dokázať, že

---

⁵⁶ Porovnaj: GREGUŠOVÁ, D., DULAK, A., CHLIPALA, M., SUSKO, B. Právo informačných a komunikačných technológií. Bratislava: Slovenská technická univerzita v Bratislave, 2005, s. 94

prevádzkovateľ servera o tejto činnosti nepochybne vedel a takéhoto konania sa priamo alebo nepriamo zúčastnil.⁵⁷

Práva duševného vlastníctva sú súčasťou práv, ktoré patria do odvetvia práva občianskeho práva, avšak vzhľadom na predmet týchto vzťahov, ktorými sú nehmotné statky, sú pododvetvím občianskeho práva.⁵⁸ Podľa § 1 ods. 3 Občiansky zákonník⁵⁹ upravuje aj právne vzťahy z duševného vlastníctva, ak tieto vzťahy neupravujú iné zákony. Ak budeme vychádzať z tohto ustanovenia paragrafu, môžeme povedať, že jedným subjektom takýchto právnych vzťahov musí byť fyzická osoba a že oblasť duševného vlastníctva patrí do oblasti občianskeho práva. Vychádzajúc z ustanovení občianskeho zákonníka je ďalej možné aplikovať na oblasť internetu ustanovenie § 3 ods. 1 „výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi“ a ustanovenie § 3 ods. 2 „fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou. Úlohou zákonodarcov bude, aby v blízkej budúcnosti presnejšie vymedzili postavenie internetu v slovenskom právnom poriadku.

V zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník sú vymedzené niektoré práva duševného vlastníctva napr. právo majiteľov obchodných mien a právo majiteľov obchodného tajomstva. Konkrétne v ustanovení § 51 je vymedzené také konanie, ktoré je možné priradiť ku škodlivému a protizákonnému konaniu na internete. Obchodné tajomstvo tvoria podľa obchodného zákonníka všetky skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo potencionálnu materiálnu alebo nemateriálnu povahu.⁶⁰

Porušením obchodného tajomstva je podľa § 51 zákona⁶¹ „konanie, ktorým konajúci inej osobe oznámi, sprístupní pre seba alebo pre iného využije obchodné tajomstvo, ktoré

---

⁵⁷ Citované podľa poznámky č. 56

⁵⁸ Citované: LAZAR, J. Občianske právo hmotné 2. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 403

⁵⁹ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

⁶⁰ Bližšie pozri: § 17 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

⁶¹ Bližšie pozri: § 51 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

sa môže využiť v súťaži“. V ustanovení § 44 je upravené nekalosúťažné konanie, ktoré je možné z časti aplikovať na aktivity na internete.

Procesnoprávny postup pri vymáhaní práv z duševného vlastníctva je upravený v zákone č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdov a účastníkov v občianskom a obchodnom súdnom konaní. Je to procesnoprávny právny predpis, ktorý poskytuje ochranu právam vyplývajúcim z duševného vlastníctva.

Práva duševného vlastníctva sa delia na objektívne právo a subjektívne právo. Objektívnym právom duševného vlastníctva sú právne normy, ktoré sú obsahom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich konkrétne subjektívne absolútne právo duševného vlastníctva. Objektívne právo vzniká nadobudnutím účinnosti všeobecne záväzného právneho predpisu. Subjektívnym právom duševného vlastníctva sú práva a povinnosti, ktoré na základe objektívneho práva duševného vlastníctva existujú pre konkrétny subjekt a ku konkrétnemu predmetu práva duševného vlastníctva. Subjektívne právo je determinované aj konkrétnym obsahom takéhoto právneho vzťahu.⁶²

Subjektívne práva duševného vlastníctva môžeme ďalej členiť na subjektívne absolútne a subjektívne relatívne právo. Subjektívne absolútne právo pôsobí voči všetkým právnym subjektom (*erga omnes*). Ako príklad absolútneho práva možno uviesť autorské právo a právo výkonných umelcov. Na základe zhody vôle dvoch subjektov alebo na základe inej právnej skutočnosti, s ktorou subjektívne absolútne právo duševného vlastníctva spája vznik, zmenu alebo zánik konkrétneho právneho vzťahu sa subjektívne absolútne právo transformuje na subjektívne relatívne právo. Subjektívne relatívne právo vzniká, mení sa a zaniká medzi konkrétnymi subjektmi právneho vzťahu.⁶³

Z hľadiska právnej charakteristiky internetu pre účely nezákonného konania je potrebné uviesť dva dôležité zákony. Prvým je autorský zákon a druhým je trestný zákon.

Zákon č. 618/2003 Z.z. Autorský zákon bol prijatý v NR SR a nadobudol platnosť 31.12.2003. Posledná novela zákona bola prijatá pod č. 453/2008 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2009. Autorský zákon definuje jednotlivé inštitúty, ktoré súvisia s tvorbou, používaním, šírením autorských diel a v neposlednom rade poskytuje ochranu v rovine

---

⁶² Citované: LAZAR, J. Občianske právo hmotné 2. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 397

⁶³ Citované: LAZAR, J. Občianske právo hmotné 2. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 398

súkromného práva. Predmetom zákona je podľa § 1 úprava vzťahov, ktoré vznikajú v súvislosti s vytvorením, použitím literárneho a iného umeleckého a vedeckého diela, s výrobou a použitím zvukového záznamu, zvukovo-obrazového záznamu, so zhotovením a použitím databázy tak, aby boli chránené práva autora, výrobcu zvukových a zvukovo-obrazových záznamov a zhotoviteľa databázy. Pôsobnosť zákona je vymedzená v 2 bodoch. Zákon sa vzťahuje na dielo autora, ktorý je štátnym občanom SR alebo má na jej území trvalý pobyt alebo na dielo, ktoré bolo zverejnené v SR bez ohľadu na štátne občianstvo alebo trvalý pobyt autora. Paragraf 2 ďalej uvádza, že SR rešpektuje všetky medzinárodné dohody a zmluvy, ktorými je viazaná a ktoré boli vyhlásené spôsobom podľa osobitného zákona. *„Trvanie autorského práva pri diele nemôže byť dlhšie ako v krajine pôvodu diela.“*⁶⁴ Je logické, že dlhšia ochrana diela v SR ako v domovskom štáte autora diela nie je možná. Pojem audiovizuálne dielo je definovaný v § 5 ods. 2. Podľa tohto paragrafu sa za audiovizuálne dielo považuje dielo, ktoré je vnímateľné prostredníctvom technického zariadenia ako rad súvisiacich obrazov, či už sprevádzaných zvukom alebo nie, ak je určené na uvádzanie na verejnosti. Podľa § 5 ods. 8 autorského zákona je počítačový program *„súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači“*. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Pokiaľ spĺňa ostatné zákonné podmienky považuje sa za literárne dielo. Sprístupňovanie verejnosti je verejný prenos diela takým spôsobom, aby k nemu mal jednotlivец prístup z miesta a v čase, ktorý si sám zvolí. Autorom môže byť len fyzická osoba, ktorá dielo vytvorila. Predmetom ochrany podľa autorského práva je literárne a iné umelecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora. Podľa § 15 ods. 1 *„autorské právo na dielo vzniká okamihom, keď je dielo vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel alebo formu jeho vyjadrenia“*. Autorské právo zahŕňa výhradné osobnostné práva (ďalej len „osobnostné práva“) a výhradné majetkové práva (ďalej len „majetkové práva“). V novom autorskom zákone nastala výrazná zmena osobnomajetkových práv (autorského práva a práva výkonných umelcov) na osobnostnomajetkové práva. Osobnomajetkové právo je navonok jednotné, ale vnútorne

---

⁶⁴ Bližšie pozri: § 2 ods. 4 zákona č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)

sa člení na osobné právo, dispozičné právo a majetkové právo. Na druhej strane osobnostnomajetkové právo je tiež navonok jednotné právo, ale vnútorné ho môžeme členiť na osobnostné právo a majetkové právo.⁶⁵ Ak by sme hľadali paralelu k týmto právam, je možné nájsť úpravu osobných a osobnostných práv v Občianskom zákonníku.⁶⁶ V ustanovení § 11 sú upravené osobnostné práva. Podľa tohto paragrafu fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Osobné práva sú upravené v § 12 ods. 1: „*písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej privolením*“. Podľa názoru JUDr. Muriňa je v súčasnosti tendencia zjednocovať osobnostné a osobné práva. Zjednotenie týchto práv nie je najlepším riešením. Vo vzťahu k osobnomajetkovým právam je úprava v § 11 a § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka rozdielna.⁶⁷

Práva vyplývajúce z osobnostných práv sú uvedené v § 17 Autorského zákona. Medzi autorove práva patrí:

- označiť svoje dielo menom alebo pseudonymom a žiadať, aby sa jeho meno alebo pseudonym uvádzalo na všetkých rozmnoženinách diela náležitým spôsobom pri každom použití diela na verejnosti,
- neoznačiť svoje dielo menom alebo pseudonymom,
- rozhodnúť o zverejnení svojho diela,
- na nedotknuteľnosť svojho diela.

Týchto práv vyššie uvedených sa autor nemôže vzdať, tieto práva sú neprevoditeľné a smrťou autora zanikajú.

V rámci svojich majetkových práv má autor právo udeľovať súhlas na každé použitie diela, najmä na:

- vyhotovenie rozmnoženiny diela,
- verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva,

---

⁶⁵ Porovnaj: MURÍŇ, P. Autorské právo II. Bratislava: Epos. 2004, s. 19

⁶⁶ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

⁶⁷ Citované: MURÍŇ, P. Autorské právo II. Bratislava: Epos. 2004, s. 20

- verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny, nájom alebo vypožičaním,
- spracovanie, preklad a adaptáciu diela,
- zaradenie diela do súborného diela,
- verejné vystavenie diela,
- verejné vykonanie diela,
- verejný prenos diela.

Tieto práva udelením súhlasu nezanikajú, ale autor je povinný strpieť použitie diela inou osobou v rozsahu udeleného súhlasu.⁶⁸

Práva vyššie uvedené sú neprevoditeľné, autor sa ich nemôže vzdať a nie je možné ich postihnúť súdnym výkonom rozhodnutia a ani exekúciou. V predchádzajúcej právnej úprave boli majetkové práva, ktoré súvisia s osobnomajetkovými právami skonštruované tak, že navonok jednotné právo sa členilo na dispozičné právo a majetkové právo.

V súčasnej právnej úprave sú majetkové práva, ktoré súvisia s osobnostnomajetkovými právami, navonok jednotnými právami, ktoré sú dispozičným právom.⁶⁹ Majetkové práva, ktoré súvisia s osobnomajetkovými právami a osobnostnomajetkovými právami nemajú priznané majetkové právo, t. j. právo na odplatu za používanie predmetu majetkového práva. Paradoxne v § 69 ods. 3 Autorského zákona je snaha o zakotvenie práva na náhradu odmeny.⁷⁰

Podľa právneho názoru JUDr. Muríňa ďalšiu chybu je možné nájsť v ustanovení o prevoditeľnosti resp. neprevoditeľnosti majetkových práv. Podľa čl. 43 ods. 1 Ústavy SR „*práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon*“. Ak budeme vychádzať z tohto ustanovenia, potom toto právo patrí medzi základné občianske práva. Ak autorský zákon neumožňuje prevoditeľnosť majetkových práv, je na mieste si položiť otázku, či náhodou nie je konkrétne ustanovenie autorského zákona v rozpore s Ústavou SR.

Podobne, ako v medzinárodných dokumentoch, tak trvanie majetkového práva je upravené v autorskom zákone v § 21 na dobu počas autorovho života a 70 rokov po jeho smrti. Pri anonymnom diele a diele zverejnenom pod pseudonymom trvajú majetkové práva 70 rokov od zverejnenia diela.

⁶⁸ Porovnaj: § 18 ods. 3 zákona č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom

⁶⁹ Citované: MURÍŇ, P. Autorské právo II. Bratislava: Epos. 2004, s. 21

⁷⁰ Citované: MURÍŇ, P. Autorské právo II. Bratislava: Epos. 2004, s. 22

Subjektom subjektívneho absolútneho autorského práva je autor resp. spoluautori. Dispozičné práva a majetkové práva sa dedia. Okrem autora a dedičov sa na vykonávaní autorského práva podieľajú aj iné subjekty. Tieto subjekty môžu byť určené:

- na základe zákona,
- na základe zmluvy,
- alebo sú určené priamo autorským zákonom.

Vykonávanie autorského práva iným subjektom ako autorom na základe zákona je upravené v § 26 až § 30 Občianskeho zákonníku. Tieto paragrafy upravujú podmienky vzniku a zániku zákonného zastúpenia. Ide o prípady, kedy fyzická osoba nie je spôsobilá na právne úkony (maloleté dieťa) alebo bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony (napr. rozhodnutím súdu).

Vykonávanie autorského práva na základe zmluvy je upravené v § 31 až § 33 Občianskeho zákonníku, ktorý upravuje zastúpenia na základe plnomocenstva.

Vykonávanie autorského práva iným subjektom ako autorom je určené aj priamo v autorskom zákone. Medzi takéto subjekty patria:

- zamestnávateľ, ak bolo dielo vytvorené autorom na základe splnenia jeho pracovnoprávnych povinností,
- objednávateľ počítačového programu,
- výrobca audiovizuálneho diela,
- kolektívna správa práv podľa autorského zákona.

Rozmnožovanie a úprava počítačového programu je upravená v § 35. Podľa tohto ustanovenia oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového diela môže bez súhlasu autora vyhotoviť rozmnoženinu tejto rozmnoženiny alebo vykonať na nej úpravu za podmienok, že takáto rozmnoženina, úprava, alebo preklad je nevyhnutný na:

- prepojenie počítačového programu s počítačom na účel a v rozsahu, na ktorý bol nadobudnutý, vrátane opráv chýb v počítačovom programe
- nahradenie oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny počítačového programu (záložná rozmnoženina).

V praxi sa vyskytujú prípady, kedy si užívateľ počítačového programu pre vlastnú potrebu vytvorí CD kópiu programu, ktorý má v počítači inštalovaný za účelom vytvorenia zálohy tohto programu. Pre tieto účely bolo dané toto ustanovenie § 35 do zákona. Právo na vytvorenie záložnej rozmnoženiny nemožno zmluvne vylúčiť.

V prípade, ak dôjde k zneužitiu ustanovenia o vytvorení rozmnoženiny počítačového programu, je potrebné všetky takto vytvorené rozmnoženiny znehodnotiť.

Ustanovenie o ochrane počítačového programu rieši právnu ochranu podobne ako je zakotvená v smernici Rady č. 91/250/EHS.

Autorský zákon ako osobitný zákon (lex specialis) k Občianskemu zákonníku (lex generalis) preberá základnú zásadu, ktorá je obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Ide o zásadu zmluvnej voľnosti. To znamená, že zákonné ustanovenia platia iba vtedy, pokiaľ účastníkmi zmluvného vzťahu nie je dohodnuté niečo inak.

Licenčná zmluva je upravená v § 40. Pre platnosť právneho úkonu platí tak, ako je to uvedené v Občianskom zákonníku, že právny úkon musí byť slobodný, vážny, zrozumiteľný a určitý, inak je neplatný. Základnými princípmi, z ktorých vychádza koncepcia licenčnej zmluvy sú: princíp zmluvnej slobody a právnej istoty. Vo veľa prípadoch sa stáva, že autor diela je v zmluvných vzťahoch znevýhodňovaný, preto súčasná právna úprava zmluvnej licencie zvyhodňuje autorov diel.

Podľa § 40 „*Licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela (ďalej len "licencia"). Licenčná zmluva musí obsahovať spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý autor licenciou udeľuje alebo spôsob jeho určenia a odmenu alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie.*“ Licenčná zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Primárne je licenčná zmluva konštruovaná ako odplatný zmluvný typ. Práve v dôsledku zmluvnej voľnosti sa umožňuje aj jej bezodplatnosť.

Úprava zmluvnej licencie tak, ako je uvedená v paragrafe 40, reflektuje trend v európskom priestore, kde sa zakazuje vzdanie sa práva, ktoré vznikne až v budúcnosti. Autorovi sa dáva možnosť lepšieho zhodnotenia jeho práva v budúcnosti s ohľadom na technologický rozvoj.

Licenčná zmluva vychádza zo všeobecného princípu zmlúv, ktorých obsahom je súhlas na použitie. Autor podľa § 43 môže udeliť nadobúdateľovi buď výhradnú alebo nevýhradnú licenciou. Ak v zmluve nie je uvedené, že autor udelil výhradnú licenciou platí, že udelil nevýhradnú licenciou. Nadobúdateľ je oprávnený podľa § 44 udeliť súhlas tretej osobe na použitie diela v rozsahu udelenej licencie za predpokladu, že na to získal súhlas autora.

Organizácia kolektívnej správy môže s nadobúdateľom uzatvoriť aj hromadnú licenčnú zmluvu. Hromadnou licenčnou zmluvou udeľuje organizácia nadobúdateľovi súhlas na použitie všetkých diel alebo niektorých diel, ku ktorým spravuje práva, dohodnutým spôsobom, na dohodnutý čas a v dohodnutom rozsahu. Nadobúdateľ sa zaväzuje za túto licenciu uhradiť odmenu. Hromadná licenčná zmluva musí byť písomná, inak je neplatná a nemožno v nej dohodnúť iné obmedzenia, iba také ktoré ustanovuje autorský zákon. Hromadná licenčná zmluva môže byť uzatvorená aj s právnickou osobou, ktorá združuje používateľov diel. Práva a povinnosti vznikajú jednotlivému členovi tejto právnickej osoby od okamihu, kedy s takouto zmluvou prejaví súhlas.

Kolektívna správa práv je uvedená v piatej časti autorského zákona. Účelom kolektívnej správy je podľa § 78 kolektívne uplatňovanie a kolektívna ochrana majetkových práv autora a majetkových práv výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu, výrobcu zvukovo-obrazového záznamu a umožnenie uvedenia týchto práv na verejnosti.

Kolektívna správa je zastupovanie viacerých osôb, ktoré

- majú majetkové práva k dielu, zvukovému záznamu, zvukovo-obrazovému záznamu,
- vykonávajú majetkové práva na základe autorského zákona,
- na základe zmluvy získali výhradnú licenciu na celé trvanie majetkových práv k predmetu ochrany.

Organizácia kolektívnej správy je právnická osoba, ktorej bolo udelené oprávnenie na výkon kolektívnej správy. V súčasnej dobe pôsobia tieto organizácie kolektívnej správy na Slovensku

- LITA, autorská spoločnosť
- Ochranné združenie interpretov Slovenska (OZIS)
- Slovenská asociácia producentov v audiovízii (SAPA)
- Slovenský ochranný zväz autorský pre práva k hudobným dielam (SOZA)
- Slovgram.

Okrem zmluvnej licencie autorský zákon pozná ešte zákonné licencie, súdne licencie (licencie, ktoré vznikli na základe rozhodnutia súdu).

Zákonné licencie upravuje autorský zákon v § 24 až § 37. V týchto prípadoch sa jedná o bezodplatné licencie. Ustanovenými spôsobmi použitia diela podľa zákonnej licencie je:

- vyhotovenie rozmnoženiny diela pre osobnú potrebu,
- použitie diela na vyučovacie účely,
- použitie diela pre potreby zdravotne postihnutých,
- použitie diela pre občianske a náboženské obrady,
- použitie diela knižnicou alebo archívom,
- použitie diela na informačné účely,
- rozmnožovanie a úprava počítačového programu a iné.

Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch je možné použiť iba také diela, ktoré boli už uverejnené.

Pokiaľ autor školského diela podľa § 51 odmietne bez závažného dôvodu uzatvoriť so školou licenčnú zmluvu, rozhodne súd o obsahu tejto zmluvy.

Autor, ktorému sa zasiahlo do jeho práv alebo takémuto zásahu do jeho práv hrozí, má právo sa domáhať najmä:

- určenia svojho autorstva,
- zákazu ohrozenia svojho práva vrátane zákazu opakovania takého ohrozenia,
- zákazu neoprávneného zásahu do svojho práva, a to aj proti osobe, ktorá sa nepriamo podieľa na neoprávnenom zásahu do tohto práva,
- poskytnutia informácií o pôvode rozmnoženiny diela alebo napodobeniny diela, o spôsobe a rozsahu jej použitia a o službách porušujúcich právo autora,
- odstránenie následkov zásahu do práva na náklady osoby, ktorá neoprávnene zasiahla alebo hrozila neoprávneným zásahom,
- náhrady ujmy podľa Občianskeho zákonníku.

Nárokov vyššie uvedených sa okrem autora môže domáhať aj nadobúdateľ výhradnej licencie alebo osoba, ktorá má majetkové právo k dielu alebo jej bol zverený výkon majetkových práv autora.

Podľa § 60 sa za neoprávnený zásah do autorského práva považuje aj odstránenie alebo zmena akejkoľvek elektronickej informácie na správe práv.

Porušenie autorského práva nenastane v tom prípade, pokiaľ uplynula zákonná lehota ochrany diela alebo dielo bolo dané na voľné verejné rozširovanie.

Ak autor diela nemá dedičov alebo ak dedičia odmietnu dedičstvo prijať, dielo sa stane voľným. Ak je dielo voľné, používateľ nie je povinný získať súhlas na použitie diela ani uhradiť odmenu.

V prípade, ak nastane porušenie práv je potrebné na prvom mieste identifikovať konkrétne právo, ktoré bolo porušené, potom následne identifikovať nositeľa tohoto práva, určiť výšku majetkovej a nemajetkovej škody, skúmať subjektívnu stránku t.j. mieru zavinenia. Škodou sa podľa výkladu súdnej praxe rozumie majetková ujma poškodeného, ktorú možno objektívne vyjadriť v peniazoch. Škoda sa v zmysle občianskeho práva prejavuje buď ako

- skutočná škoda (*damnum emergens*)
- ušlý zisk (*lucrum cessans*)⁷¹

Pri zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho práva je dôležité rozlišovanie jednotlivých foriem zavinenia. Občianske právo spája vznik zodpovednosti za škodu iba s určitou formou zavinenia – s úmyslom. Mimoriadny význam má rozlišovanie foriem zavinenia z hľadiska možnosti priznať rozsah náhrady spôsobenej škody. Formy zavinenia majú význam aj z hľadiska dĺžky objektívnej premlčacej lehoty. Právna domnienka zavinenia sa nevzťahuje na úmysel, preto sa musí úmysel zodpovednému subjektu vždy preukázať.⁷²

Medzi subjekty zodpovednosti za škodu v občianskom práve zaraďujeme fyzické osoby a právnické osoby.

Podľa § 442a ods. 1 Občianskeho zákonníka „*pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva sa uhrádza aj nemajetková ujma v peniazoch, ak by sa priznanie iného zadostučinenia, najmä ospravedlnenie alebo zverejnenie rozsudku súdu na náklady osoby, ktorá porušila alebo ohrozila právo duševného vlastníctva, nezdalo postačujúce*“.

Paragraf 442a ods. 2 Občianskeho zákonníka hovorí, že „*pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva, ktoré môže byť predmetom licenčnej zmluvy, výška náhrady škody, ak ju nemožno určiť inak, určí sa najmenej vo výške odmeny, ktorá by za získanie takej licencie bola zvyčajná v čase neoprávneného zásahu do tohto práva; to sa primerane vzťahuje aj na práva duševného vlastníctva, ktoré môžu byť predmetom prevodu*“. Občianskoprávna zodpovednosť plní potom satisfakčnú a reparačnú funkciu.

⁷¹ Citované: LAZAR, J. Občianske právo hmotné 2. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 313

⁷² Citované: LAZAR, J. Občianske právo hmotné 2. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 319

Za predpokladu, že porušenie autorského práva nenapĺňa všetky znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu podľa Trestného zákonníka, môže byť spáchaný priestupok na úseku kultúry. Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších zmien a doplnení /ďalej len priestupkový zákon/ v § 2 ods. 1 definuje pojem priestupok ako „zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov alebo o trestný čin“. Na zodpovednosť za priestupok stačí zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie. Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto čase spáchania priestupku nedovŕšil pätnásť rok veku a kto v čase spáchania priestupku pre duševnú chorobu nemohol rozpoznať, že ide o porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom. Za priestupok podľa § 11 možno uložiť tieto sankcie:

- pokarhanie,
- pokutu,
- zákaz činnosti,
- prepadnutie vecí.

Priestupku sa podľa § 32 ods. 1 písm. b) priestupkového zákona dopustí ten, kto neoprávnene použije dielo podľa autorského práva alebo umelecký výkon. Za priestupok podľa § 32 ods. 1 písm. b) možno uložiť pokutu do 99 eur.

Trestné právo vo vzťahu k autorskému právu plní funkciu represívnu. Účelom je potrestať páchatel'ov trestných činov a odstrašiť potenciálnych budúcich páchatel'ov.

Trestný zákon tj. zákon č. 300/2005 Z.z. upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov. Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území SR.

Páchatel'om trestného činu môže byť iba fyzická osoba. Novelou trestného zákona č. 224/2010 Z. z., ktorá vstúpila do platnosti 1.9.2010 sa do trestného zákona ustanovila „nepravá“ trestná zodpovednosť právnických osôb. Táto trestná zodpovednosť bola zakotvená vytvorením dvoch ochranných opatrení voči právnickým osobám a to vo forme nasledovných sankcií – zhabanie peňažnej čiastky a zhabanie majetku. Zhabanie peňažnej čiastky môže súd fakultatívne uložiť právnickej osobe, pokiaľ bol spáchaný trestný čin, hoci aj v štádiu pokusu alebo ak došlo k účasti na trestnom čine. Zhabanie peňažnej čiastky môže súd podľa § 83a trestného zákona uložiť od 800 eur do 1.600.000 eur.

Zhabanie majetku uloží súd právnickej osobe, ak bol spáchaný trestný čin, hoci aj v štádiu pokusu, alebo ak došlo k účasti na trestnom čine a ak právnická osoba nadobudla majetok alebo jeho časť trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Vlastníkom zhabaného majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Škoda na účely trestného konania je definovaná v § 124 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z.z.⁷³ ako „*ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.*“ Ods. 2 definuje škodu ako „*ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť*“. Škodou malou sa rozumie škoda prevyšujúca 266 eur. Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok sumy 266 eur. Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok sumy 266 eur. Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok sumy 266 eur. Ak trestný zákon v osobitnej časti vyžaduje v základnej skutkovej podstate spôsobenie škody ako majetkový následok trestného činu a neuvádza jej výšku, má sa za to, že musí byť spôsobená aspoň malá škoda.

Aby sme mohli páchatel'ov týchto skutkov potrestať musia byť trestnoprávne zodpovedný, to znamená, že musia dosiahnuť v čase spáchania skutku vek minimálne 15 rokov a musia byť príčetný. Príčetnosť znamená, že v čase spáchania skutku dokázal páchatel' ovládať svoje konanie, resp. mohol rozpoznať protiprávnosť svojho konania.⁷⁴

Porušovanie autorského práva podľa § 283 trestného zákona je definované ako „*kto neoprávnene zasiahne do zákonom chránených práv k dielu, umeleckému výkonu, zvukovému záznamu alebo zvukovo-obrazovému záznamu, rozhlasovému vysielaniu alebo televíznemu vysielaniu alebo databáze, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky*“.

Prísnejšie sa potrestá páchatel', ak spácha čin vyššie uvedený, prostredníctvom počítačového systému. Judikatúra slovenských súdov definovala neoprávnené nakladanie s dielom nasledovne: V rozsudku R č. 75/2002 je uvedené „*za neoprávnené nakladanie*

⁷³ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon

⁷⁴ Porovnaj: ustanovenie § 22 a § 23 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon

s dielom v zmysle ustanovenia § 152 ods. 1 Trestného zákona (teraz § 283 TZ) treba považovať, okrem privlastnenia si autorstva k dielu, aj akékoľvek uverejnenie diela bez súhlasu autora v tých prípadoch, v ktorých súhlas je potrebný. Preto konanie, na základe ktorého dochádza k takémuto vydaniu diela, napĺňa objektívnu stránku trestného činu“.

Ustanovenia o porušovaní autorského práva v trestnom zákone zodpovedajú vnútroštátnym potrebám a taktiež medzinárodným záväzkom, ktoré má SR. Boli spresnené ustanovenia o kvalifikovaných skutkových podstatách, vrátane požiadaviek EÚ na požadované sprísnenie trestných sadziieb.

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok ako procesnoprávna norma upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní.

3. Úprava autorského práva v ČR vo vzťahu k internetu

Ako už bolo spomenuté v predchádzajúcej kapitole, zákonodarný proces v oblasti autorského práva prebiehal v bývalom Československu podobným smerom. Po osamostatnení sa Českej a Slovenskej republiky sa začala právna úprava v tejto oblasti odlišovať, ale stále je možné nájsť spoločné črty.

V Českej republike základným právnym prameňom úpravy pre oblasť internetu a autorského práva je zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky (ďalej len „Ústava ČR“). V Ústave ČR sa Česká republika zaviazala dodržiavať všetky záväzky, ktoré jej plynú z medzinárodných zmlúv. To znamená, že všetky zmluvy, ktoré boli uzatvorené Českou republikou v oblasti autorského práva sú platné a ČR je týmito zmluvami viazaná, pokiaľ boli ratifikované Parlamentom ČR. Pokiaľ medzinárodná zmluva upravuje určitú oblasť inak, ako je to uvedené v zákone, použije sa úprava uvedená v medzinárodnej zmluve. To znamená, že medzinárodná zmluva má v ČR prednosť pred zákonom.

Súčasťou ústavného poriadku ČR je aj Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“), ktorá bola vyhlásená ako ústavný zákon č. 2/1993 Sb. V druhej hlave prvého

oddielu Listiny v článku 15 je zakotvený základný princíp, z ktorého vychádza autorské právo. Podľa tohto článku „*sloboda vedeckého bádania a umeleckej tvorby je zaručená*“.

V článku 34 Listiny sa hovorí, že „*práva k výsledkom tvorivej činnosti sú chránené zákonom*“. Na toto ustanovenie nadväzuje právna úprava autorského práva, ktorá je obsiahnutá v autorskom zákone.⁷⁵ Pokiaľ došlo k porušeniu autorského práva, tak podľa článku 36 Listiny „*každý sa môže domáhať stanoveným spôsobom svojho práva u nezávislého a nestranného súdu a v stanovených prípadoch u iného orgánu*“. Ak budeme vychádzať z týchto princípov, práva uvedené v Listine patria medzi základné práva a slobody a tým môžeme povedať, že majú prednosť pred zákonom.

Pokiaľ sa pri úprave autorskoprávných vzťahov objaví „cudzí“ prvok t.j. jeden zo subjektov vzťahu sa riadi iným právnym poriadkom ako právom Českej republiky použijú sa ustanovenia zákona č. 97/1963 Sb. o medzinárodnom právu súkromom a procesným.

Účelom zákona č. 97/1963 Sb. je stanoviť, ktorým právnym poriadkom sa riadia občianskoprávne, rodinné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom. Podľa § 2 uvedeného zákona sa ustanovenia tohto zákona použijú iba vtedy, pokiaľ nestanoví niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Česká republika viazaná. To znamená, že medzinárodná zmluva má prednosť pre zákonnou úpravou uvedenou v tomto zákone. Spôsobilosť osoby k právam a právnym úkonom sa podľa § 3 riadi právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušníkom. Za predpokladu, že právny úkon sa vykoná v Českej republike, stačí jeho spôsobilosť k úkonom podľa českého práva. Účastníci právneho vzťahu si môžu podľa § 9 zvoliť právo, podľa ktorého sa majú ich majetkové práva riadiť. Za predpokladu, že účastníci právneho vzťahu si nezvolia žiadny právny poriadok, riadi sa ich vzťah právom, ktorého použitie zodpovedá rozumnému usporiadaniu ich vzťahu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 3 zákona o medzinárodnom práve súkromom a procesnom „*sa iné zmluvy riadia spravidla právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obe strany sídlo (bydlisko), pokiaľ nemajú sídlo v rovnakom štáte a zmluva sa uzatvára medzi prítomnými, právnym poriadkom miesta, kde bola zmluva uzatvorená*“.

---

⁷⁵ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorskom, o právach souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

V prípade, že majiteľ autorského práva zomrie, riadi sa podľa § 17 vyššie uvedeného zákona dedičské právo právnym poriadkom štátu, ktorého bol zostaviteľ príslušníkom v čase smrti. Toto ustanovenie má dôležitú úlohu hlavne pri dedení majetkových práv, ktoré vznikajú v autorskom práve. Právomoc českých súdov na rozhodovanie majetkových sporov je daná v tom prípade, že je daná podľa českých predpisov ich príslušnosť. Právomoc českých súdov v majetkových sporoch môže byť založená aj písomnou dohodou strán. Rozhodnutia cudzích justičných štátnych orgánov podľa § 63 majú v Českej republike účinnosť za predpokladu, že nadobudli podľa potvrdenia cudzieho orgánu právoplatnosť a boli zároveň uznané českými orgánmi.

Podobne, ako je to v Slovenskej republike, tak aj v Českej republike celé autorské právo patrí tradične do oblasti súkromného práva a jeho základy je možné nájsť v občianskom práve. Platný autorský zákon je k občianskemu zákonu, prípadne ešte aj k obchodnému zákonu vo vzťahu špeciality.

Občiansky zákonník t.j. zákon č. 40/1964 Sb. ustanovuje v § 1 ods. 3, že právne vzťahy, ktoré vznikajú z výsledkov duševnej tvorivej činnosti, upravujú zvláštne zákony. Pre porovnanie zákon č. 40/1964 Zb. (slovenský Občiansky zákonník) uvádza, že Občiansky zákonník upravuje aj právne vzťahy z duševného vlastníctva, ak tieto vzťahy neupravujú iné zákony. Podľa § 2 zákona č. 40/1964 Sb. občiansky zákonník „*upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom*“. Toto vymedzenie ochrany majetkových vzťahov je možné rozšíriť aj na ďalšie vzťahy, ktoré sú majetkovým vzťahom upraveným Občianskym zákonníkom podobné. Takýmito vzťahmi sú vzťahy vyplývajúce z výsledkov tvorivej duševnej činnosti t.j. vzťahy duševného vlastníctva. Systematickým zaradením týchto vzťahov do občianskeho zákonníka je dané najavo, že zákon považuje tieto vzťahy za predmet občianskeho práva.⁷⁶ Pokiaľ neexistuje právna úprava na niektorý vzťah duševného vlastníctva v autorskom zákone a ani v občianskom zákonníku, použije sa analógia. Najprv sa použije analógia z autorského zákona a potom až následne analógia z občianskeho zákona.

Je dobré uviesť, že účastníci občianskoprávných vzťahov majú rovné postavenie. Podľa § 3 ods.1 občianskeho zákonníka platí, že výkon práv a povinností vyplývajúcich

---

⁷⁶ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občianské právo hmotné 1. Praha: ASPI. 2005, s. 57

z občianskoprávných vzťahov, kam zaraďujeme aj vzťahy vznikajúce z duševného vlastníctva, nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Zároveň platí, že fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby prípadne vzniknuté spory medzi účastníkmi boli odstránené ich dohodou.

Na vzťahy, ktoré vznikajú v oblasti duševného vlastníctva sa aplikuje ustanovenie § 7 o spôsobilosti fyzickej osoby mať práva a povinnosti. Táto spôsobilosť sa nadobúda narodením. Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a povinnosti vzniká v plnej miere až dovŕšením veku dospelosti t.j. 18-tym vekom života. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby, ktoré podľa § 19 občianskeho zákonníku vznikajú dňom zápisu do obchodného registra.

Vymáhanie práv vznikajúcich z autorského práva sa plne riadi podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Sb. Občianský soudní řád, ktorý tvorí v tomto prípade procesnoprávnu normu, ktorá upravuje postup súdu, účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova k dodržiavaniu zákonov a úcta k právam iných osôb. V občianskoprávnom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci a zároveň vykonávajú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne. Spory, ktoré vznikajú z ustanovení autorského zákona rozhodujú ako prvostupňové Krajské súdy.

Za predpokladu, že z práv duševného vlastníctva vznikne majiteľovi tohto práva škoda, jej vymáhanie sa riadi ustanoveniami občianskeho zákonníka a to konkrétne § 420 a nasled. Podľa týchto ustanovení každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí porušením právnej povinnosti. Zodpovednosť za spôsobenú škodu sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil. To znamená, že sa môže ten, kto spôsobí škodu vyvinieť. Predpokladom zodpovednosti za škodu je teda zavinenie. Pokiaľ spôsobia škodu viacerí, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. V niektorých prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, ju uhradia podľa miery svojej účasti na vzniknutej škode. Pokiaľ bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, nesie následky škody pomerne.

Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodný zákonník upravuje postavenie podnikateľov, obchodno-závazkové vzťahy, ako aj iné vzťahy, ktoré s podnikaním súvisia. V obchodnom zákonníku je bližšia úprava vzniku a zániku právnických osôb. Na

mnohých miestach obchodný zákonník používa pojmy „průmyslové a jiné duševní vlastnictví“.

Základným právnym prameňom, z ktorého vychádza úprava duševného vlastníctva je zákon č. 121/2000 Sb. Autorský zákon (ďalej len „AZ“).

Autorským právom v objektívnom zmysle sa rozumie súbor právnych noriem, ktoré upravujú vzťahy vznikajúce pri vytváraní a spoločenskom uplatnení autorských diel.

Autorským právom v subjektívnom zmysle sa rozumejú konkrétne práva, ktoré prináležia autorovi diela, ktoré svojou duševnou činnosťou vytvoril.⁷⁷ Súčasná platná právna úprava autorského práva vychádza z princípu kontinentálneho pojatia autorského práva. Základom je dualistické poňatie práv osobných a majetkových. Dôvodom na zmenu oproti monistickému princípu bol nielen praktický dôvod, ale aj snaha o približovanie sa a harmonizáciu s komunitárnym právom EÚ. Celková koncepcia autorského práva je postavená na osobnostno právnej teórii. V českom práve sa autorské právo radí medzi zvláštne osobnostné práva. Práva, ktoré vznikajú v súvislosti s autorským právom sú ovládané zásadou teritoriality. Pri pozitívnom vymedzení to znamená, že autorskoprávne vzťahy na území daného štátu sa riadia iba zákonodarstvom konkrétneho štátu.⁷⁸ Pojem duševné vlastníctvo a práva k nehmotným statkom sú synonymom. Označenie duševné vlastníctvo je pojmom medzinárodného práva od roku 1967, kedy bol prijatý Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO). Legálnu definíciu pojmu duševné vlastníctvo vymedzuje dohovor demonštratívny výpočetom inštitútov, ktoré patria pod daný pojem. Patria sem najmä literárne, umelecké a vedecké diela, výkony výkonných umelcov, zvukové záznamy, rozhlasové a televízne vysielanie, vynálezy, vedecké objavy, ochrana proti nekalej súťaži, priemyselné vzory a modely. V autorskom práve platí princíp zmluvnej voľnosti, napriek tomu určitú výnimku tvoria ustanovenia o kolektívnej správe práv. V súčasnej dobe sa na medzinárodnej scéne presadzuje, aby poňatie duševného vlastníctva bolo chápané ako súčasť pojmu vlastníctvo.

---

⁷⁷ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 183

⁷⁸ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 182

Platná právná úprava vychádza z princípu neprevoditeľnosti autorského práva, okrem prípadu, kedy sa poskytuje oprávnenie k výkonu práva dielo použiť tj. formou licencie.

Právna úprava duševného vlastníctva v rámci Českej republiky má dlhú tradíciu. Prvým zakotvením autorskoprávnej úpravy bolo vydanie Cisárskeho patentu z roku 1846 č. 922 s. b. z. s. Tento právny predpis formuloval zásady pre ochranu diel literárnych, hudobných, výtvarných a to hlavne s dôrazom na neoprávnené mechanické rozmnožovanie. Ďalším medzníkom vo vývoji bolo prijatie zákona č. 197/1895 ř. z. o právu pôvodském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Tento zákon bol následne v roku 1918 prevzatý do právneho poriadku novo vzniknutej Československej republiky, a to na základe recepčnej normy (zákon č. 11/1918 Sb. z.). Ako prvý autorskoprávny zákon Československej republiky bol prijatý zákon č. 106/1923 Sb. o nakladateľské smlouvě. K unifikácii autorského práva došlo v roku 1926 prijatím zákona č. 218/1926 Sb. z. a n. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském). Až v roku 1953 bol tento zákon nahradený novo prijatým zákonom č. 115/1953 Sb. o právu autorském. Tento nový predpis prispôboval právne vzťahy v oblasti autorského práva novým politicko-ekonomickým podmienkam, ale zároveň reagoval aj na prijatie občianskeho zákonníka z roku 1950. Uvedený zákon upravoval nielen postavenie autorov diel, ale aj postavenie autorskoprávnych organizácií a kultúrnych fondov. Po prijatí nového občianskeho zákonníku v roku 1964 došlo na strane autorského práva k prijatiu nového autorského zákona č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. Tento zákon tvoril až do roku 2000 základ českej platnej právnej úpravy. V zásade bol zákon progresívnou právnou normou, ale obsahoval v niektorých ustanoveniach rôzne administratívno-direktívne opatrenia. Zbytočne sa zdôrazňovala vedúca úloha štátu pri nakladaní a využívaní diel.⁷⁹

Novo prijatý autorský zákon č. 121/2000 Sb. reaguje na celospoločenský vývoj a nové skutočnosti v oblasti duševného vlastníctva a taktiež v sebe zakomponáva harmonizáciu, ktorú vyžaduje Európske spoločenstvo. Je možné konštatovať, že súčasná právna úprava je kompatibilná s právom EÚ. Tento zákon bol viackrát novelizovaný

---

⁷⁹ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 186-188

a konkrétne zákonmi č. 81/2005 Sb., č. 61/2006 Sb., č. 216/2006 Sb., č. 186/2006 Sb., č. 168/2008 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 227/2009 Sb., č. 153/2010 Sb., č. 424/2010 Sb., č. 420/2011 Sb., č. 375/2011 Sb. a posledná novela má č. 18/2012 Sb.

Predmetom úpravy autorského zákona č. 121/2000 Sb. je podľa § 1 úprava

- práva autora k jeho autorskému dielu,
- práva súvisiaceho s autorským právom:
  1. práva výkonného umelca k jeho umeleckému výkonu,
  2. právo výrobcu zvukového záznamu k jeho záznamu,
  3. právo výrobcu zvukovo obrazového záznamu k jeho záznamu,
  4. právo rozhlasového alebo televízneho vysielateľa k jeho vysielaniu,
  5. právo vydavateľa k doposiaľ nezverejnenému dielu, ku ktorému uplynula lehota trvania majetkových práv,
  6. právo nakladateľa na odmenu v súvislosti so zhotovením rozmnoženiny ním vydaného diela pre osobnú potrebu.
- práva zhotoviteľa k jeho vytvorenej databáze,
- ochrany práv podľa tohto zákona,
- kolektívnej správy práv autorských a práv súvisiacich s právom autorským.

Predmetom autorského práva je dielo literárne a iné umelecké dielo a dielo vedecké, ktoré je jedinečným výsledkom tvorivej činnosti autora a je vyjadrené v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe vrátane podoby elektronickej, trvale alebo dočasne, bez ohľadu na jeho rozsah, účel alebo význam. Za dielo je považované aj počítačový program, pokiaľ spĺňa podmienku, že je autorovým vlastným duševným výtvorom. Iné kritéria stanovené na ochranu počítačového programu k ochrane sa neuplatňujú.

Hudobné dielo je dielo, u ktorého je výrazovým prostriedkom spojenie a sled tónov.

Dielo dramatické a hudobno-dramatické je dielo väčšinou slovesné, ktorým sa verejnosti predvádza skutočný alebo vymyslený dej a býva prevedené výkonnými umelcami a je vnímateľné zrakom i sluchom.⁸⁰ Pojmové znaky audiovizuálneho diela sú uvedené v § 62 odst. 1 AZ. Podľa tohto ustanovenia za audiovizuálne dielo sa považuje *„dielo vytvorené usporiadaním diel audiovizuálne použitých, či už spracovaných, či*

---

⁸⁰ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 199

nespracovaných, ktoré pozostáva z rady zaznamenaných spolu súvisiacich obrazov vyvolávajúcich dojem pohybu, či už sprevádzaných zvukom, alebo nie, vnímateľných zrakom, a pokiaľ sú sprevádzané zvukom, vnímateľných sluchom“. Za audiovizuálne dielo môžeme považovať najmä diela kinematografické tj. filmové diela, diela televízne a pod.

Právo autorské sa vzťahuje na dielo dokončené, na jeho jednotlivé fázy a časti, vrátane názvu mien a postáv, ktoré spĺňajú podmienky vyššie uvedené, jedná sa o predmety práva autorského v ňom uvedené. Tieto kritéria tu uvedené vychádzajú z definície diela tak, ako je uvedená v Bernskej dohode. Jedná sa o kogentné ustanovenie, ktoré je záväzné a tieto podmienky musia spĺňať diela, aby boli predmetom autorského práva. Ochranu podľa autorského práva nemajú diela, ktoré sú uvedené v § 2 ods. 6 a v § 3 zákona.

Zverejnenie diela nastane buď oprávneným verejným prednesením, vystavením, vydaním či iným sprístupnením verejnosti alebo začiatkom oprávneného verejného rozširovania rozmnoženín. Autorom diela môže byť len fyzická osoba. Z autora diela sa považuje tá osoba, ktorej pravé meno je uvedené na diele alebo je uvedené u diela zaregistrovaného v zozname predmetov ochrany vedeným príslušným kolektívnym správcom práv, pokiaľ nie je preukázaný opak. Pri anonymnom diele a diele zverejnenom pod pseudonymom zastupuje autora pri výkone a ochrane práv autorských k dielu vlastným menom a na jeho účet osoba, ktorá dielo zverejnila, dovtedy pokiaľ sa autor diela verejne neprihlási. Pokiaľ sa neuvedie pri použití diela meno autora, týmto konaním môže byť zasiahnuté do autorského práva. Autorom diela nemusí byť len jeden človek, ale môžu byť ním aj viacerí ľudia a vtedy hovorí o spoluautoroch resp. spoluautorstve. O spoluautorskom diele hovoríme vtedy, pokiaľ toto dielo vzniklo spoločnou autorskou činnosťou dvoch alebo viacerých autorov. Z právnych úkonov týkajúcich sa diela spoluautorov sú oprávnení a povinní všetci spoluautori spoločne a nerozdielne. Za spoluautora diela AZ nepovažuje toho, kto k vzniku diela poskytol iba pomoc, radu technickej alebo administratívnej povahy, alebo poskytol technické a dokumentačné materiály alebo dal k vzniku diela podnet. Jednotlivé časti spoluautorského diela môžu mať odlišnú povahu, ale musia spĺňať zákonnú náležitosť a to, že nemôžu byť spôsobilé na samostatné použitie. Ak by nespĺňali túto podmienku, tak by sme nemohli hovoriť o spoluautorskom diele, ale hovorili by sme o samostatných dielach. Voľným dielom sa môže stať spoluautorské dielo iba ako jeden celok.

Okrem spoluautorského diela ešte poznáme diela súborné, ktoré sú upravené v § 2 odst. 5 AZ a diela kolektívne upravené v § 59. AZ definuje kolektívne dielo ako „*dielo, na ktorého tvorbe sa zúčastňuje viacero autorov, ktoré je vytvárané pod vedením fyzickej alebo právnickej osoby a zverejňované na verejnosti pod jej menom, pričom príspevky zahrnuté do takéhoto diela nie sú schopné samostatného použitia.*“

Autorské právo k dielu vzniká okamžikom, kedy je dielo vyjadrené v objektívne vnímateľnej podobe tj. zmyslovo vnímateľnej podobe. Z tohto ustanovenia je možné vyvodit' záver, že sa môže jednať aj o elektronické dielo, pokiaľ spĺňa podmienku objektívnej vnímateľnosti čo i len pre vymedzenú skupinu osôb. Obsahom autorského práva sú výlučne osobnostné práva a práva majetkové. Tieto práva sú výlučné, to znamená, že pôsobia voči všetkým (erga omnes). Osobnostné práva prináležia autorovi, nie je možné ich previesť a jeho smrťou zanikajú. Naopak u majetkového práva smrťou autora tieto práva nezanikajú, ale sú spôsobilé stať sa predmetom dedičského práva. Úprava osobnostných práv a majetkových práv tak, ako je uvedené v AZ je zhodná s právnou úpravou uvedenou v Bernskej dohode. Podľa ustanovenia § 11 AZ iba autor diela má právo rozhodnúť o zverejnení diela. Za zverejnenie diela sa považuje prvé sprístupnenie diela verejnosti. Zákon presne nedefinuje pojem verejnosť, ale podľa právnej teórie sa verejnosťou rozumejú všetci členovia verejnosti ako osoby individuálne neurčené, takže sprístupnenie diela môže byť realizované rôznym spôsobom napr. verejným prednesením, predvedením, vystavením, vydaním.⁸¹ Autor diela má právo sa rozhodnúť akým spôsobom bude uvedené jeho autorstvo pri zverejnení a ďalšom použití diela. Pokiaľ by si iná osoba nárokovala autorstvo diela, pôvodný autor diela má právo sa voči takémuto nároku brániť okrem iného aj súdnou cestou. Autorovo právo na nedotknuteľnosť diela nie je možné vylúčiť. Osobnostných práv sa autor nemôže vzdať a sú neprevoditeľné. Po smrti autora sa ochrany osobnostných práv (postmortálna ochrana práva) môžu domáhať autorovi blízky, aj keď už uplynula doba ochrany majetkových práv autora. Ochrany osobnostných práv sa môže domáhať aj právnická osoba, ochrana, ktorá združuje autorov alebo kolektívny správca práv podľa AZ.

Majetkové práva majú ekonomický a hospodársky význam pre autora. Autor pri výkone svojich majetkových práv uplatňuje zároveň aj svoje osobnostné právo.

---

⁸¹ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 216-217

Majetkové práva autora tvoria tieto nasledovné práva: právo použiť dielo a udeliť súhlas na použitie diela, právo na odmenu pri rozmnožovaní diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu. Ako uvádzajú autori učebnice Občanské právo hmotné 3 medzi iné majetkové práva, ktoré nie sú výslovne v zákone uvedené patrí: právo na odmenu pri požičiavaní originálu alebo rozmnoženiny vydaného diela, právo na odmenu v súvislosti s prenájomom originálu diela alebo rozmnoženiny diela zaznamenaného na zvukový alebo zvukovo-obrazový záznam a právo na primeranú dodatočnú odmenu v prípade, ak základná licenčná odmena nie je stanovená v závislosti na výnosoch z využitia licencie a jej výška sa ukáže ako neprimerane nízka. Ďalšie majetkové právo patrí iba výrobcovi zvukového záznamu, konkrétne sa jedná o právo na odmenu za použitie umeleckého výkonu zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodným účelom vysielaným a za takéto použitie takéhoto záznamu.⁸²

Majetkové práva autora upravuje § 12 a násled. AZ. Autor má právo použiť dielo v pôvodnej alebo spracovanej, či inak zmenenej podobe, ďalej má právo udeliť zmluvou oprávnenie inej osobe k výkonu tohto práva, čiže autor udeľuje licenčnú zmluvu (licenciu). Iná osoba môže použiť dielo bez súhlasu autora len za podmienok stanovených v AZ. Poskytnutím súhlasu inej osobe na použitie diela, autorovo právo na použitie diela nezaniká, len musí strpieť výkon práva inou osobou na použitie diela v rámci uzatvorenej zmluvy. Do práva na použitie diela podľa AZ zahrňujeme:

- právo na rozmnožovanie diela,
- právo na rozširovanie originálu alebo rozmnoženiny diela,
- právo na prenájom originálu alebo rozmnoženiny diela,
- právo na vypožičiavanie originálu alebo rozmnoženiny diela,
- právo na verejný prenos diela a to hlavne:
  1. právo na prevádzkovanie diela naživo alebo zo záznamu,
  2. právo na vysielanie diela rozhlasom alebo televíziou,
  3. právo na prenos rozhlasového alebo televízneho vysielania diela.

Právo na použitie diela je možné vykonávať aj iným spôsobom ako je uvedené v § 12 odst. 4 AZ. Všetky vyššie uvedené práva sú plne v súlade s Bernskou dohodou, zmluvami

---

⁸² Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 219

WIPO a smernicami EÚ. Všeobecne o majetkových právach autora platí, že sú neprevoditeľné, autor sa ich nemôže vzdať, nie je možné ich postihnúť výkonom rozhodnutia okrem prípadu uvedené v AZ, majetkové práva sú predmetom dedičského konania. V súlade s Bernskou dohodou a európskou smernicou o harmonizácii doby trvania autorských práv platí, že autorove majetkové práva trvajú počas jeho života a 70 rokov po jeho smrti. Pokiaľ majetkové práva v rámci dedičského konania nenadobudne žiadny dedič, nestáva sa takéto dielo, ktorého sa tieto majetkové práva týkajú voľným, ale tieto majetkové práva pripadnú štátu v rámci dedičstva ako odúmrté. Počítanie trvania majetkových práv u spoluautorov sa riadi podľa doby smrti spoluautora, ktorý ostatných prežil. Počítanie trvania majetkových práv u audiovizuálneho diela sa riadi od smrti posledne žijúcich nasledujúcich osôb: režisér, autor scenára, autor dialógov, skladateľ hudby.

Rozmnožovaním diela sa myslí vyhotovenie dočasných alebo trvalých, priamych alebo nepriamych rozmnožení diela alebo jeho častí a to akýmikoľvek prostriedkami a v akejkolvek forme. Dielo sa môže rozmnožovať formou rozmnoženiny tlačovej, fotografickej, zvukovej, obrazovej, ale aj vo forme elektronickej, ktorá zahŕňa analógové a digitálne vyjadrenie.

Za rozširovanie diela v originále ale formou rozmnoženiny považujeme sprístupňovanie diela v hmotnej podobe predajom alebo iným prevodom vlastníckeho práva k originálu alebo rozmnoženine.

Prenájom originálu alebo rozmnoženiny diela je sprístupnenie diela v hmotnej podobe za účelom priameho alebo nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu poskytnutím originálu alebo rozmnoženiny diela na určitú dobu.

Podľa § 25 AZ má autor právo na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním diela pre osobnú potrebu fyzickej osoby na podklade zvukového, zvukovo-obrazového záznamu a jeho prenesením pomocou prístrojov na nenahrané nosiče záznamu. Toto právo na odmenu nie je možné spájať s právom na odmenu za použitie diela, ale jedná sa o právo na odmenu za vytvorenie rozmnoženiny alebo právo na odmenu za vytvorenie možností a podmienok na tvorbu rozmnožení. Výšku odmeny za takéto právo sa stanovuje na základe vyhlášky ministerstva kultúry a z časti na základe prílohy AZ. Osobou povinnou platiť takúto odmenu kolektívnemu správcovi diel je

- výrobca, dovozca alebo príjemca prístrojov určených na vytváranie rozmnožení,

- výrobca, dovozca alebo príjemca nenahraných nosičov dát,
- poskytovateľ kopírovacích služieb za úplatu.

Pokiaľ sa dielo stane voľným, môže ho každý voľne použiť. Za voľné dielo je možné podľa AZ považovať iba také dielo, u ktorého uplynula doba trvania majetkových práv. Iný spôsob ako sa dielo môže stať voľným AZ nepozná. AZ v rámci harmonizácie so smernicou o dobe trvania autorského práva upravuje v § 28 výnimku v rámci voľného diela. Podľa tohto paragrafu ten, kto zverejní doposiaľ nezverejnené dielo, u ktorého skončila doba trvania majetkových práv, nadobudne takýmto zverejnením výlučné majetkové práva k dielu v takom rozsahu, v akom by mal autor diela v dobe trvania majetkových práv. Takéto právo zverejniteľa trvá 25 rokov od zverejnenia diela. Iné práva ako majetkové práva zverejniteľa diela nenadobúda a platí pre ne všeobecné pravidlo majetkových práv a to, že nie sú prevoditeľné.

Výnimky z ustanovení autorského zákona sú upravené v § 29 a násled. AZ. Výnimky a obmedzenia je možné uplatniť len za podmienok upravených v AZ. Za jednu výnimku sa považuje voľné použitie diela. Za použitie diela podľa AZ sa nepovažuje použitie pre vlastnú potrebu fyzickej osoby, ktorej cieľom nie je dosiahnutie priameho alebo nepriameho hospodárskeho a obchodného prospechu. Do autorského práva nezasahuje teda ten, kto pre vlastnú potrebu zhotoví záznam, rozmnoženinu alebo napodobeninu diela. Z tohto ustanovenia zákona potom vyplýva, že právnická osoba ani fyzická osoba podnikajúca nemôžu si vytvárať rozmnoženiny pre vlastné potreby.

Za právnu skutočnosť, dôležitú pre voľné použitie diela, sa považuje zverejnenie a vydanie diela podľa § 4 AZ. Vo veľa prípadoch v praxi sa stáva, že pri uplatňovaní nárokov za spôsobenú škodu sa v rámci konania musí preukázať práve tá skutočnosť, že ten, kto si vyhotovil rozmnoženinu diela alebo takéto dielo šíril ďalej, tak konal v úmysle vytvorenia zisku pre seba. Ak budeme vychádzať z ustanovenia § 14 AZ vydanie diela, ako jeden zo spôsobov zverejnenia diela, sa uskutočňuje rozširovaním rozmnoženín diela v hmotnej forme. Dielo v dôsledku zákonnej definície potom nemôže byť vydané prostredníctvom počítačovej siete internetu a táto skutočnosť spôsobuje dôležité právne následky.⁸³

---

⁸³ Porovnaj: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 229

Pokiaľ AZ neustanovuje inak, za použitie diela podľa AZ sa považuje aj použitie počítačového programu alebo elektronickej databázy pre osobnú potrebu fyzickej osoby alebo vnútornú potrebu právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá podniká vrátane vytvorenia rozmnoženín takýchto diel pre osobnú potrebu. S voľným použitím diel súvisia ustanovenia zákona č. 480/2004 Sb⁸⁴. Tento zákon implementoval niektoré ustanovenia Smernice EP a Rady č. 2000/31/ES o elektronickej obchode.

Bezplatné zákonné licencie sú upravené v § 31 AZ. Do autorského práva nezasahuje teda ten, kto v odôvodnenej miere použije výňatky z diel iných autorov vo svojom diel, použije výňatky z diel alebo drobné celé časti za účelom kritiky a recenzie takéhoto diela a takisto nezasahuje ani ten, kto použije dielo pre účely vyučovania a vedeckého výskumu. V praxi sa často toto ustanovenie zákona používa na citáciu diel v rôznych druhoch prác. Do autorského práva nezasahuje ďalej ten, kto použije dielo na náboženské alebo občianske obrady alebo použije dielo pri akciách, ktoré usporadúvajú orgány verejnej správy. Platí však podmienka, že týmto konaním nesmie sledovať hospodársky alebo obchodný zisk. Vo všetkých týchto prípadoch zákon hovoril o tzv. zákonných licenciách. Zmluvný typ licencie je upravený v § 46 a násled. AZ. Zmluvná licencia je zvláštny typ občianskoprávnej zmluvy, je upravený predovšetkým ustanoveniami autorského zákona. Pokiaľ v autorskom zákone nie je možné nájsť príslušný inštitút použiteľný na túto zmluvu, tak sa použije ustanovenie občianskeho zákona a až následne sa použije analógia. Voľbu obchodného zákonníka pre licenčné vzťahy k autorskému právu treba vyvodzovať z ustanovenia § 261 ost. 6 zákona č. 513/1991 Sb. Aj keď toto ustanovenie obchodného zákonníka hovorí iba o občianskom zákonníku, v rámci širšieho výkladu je možné toto aplikovať aj na autorský zákon.⁸⁵ Proces uzatvorenia licenčnej zmluvy je v niektorých prípadoch jednoduchší ako je to pri občianskoprávnej zmluve. Niektoré ustanovenia licenčnej zmluvy sú prebraté z obchodného zákonníka.

Licenčnou zmluvou poskytuje autor nadobúdateľovi oprávnenie k výkonu práva použiť dielo k jednotlivým spôsobom alebo ku všetkým spôsobom použitia, v rozsahu obmedzenom alebo neobmedzenom a nadobúdateľ sa zaväzuje, pokiaľ nie je dohodnuté

---

⁸⁴ Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

⁸⁵ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 230

niečo iné, že zaplatí autorovi odmenu. Vo väčšine prípadov sa bude jednať o odplatné zmluvy, ale zo zákonnej dikcie vyplýva, že licenčná zmluva môže byť uzatvorená aj ako bezodplatná. Zmluvnými stranami tohto vzťahu sú teda autor – poskytovateľ a nadobúdateľ licencie. Autor nemôže poskytnúť licenciu na použitie diela takým spôsobom, ktorý v čase uzatvorenia zmluvy nebol známy. Toto ustanovenie zákona vychádza zo súkromnoprávnej zásady zákazu vzdania sa práva do budúcnosti.

Licenčná zmluva môže byť uzatvorená ako výhradná alebo nevýhradná. Pri výhradnej licencií zákon vyžaduje písomnú formu. Pri výhradnej zmluve autor nesmie poskytnúť licenciu tretej osobe a je sám povinný zdržať sa výkonu práva, na ktoré bola udelená licencia, pokiaľ nebolo niečo iné dohodnuté. V určitých prípadoch aj pri výhradnej licencií teda môže autor použiť dielo, na ktoré bola uzatvorená výhradná licencia. Pokiaľ autor poskytne tretej osobe v dobe trvania výhradnej licencie nadobúdateľa k tomuto istému spôsobu použitia diela, je táto zmluva neplatná za predpokladu, že nadobúdateľ výhradnej licencie nedá k tomu súhlas. Pri nevýhradnej licencií platí opak, to znamená, že môže vykonávať právo a poskytnúť licenciu aj tretej osobe. Pri uzatvorení výhradnej licencie autor – poskytovateľ stráca časť svojej aktívnej legitímácie na ochranu svojho práva a nadobúda ju nadobúdateľ licencie. O podanie návrhu na uzatvorenie zmluvy je možné hovoriť aj v tom prípade, že tento návrh smeruje okruhu osôb bližšie neurčenému.

V prípade, že v zmluve je stanovené právo nadobúdateľa časť alebo celé oprávnenie, ktoré nadobudol licenciou poskytnúť ďalšej osobe, tak hovoríme o tzv. podlicencii. Nadobúdateľ môže postúpiť licenciu len s písomným súhlasom autora. Ak sa v zmluve nedohodne niečo iné, musí byť v zmluve uvedená odmena za poskytnutie licencie alebo aspoň spôsob jej určenia. Ak je odmena závislá na výnosoch z poskytnutej licencie, je nadobúdateľ povinný umožniť autorovi kontrolu účtovnej alebo inej dokumentácie za účelom zistenia skutočnej odmeny. Ak je odmena za poskytnutie licencie tak nízka, že je v zrejmom nepomere k ziskom získaným z licencie, má autor podľa § 49 odst. 6 AZ právo na dodatočnú odmenu. Pri zjednávaní odmeny sa prihliada na účel licencie a k okolnostiam použitia diela s prihliadnutím na územný, časový a množstevný rozsah licencie. Podľa AZ nadobúdateľ je nielen oprávnený, ale aj povinný získať oprávnenie z licencie použiť. Toto ustanovenie zákona je možné vyložiť čisto ekonomicky a to, aby autor ako poskytovateľ licencie dosiahol za určité obdobie odmenu, ktorá bude vypočítaná zo zisku nadobúdateľa licencie. Zároveň toto ustanovenie chráni autora, ak

nadobúdateľ licenciu nevyužil resp. nevyužíval, aby mal možnosť poskytnúť túto licenciu inej osobe.

Licencia môže byť obmedzená na jednotlivé spôsoby použitia diela. Ak nestanoví zmluva niečo iné alebo z jej účelu nevyplýva niečo iné platí, že

- územný rozsah licencie je poskytnutý na územie Českej republiky,
- časový rozsah licencie je poskytnutý na dobu obvyklú u daného druhu diela a spôsobu použitia,
- množstevný rozsah je obmedzený množstvom, ktoré je u daného druhu diela a spôsobu využitia obvyklé.

Ak nestanoví zmluva niečo iné vytvorenie rozmnoženín diela v elektronickej forme môže byť vo forme online aj offline.

Nadobúdateľ licencie nesmie meniť ani nijak upravovať dielo, jeho názov a označenie autora za predpokladu, že nebolo niečo iné dohodnuté.

Odstúpenie od zmluvy pre nečinnosť nadobúdateľa je upravená v § 53 AZ. Autor má právo odstúpiť od zmluvy za predpokladu, že nadobúdateľ výhradnej licencie túto licenciu nevyužíva vôbec alebo ju nevyužíva dostatočným spôsobom a sú týmto konaním nadobúdateľa dotknuté významným spôsobom oprávnené záujmy autora. Toto neplatí, ak nevyžívanie licencie zo strany nadobúdateľa bolo spôsobené prevažne na strane autora. Za predpokladu, že nedošlo zo strany nadobúdateľa vôbec k využitiu licencie, je autor povinný vrátiť nadobúdateľovi odmenu, ktorú získal za udelenie licencie. Po smrti fyzickej osoby alebo po zániku právnickej osoby prechádzajú práva a povinnosti z licenčnej zmluvy na právneho nástupcu. Licenčná zmluva môže takýto prechod práv a povinností vylúčiť. Paragraf 58 a násled. AZ upravuje zvláštne druhy diel, medzi ktoré patria zamestnanecké dielo, kolektívne dielo, školské dielo, dielo vytvorené na objednávku, súťažné dielo, audiovizuálne dielo a počítačové programy. Zamestnanecké dielo je dielo, ktoré bolo vytvorené v rámci pracovnoprávneho vzťahu alebo služobného vzťahu za účelom splnenia pracovných povinností. Vo väčšine prípadov majetkové práva vyplývajúce z takéhoto diela vykonáva zamestnávateľ vo svojom mene a na vlastný účet. Autorove osobnostné práva zostávajú nedotknuté. Počítačové programy a databázy, ktoré nie sú kolektívnymi dielami sa považujú za zamestnanecké dielo za predpokladu, že autor vytvoril takéto dielo na objednávku. Kolektívne dielo je dielom, na tvorbe ktorého sa podieľa viacero osôb, ktoré sú pod vedením fyzickej osoby alebo právnickej osoby

a ktorá takéto dielo prezentuje pod svojim menom na verejnosti. Ak bolo dielo vytvorené na objednávku, má sa za to, že autor poskytol licenciu na využitie diela, za účelom ktorého bolo vytvorené. Audiovizuálne dielo je upravené v § 63 AZ. Za autora audiovizuálneho diela sa považuje režisér.

S problematikou voľného použitia diel podľa § 30 zákona č. 121/2000 Sb. súvisí právo majiteľa autorského práva k dielu zabezpečiť takéto svoje dielo tzv. technickými prostriedkami ochrany. Mnohí by v týchto dvoch vzájomne sa vylučujúcich právach videli rozpor. Podľa môjho názoru majiteľ autorského práva má prednostné právo rozhodnúť o tom, akým spôsobom naloží so svojim dielom a ako zabezpečí jeho ochranu proti neoprávnenému kopírovaniu a sťahovaniu. To znamená, že právo užívateľa diela je podradené právu autora na vytvorenie ochrany. Majetkové práva autora majú prednosť.

V rámci duševného vlastníctva poznáme tzv. trojstupňový test. Prvýkrát sa tento test objavil v medzinárodnom práve pred vyše 40-timi rokmi a odvtedy sa stal uznávaným minimálnym štandardom pri posudzovaní výnimiek a obmedzení z autorských práv.⁸⁶ Trojstupňový test sa časom rozšíril z medzinárodných zmlúv a dokumentov do regionálnych a národných právnych poriadkov. Trojstupňový test sa nachádza aj v európskej legislatíve napr. v smernici Rady č. 91/250/EHS a smernici č. 2001/29/ES. Na začiatku bol trojstupňový test prijatý ako nástroj obmedzenia práva autora na rozmnožovanie a teda nešlo o vytvorenie univerzálneho meradla pre výnimky z ostatných kategórií autorových ekonomických práv.⁸⁷

Prvý stupeň hovorí, že zákonodarcovia majú prijímať výnimky a obmedzenia autorských práv len v „určitých zvláštnych prípadoch“. Výnimka musí byť aplikovaná len na určité mimoriadne prípady za určitých okolností.

Druhý stupeň testu odpovedá na otázku, či je použitie diela v rozpore s bežným spôsobom použitia. V tomto prípade sa užívateľ diela musí dopustiť takého konania, ktoré bráni majiteľovi autorského práva normálne využívať dielo. K porušeniu druhého stupňa testu príde, pokiaľ akákoľvek výnimka alebo obmedzenie spôsobí autorovi jasnú stratu príjmu teraz alebo v budúcnosti.⁸⁸

---

⁸⁶ Citované: KŘÍŽ, J., PETERA, J. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Problematika interpretace třístupňového testu. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 49

⁸⁷ Citované: KŘÍŽ, J., PETERA, J. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Problematika interpretace třístupňového testu. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 52

⁸⁸ Bližšie pozri: KŘÍŽ, J., PETERA, J. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových:

Tretí stupeň testu musí odpovedať na otázku či použitím diela nie sú neprimerane dotknuté oprávnené záujmy autora. Neprimeraná ujma autora sa musí kompenzovať formou finančných náhrad zo systému povinných licencií.

Počítačový program je chránený v autorskom zákone v súlade s medzinárodnými zmluvami, Bernskou dohodou a smernicami EÚ. Počítačový program je chránený ako literárne diela, pokiaľ AZ neustanovuje niečo iné.

Pojem software nie je synonymom pojmu počítačový program, pretože v sebe zahŕňa okrem počítačového programu aj dokumentáciu, na ktorú zvláštnu právnu úpravu počítačových programov nie je možné aplikovať.⁸⁹ Autorskoprávna ochrana počítačového programu sa nevzťahuje na myšlienky a princípy, na ktorých je počítačový program postavený. Ochranu počítačového programu je možné zabezpečiť aj prostredníctvom ustanovenia § 17 zákona č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník.

Oprávnený nadobúdateľ rozmnoženiny počítačového programu nezasahuje do autorského práva pokiaľ:

- rozmnožuje, prekladá, spracováva, upravuje alebo inak mení počítačový program za predpokladu, že tak koná za účelom využitia oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny alebo tak koná pri zavedení počítačového programu,
- inak rozmnožuje, prekladá, spracováva, upravuje alebo mení počítačový program za účelom využitia oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny,
- vyhotoví záložnú rozmnoženinu počítačového programu, pokiaľ je nevyhnutná pre jeho využívanie,
- skúma, študuje alebo sám skúša funkčnosť počítačového programu za účelom zistenia myšlienok a princíпов.

Oprávneného užívateľa rozmnoženiny počítačového programu definuje AZ v § 66 odst. 6., podľa ktorého oprávneným užívateľom rozmnoženiny počítačového programu je „*oprávnený nadobúdateľ rozmnoženiny počítačového programu, ktorý má vlastnícke alebo iné právo k rozmnoženine počítačového programu, a to za účelom jeho využitia, ale nie za účelom jeho ďalšieho prevodu, ďalej oprávnený nadobúdateľ licencie alebo iná osoba oprávnená používať rozmnoženinu počítačového programu*“.

Problematika interpretace třístupňového testu. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 59

⁸⁹ Citované: KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, s. 240

Ochranu autorského práva poskytuje § 40 a násled. AZ. Autor, ktorému bolo zasiahnuté alebo hrozí zásah do jeho práva, môže sa domáhať najmä

- určenia svojho autorstva,
- zákazu ohrozenia svojho práva, vrátane hroziaceho opakovania, najmä zákazu neoprávnenej výroby, dovozu, vývozu originálu alebo rozmnoženiny, vrátane jej neoprávnenej propagácie, reklamy a inzercie,
- informácií o rozsahu a spôsobe neoprávneného použitia, pôvode neoprávnenej rozmnoženiny, vrátane informácií o osobách, ktorým boli tieto neoprávnené rozmnoženiny určené,
- odstránenia následkov zásahu do práva a to formou stiahnutia neoprávnene vyhotovenej rozmnoženiny, stiahnutie z obchodovania s takouto rozmnoženinou, zničenie rozmnoženiny, zničenie nástrojov a prístrojov použitých na vytvorenie rozmnoženiny,
- poskytnutia primeraného zadosťučinenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu, a to vo forme ospravedlnenia a zadosťučinenia vyjadreného v peniazoch, pokiaľ by ospravedlnenie sa javilo ako nedostačujúce.

Pri ochrane autorstva sa nejedná o určenie či tu je alebo nie je právny vzťah. Nevzťahuje sa na ňu určovacia žaloba podľa § 80 písm. c) o.s.ř. Zdržovacie nároky upravujú nielen trvajúce porušenia alebo aj hrozbu vzniku porušenia. Nároky odstraňovacie riešia nápravu v prípade vzniknutého porušenia. Právo na náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia sa riadi podľa ustanovenia § 420 a § 451 Občianskeho zákonníka.⁹⁰ Namiesto skutočného ušlého zisku sa autor podľa § 40 odst. 4 AZ môže domáhať náhrady ušlého zisku vo výške odmeny, ktorá by bola obvyklá za získanie licencie v dobe neoprávneného nakladania s dielom. Výška bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla na strane toho, kto sa neoprávnene obohatil pri neoprávnenom nakladaní s dielom je dvojnásobok odmeny, ktorá by bola obvyklá za získanie licencie v dobe neoprávneného nakladania s dielom. Do autorského práva zasahuje aj ten, kto účinne obchádza technické prostriedky ochrany práv podľa AZ.

Obmedzenia pri vymáhaní zdržovacieho nároku, nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody obsahuje ustanovenie § 100a AZ. Podľa tohto

---

⁹⁰ Zákon č. 40/1964 Sb. Občiansky zákoník

ustanovenia kolektívny správca práv nemôže uplatňovať nároky podľa § 40 AZ z neoprávneného zásahu do kolektívne spravovaného práva alebo z ohrozenia takéhoto práva, pokiaľ užívateľ riadne a bez zbytočných priesťahov vedie s príslušným kolektívnym správcom práv v súvislosti s takýmto zásahom do práva jednanie smerujúce k uzatvoreniu zmluvy požadovanej týmto zákonom alebo pokiaľ súhlasí s využitím sprostredkovateľa podľa § 102 AZ.

Zákon dáva právo autorovi, ktorý úspešne uplatnil u súdu svoj nárok, aby súd rozhodol, že ten, kto spôsobil škodu, aby uverejnil na svoje náklady znenie rozsudku.

Zodpovednosť za ohrozenie práva alebo porušenie autorského práva je postavená na princípe objektívnej zodpovednosti t.j. zákon na vznik zodpovednosti nepožaduje preukázanie zavinenia. Zodpovednosť za vzniknutú prípadnú škodu je postavená podľa Občianskeho zákonníka § 420 na subjektívnom princípe, to znamená, že zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil. Vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka je postavená na princípe objektívnej zodpovednosti.

Vecná príslušnosť súdov na rozhodovanie sporov vzniknutých z ohrozenia a porušenia autorského práva sa riadi podľa § 9 odst.2 písm. b), kde ako súdy prvého stupňa rozhodujú krajské súdy.

Kolektíva správa práv vychádzajúcich z autorského práva len upravená v § 95 a násled. AZ. Účelom kolektívnej správy práv je podľa AZ kolektívne uplatňovanie a kolektívna ochrana majetkových práv a sprístupnenie predmetov týchto práv verejnosti.

Kolektívnou správou je zastupovanie väčšieho počtu osôb, ktorým prináleží

- autorské majetkové právo,
- zo zákona oprávnenie k výkonu majetkových práv,
- z výhradnej zmluvy oprávnenie k výkonu práva kolektívne spravovaného.

Povinne kolektívne spravovanými právami sú

a) právo na odmenu za

- použitie umeleckého výkonu zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodným účelom,
- použitie zvukového záznamu vydaného k obchodným účelom,
- zhotovenie rozmnoženiny pre osobnú potrebu na podklade zvukového alebo zvukovo-obrazového záznamu alebo iného záznamu prenesením jeho obsahu pomocou prístroja na nenahraný nosič dát,

- vypožičanie originálu alebo rozmnoženiny vydaného diela podľa § 37 odst. 2 AZ.
- b) právo na primeranú odmenu za prenájom originálu alebo rozmnoženiny diela alebo výkonu výkonného umelca zaznamenaného na zvukový alebo zvukovo-obrazový záznam,
- c) právo na použitie diel prenášaných káblovým spôsobom.

Kolektívnym správcom práv je ten, kto na túto činnosť získal oprávnenie. Kolektívnym správcom môže byť iba bezúhonná právnická osoba, v ktorej sa priamo alebo prostredníctvom tretej osoby združujú nositelia práv. Za bezúhonnú právnickú osobu sa podľa § 97 odst. 2 AZ považuje taká právnická osoba, ktorá nebola odsúdená za úmyselný trestný čin súvisiaci s činnosťou kolektívneho správcu práv alebo za činnosť podobnú alebo taká osoba, na ktorú sa hľadí ako keby nebola odsúdená. Kolektívna správa práv sa vykonáva vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a kolektívna správa sa nepovažuje za podnikanie. Oprávnenie na činnosť kolektívneho správcu práv udeľuje Ministerstvo kultúry ČR.

Kolektívny správca práv je povinný v rozsahu udeleného povolenia

- zastupovať každého nositeľa práv,
- zastupovať každého nositeľa práv v rámci ním dohodnutej zmluvy,
- viesť register zastupovaných nositeľov práv,
- zastupovať nositeľov práv pri vymáhaní nárokov vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia a vzniknutej škody,
- vyberať v súlade so zákonom autorské odmeny pre zastúpených,
- informovať ministerstvo o skutočnostiach uvedených v AZ
- rozdeľovať odmeny pre autorov.

Kolektívny správca práv poskytuje zmluvami podľa § 100 odst. 1 písm. h) oprávnenie k výkonu práva použiť predmet ochrany buď jednotlivo alebo hromadne. Pri poskytovaní oprávnení užívateľom nesmie kolektívny správca určovať iné obmedzenia, iba také, ako sú uvedené v AZ. V súčasnej dobe pôsobia v ČR tieto právnické osoby ako kolektívny správcovia práv:

1. DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura
2. OSA - Ochraný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
3. INTERGRAM – Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, o.s.

4. OOA-S, Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl
5. Občanské sdružení Gestor – ochranný svaz autorský
6. Ochranná asociace zvukařů – autorů, OAZA.

Všetky vyššie uvedené spôsoby ochrany autorského práva sa uplatňovali v rámci režimu súkromného práva. Avšak štát svojimi štátnymi orgánmi poskytuje ochranu autorského právu aj v rámci verejného práva a to konkrétne v oblasti trestného práva.

Platný zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (ďalej len „TZ“) stanovuje podmienky pre vznik trestného činu, spôsoby potrestania. Zákon definuje trestný čin ako protiprávny čin, ktorý TZ označuje za trestný a ktorý vykazuje znaky uvedené v tomto zákone. Na to, aby fyzická osoba mohla byť zodpovedná za spáchaný trestný čin musí naplniť podmienky uvedené v TZ. Okrem trestnej zodpovednosti fyzických osôb pozná české právo aj trestnú zodpovednosť právnických osôb. Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb bola zavedená do českého právneho poriadku prijatím zákona č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tento právny predpis nadobudol účinnosť 1.1.2012. Uvedený zákon upravuje podmienky trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov a ochranných opatrení, ktoré je možné im udeliť a postup v konaní proti nim. Ak tento zákon neupravuje niečo iné, na konanie proti právnických osobám sa použije Trestní zákoník a Trestní řád. Zákon v § 7 uvádza konkrétne trestné činy, za ktoré je možné právnickú osobu potrestať. Trestný čin je spáchaný právnickou osobou, pokiaľ bol protiprávny čin spáchaný v jej mene alebo v jej záujme. Okrem potrestania právnickej osoby je možné stíhať aj konkrétnu fyzickú osobu, ktorá sa tohto trestného činu dopustila. Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb preberá veľa ustanovení z Trestního zákoníku.

Za spáchaný trestný čin môžu byť udelené právnickej osobe tieto druhy trestov a ochranných opatrení:

- zrušenie právnickej osoby,
- prepadnutie majetku,
- peňažný trest,
- prepadnutie veci alebo inej majetkovej hodnoty,
- zákaz činnosti,

- zákaz účasti na verejných zákazkách a verejnej súťaži,
- zákaz prijímania dotácií a subvencií,
- zverejnenie rozsudku.

TZ definuje trestný čin porušenia autorského práva v § 270 nasledovne: „*Kto neoprávnene zasiahne nie nepatrne do zákonom chránených práv k autorskému dielu, umeleckému výkonu, zvukovému či zvukovo-obrazovému záznamu, rozhlasovému alebo televíznemu vysielaniu alebo databázy, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky, zákazom činnosti alebo prepadnutím veci alebo inej majetkovej hodnoty*“.

Priestupky a správne delikty v oblasti autorského práva sú na rozdiel od Slovenska uvedené v AZ. Priestupku sa podľa § 105a AZ dopustí fyzická osoba tým, že

- a) *neoprávnene použije autorské dielo, umelecký výkon, zvukový či zvukovo-obrazový záznam, rozhlasové alebo televízne vysielanie alebo databázu,*
- b) *neoprávnene zasahuje do autorského práva spôsobom uvedeným v § 43 odst.1 alebo 2 alebo v § 44 odst.1,*
- c) *ako obchodník, ktorý sa zúčastní predaja originálu umeleckého diela, nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 24 odst. 6.*

Za priestupok podľa písm. a) je možné uložiť pokutu do výšky 150.000,- Kč, za priestupok podľa písm. b) možno uložiť pokutu do 100.000,- Kč.

Právnická osoba alebo podnikajúca fyzická osoba sa dopustí správneho deliktu tým, že

- a) *neoprávnene použije autorské dielo, umelecký výkon, zvukový či zvukovo-obrazový záznam, rozhlasové alebo televízne vysielanie alebo databázu,*
- b) *neoprávnene zasahuje do autorského práva spôsobom uvedeným v § 43 odst.1 alebo 2 alebo v § 44 odst.1,*
- c) *ako obchodník, ktorý sa zúčastní predaja originálu umeleckého diela, nesplní oznamovaciu povinnosť podľa § 24 odst. 6.*

Výška možnej uloženej pokuty je rovnaká ako u fyzických osôb. Právnická osoba nie je zodpovedná za správny delikt, pokiaľ preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré bolo možné požadovať, aby porušeniu právnej povinnosti zabránila.

Hranicou určujúcou, či bol zásahom do autorského práva spáchaný priestupok, správny delikt alebo trestný čin, je stupeň spoločenskej nebezpečnosti.

Ochrana duševného vlastníctva prostredníctvom spotrebiteľského práva je zakotvená v ČR v zákone č. 634/1992 Sb. o ochrane spotrebiteľa. Uvedený zákon upravuje i oblasť ochrany spotrebiteľa pred ponukou pirátskeho tovaru.

Primárnym účelom zákona je teda ochrana spotrebiteľa a nie majiteľa duševného vlastníctva. Zákon je možné použiť na prípady, kedy na jednej strane takéhoto vzťahu vystupuje podnikateľ v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a na druhej strane je spotrebiteľ – zákazník.

Zákonné ustanovenia tejto úpravy je možné použiť len na výrobky a služby, ktoré sú ponúkané na území Českej republiky. Spotrebiteľom sa podľa § 1 písm. a) rozumie každá fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci svojej podnikateľskej činnosti alebo v rámci samostatného výkonu povolania. Výrobkom porušujúcim práva duševného vlastníctva je nedovolená napodobenina, ktorá je výrobkom alebo službou a ktorá je rozmnoženinou vyrobenou bez súhlasu majiteľa autorských práv, pokiaľ vyrobenie takejto rozmnoženiny porušuje práva podľa autorského zákona.

Podnet na začatie kontroly môže podať ktorákoľvek osoba, ktorá preukáže právny záujem vo veci alebo majiteľ práva duševného vlastníctva, tak tieto osoby sú povinné zložiť primeranú istotu. Zložená istota slúži na úhradu nákladov dozorného orgánu v tých prípadoch, pokiaľ sa preukáže, že nebol daný dôvod na vykonanie kontroly.

Dozorným orgánom, ktorý vykonáva kontrolu je Česká obchodní inspekce. Dozor nad dodržiavaním povinností podľa tohto zákona na úseku služieb elektronických komunikácií vykonáva Český telekomunikační úřad. Správne delikty sú upravené v § 24 a násled. tohto zákona.

4. Prejavy porušovania autorského práva na internete

4.1 Vymedzenie pojmu a dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite

Pre objasnenie počítačovej kriminality je potrebné definovať tento pojem. Všeobecne platne a presne definovať počítačovú kriminalitu v oblasti IT nie je možné. Niektorí

autori uvádzajú všeobecne uznávané definície, ktoré časom nadobudli platnosť na základe toho, že sa používajú v praxi.

Na základe všeobecne platnej dohody má každý človek všade na svete právo sa podieľať a využívať výhody, ktoré ponúka Informačná spoločnosť.⁹¹ Príchod internetových technológií priniesol so sebou nárast aktivít, ktoré sú často klasifikované ako protizákonné. Ministerstvo spravodlivosti USA v dokumente o počítačovej trestnej činnosti definuje kriminalitu ako „akékoľvek porušenie trestného práva, ktoré zahŕňa znalosť výpočtovej techniky pre ich spáchanie, vyšetrovanie alebo stíhanie.“⁹² Uvedená definícia bola uverejnená v roku 1989 a podľa právnych názorov je aktuálna a platná. V ostatných bodoch sa uvádza, že za kriminalitu sa považuje nelegálne získanie výpočtovej techniky, hardvéru alebo softvéru, v druhom prípade, kedy sa počítače stanú predmetom alebo „obeťou“ útoku a v treťom bode pomocou výpočtovej techniky boli spáchané útoky na dáta, financie alebo šírenie detskej pornografie.⁹³

M. Vlček vo svojej monografii uvádza: „Jedná sa o útoky sui generis na zber, prenos, uchovávanie a distribúciu údajov prostredníctvom výpočtovej techniky“.⁹⁴ V ďalších statiach uvádza konkrétne formy konania, ktoré sú podobne definované tak, ako to uvádza Americké ministerstvo spravodlivosti v roku 1989 vo svojom dokumente. Na seminári, ktorý sa konal dňa 8.11.1990 pod názvom Ochrana výpočetní techniky a dat, počítačová kriminalita, zdôraznil Ing. Prokúpek, že v prípade počítačovej kriminality sa jedná o trestnú činnosť veľmi závažnú a nebezpečnú. Nebezpečenstvo takéhoto konania je možné nájsť v širokej škále možných foriem, vysokej latentnosti a v obrovských stratách, ktoré takéto konanie prináša.⁹⁵ Pri počítačovej kriminalite „ide najmä o konanie, ktoré je zamerané na šírenie informácií s protiprávnym obsahom a konanie zamerané na porušovanie práv tretích osôb“.⁹⁶

---

⁹¹ Bližšie pozri: EDWARDS, L., WAELDE, Ch. Law and the Internet. 3rd ed. Portland: Hart Pub., 2009, s. 3

⁹² Porovnaj: <http://definitions.uslegal.com/c/computer-crime>, [cit. 2012-01-12]

⁹³ Preložené podľa poznámky č. 91

⁹⁴ Citované podľa: VLČEK, M. Počítače a kriminalita. Praha: Academia. 1989, s. 19

⁹⁵ Bližšie pozri: PROKÚPEK, B. Kriminálna služba a počítačová kriminalita: Seminár Praha 8. 11. a 13. 12. 1990, Čs. společ. pro kriminalistiku [a] Akademie J. A. Komenského v Čes. republice : Sborník referátů a sdělení. 1. vyd. Praha: Ringo, 1991, s. 36

⁹⁶ Citované: GREGUŠOVÁ, D. Multimediálna kriminalita (nová forma počítačovej kriminality). Zborník referátov: medzinárodná konferencia Počítačová kriminalita, Bratislava 21.9.2000. Bratislava: Business Software Alliance SR, 2000, s.14

Definícia, ktorá dobre vystihuje problematiku počítačovej kriminality a z ktorej je možné ďalej čerpať hovorí, že „všeobecne počítačová kriminalita predstavuje veľkú množinu všetkých kriminálnych aktivít spojených s počítačom ako nástrojom, poprípade cieľom trestnej činnosti“.⁹⁷ Podľa názoru Doc. Gregušovej multimediálnu kriminalitu treba chápať ako „každé protizákonné alebo eticky zvrátené konanie vo vzťahu so zneužívaním nových komunikačných techník a médií, ktoré je vykonávané spoločensky nenápadnými páchatel'ami, ktorí pritom ostávajú anonymní.“⁹⁸ Celosvetovo rozšírený fenomén pirátstva, jednoducho povedané porušovanie práv k duševnému vlastníctvu, väčšinou spojovaný s autorskými právami, má hlboký negatívny ekonomický, sociálny, zdravotný a politický dopad.⁹⁹

Pokiaľ chceme vytvoriť záver z týchto definícií, potom pod pojem počítačová kriminalita je možné zaradiť konanie, ktoré porušuje právne predpisy a ktorého predmetom sa stala výpočtová technika.

V rámci európskeho priestoru pojem počítačová kriminalita definoval Dohovor o počítačovej kriminalite prijatý Radou Európy dňa 23.11.2001 v Budapešti. Z preambuly vyplýva, že cieľom dohovoru je stanovenie spoločnej trestnej politiky v oblasti počítačovej kriminality. Dohovor odporúča prijať spoločnú legislatívu a medzinárodnú spoluprácu, pretože počítačové siete a elektronické siete je možné použiť na spáchanie trestných činov a dôkazy sú šírené a uchovávané prostredníctvom sietí. Tento dohovor plní aj preventívnu úlohu v tom, že má odrádzať od činov, ktoré narúšajú dôvernosť, celistvosť a dostupnosť sietí. V oddieli 1 sú vymedzené niektoré pojmy, ktoré súvisia s počítačovými systémami a so sieťami.

V duhej hlave uvedeného dohovoru sú vymedzené trestné činy, ktoré súvisia s trestným právom hmotným. Pre oblasť počítačového pirátstva je dôležitá štvrtá hlava, ktorá nesie spoločný názov Trestné činy týkajúce sa porušenia autorských a príbuzných práv.

---

⁹⁷ Citované podľa: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 5

⁹⁸ Citované: GREGUŠOVÁ, D. Multimediálna kriminalita (nová forma počítačovej kriminality). Zborník referátov: medzinárodná konferencia Počítačová kriminalita, Bratislava 21.9.2000. Bratislava: Business Software Alliance SR, 2000, s.15

⁹⁹ Citované: KRÍŽ, J. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Některé teoretické a praktické poznatky k vynucování práv duševního vlastnictví. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s.9

Pre oblasť trestných činov súvisiacich s porušením autorských a príbuzných práv sa zmluvné strany dohovoru zaväzujú, že príjmu také legislatívne opatrenia, ktoré budú definovať trestný čin porušenia autorského práva tak, ako ho vymedzujú medzinárodné dohovory za podmienky, že tieto skutky boli spáchané úmyselne, v obchodnom meradle a to s použitím počítačového systému. Zmluvné strany nemusia založiť trestnú zodpovednosť za činy vyššie uvedené za predpokladu, že sú v ich vnútroštátnom práve účinné mechanizmy a iné právne prostriedky ochrany práva a že zároveň strany akceptujú svoje záväzky plynúce z Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel, Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, Dohovoru Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) o autorskom práve.

Okrem páchatel'a trestných činov majú zmluvné strany dohovoru potrestať podľa vnútroštátneho právneho poriadku aj osoby, ktoré napomáhajú pri trestnom čine. Za spáchanie týchto skutkov v rámci trestnoprávnej zodpovednosti je vhodné zaviesť inštitút trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb. Od 01.09.2010 novela trestného práva zaviedla na Slovensku nepravú zodpovednosť právnických osôb a v ČR je takáto zodpovednosť upravená samostatne v zákone č. 418/2011 Sb. Okrem trestnoprávnej zodpovednosti pre právnické osoby môže existovať občianskoprávna alebo správna zodpovednosť. Sankcie za porušenie zákona majú byť primerané, účinné a odrádzajúce, okrem trestu odňatia slobody sa môže použiť aj peňažný trest.

Procesné pravidlá pre vyšetrowanie a konanie v trestných veciach sú uvedené v 2 oddieloch Dohovoru o počítačovej kriminalite. Zmluvné strany majú zabezpečiť právne podmienky na uchovávanie, predloženie, zaistenie a zhromažďovanie prenášaných údajov v sieti. Právomoc vyšetrovacích orgánov je daná územnou pôsobnosťou, a to územím štátu, na ktorom boli spáchané skutky alebo na palube lode, ktorá pláva pod vlajkou štátu, prípadne na palube lietadla, letiaceho pod vlajkou štátu.¹⁰⁰

Strany dohovoru si majú poskytovať medzinárodnú spoluprácu pri vyšetrowaní v čo najširšom rozsahu. Článok 35 dohovoru zavádza zriadenie kontaktného miesta, ktoré bude dostupné 24 hodín, 7 dní v týždni na poskytovanie okamžitej pomoci. Spory, ktoré vzniknú pri uplatňovaní dohovoru sa budú riešiť Európskym výborom pre problémy kriminality (CDPC) prípadne na Medzinárodnom súdnom dvore.

---

¹⁰⁰ Článok 22 ods. 1. Dohovoru č. 137/2008 Z.z. o počítačovej kriminalite

Existuje niekoľko dôvodov, prečo sa internetové pirátstvo rozširuje v tak veľkej a rýchlej forme. Medzi tieto dôvody patrí cenová dostupnosť počítačových technológií, rýchlosť, akou je možné použiť tieto technológie, technologická nenáročnosť, pocit anonymity na internete. Objektom internetového pirátstva je zabránenie škodám, ktoré vznikajú majiteľom autorských práv pri počítačovom softvéri a majiteľom autorských práv multimediálneho obsahu. Subjektom týchto trestných činov pirátstva sa môže stať každá trestne zodpovedná osoba a pre zavinenie platí, že sa vyskytujú vo forme úmyselného konania a nedbanlivostného konanie.

4.2. Zverejňovanie a neoprávnené šírenie obsahu na internete

Rozširovanie diel, chránených autorským zákonom patrí medzi najčastejšie protiprávne konania v oblasti internetového pirátstva. V rámci tohto druhu kriminality došlo k veľkým kvantitatívnym a kvalitatívnym zmenám. V dobách, keď ešte nebola výpočtová technika na takej vyspelej technickej úrovni, nebolo páchanie tejto trestnej činnosti tak jednoduché. Je potrebné rozlišovať situáciu v oblasti hudobných nahrávok alebo filmových diel na jednej strane a situáciu v oblasti počítačových programov na druhej strane. Softvér spadá pod prísnejší režim ochrany autorského práva.¹⁰¹ Do úvahy treba brať aj ceny, za ktoré sa tieto diela predávajú. Je otázne, či práve aj tento faktor nemá vplyv na hromadné rozšírenie týchto aktivít. Moderné kopírovanie hudobných diel sa rozšírilo v 70-tych rokoch 20. storočia a to v spojení s rozšírením magnetofónového gramofónu. V tejto dobe sa rozšírilo kopírovanie za úplatu.¹⁰²

Audiovizuálne diela a počítačové programy v elektronickej podobe je veľmi ľahké šíriť prostredníctvom internetu. Jednotlivé prípady porušenia autorského práva znamenajú len „malú“ škodu, pokiaľ sa tieto jednotlivé prípady spočítajú vznikne už veľká majetková škoda.

Na začiatok je vhodné, aby sme si vymedzili pojem multimediálny obsah na internete. Multimediálny obsah tvoria podľa všeobecne prijímaného názoru hudobné diela (CD, DVD), filmové diela, literárne diela v digitalizovanej podobe, televízne vysielanie,

---

¹⁰¹ Porovnaj: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 11

¹⁰² Porovnaj: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 22

počítačové hry. Pre nelegálne šírenie multimediálneho obsahu na internete sa používajú tieto pojmy: internetové pirátstvo a plagiátorstvo.

Internetové kopírovanie a šírenie multimediálneho obsahu začalo na základe vývoja technológií v oblasti IT. Pred rozvojom IT technológií sa na šírenie hudobných diel využívali hudobné platne a magnetofónové pásky, takáto výroba kópií nebola pre užívateľov zaujímavá a cenovo dostupná. Kvalita takto zhotovených kópií nebola až tak dobrá. Zmeny v tejto oblasti nastali až zavedením CD a elektronickej digitalizácie skladieb a filmov. Pri šírení multimediálneho obsahu v hmotnej forme sa začala využívať výpočtová technika, a to hlavne pomocou tzv. „napalovačiek“, ktoré sa stali cenovo dostupné pre širokú verejnosť a umožnili tak ľahké kopírovanie obsahu. Na druhej strane značný vplyv k takémuto konaniu majú aj vydavateľské spoločnosti, ktoré zastupujú hudobných interpretov.

Ak zoberieme do úvahy, že nahrávka je unikátne dielo, potom „trh“ s touto nahrávkou sa stáva monopolom a dochádza tu k obmedzovaniu hospodárskej súťaže.¹⁰³ Do budúcnosti bude potrebné nanovo definovať určité pojmy v autorskom zákone tak, aby reagovali aj na požiadavky autorov diel na primeranú odmenu. „Podľa niektorých názorov sa jedná tiež o to, že autorské právo sa snaží umelo vyvolať na trhu nedostatok.“ Na základe nedostatku sú v trhovej ekonomike tvorené ceny, ktoré vyjadrujú mieru dopytu po tovare. Počítačové systémy a internet dokážu tento nedostatok na trhu rýchlo odstrániť. Prirovnávať šírenie multimediálneho obsahu na internete ku krádeži tovaru v obchode nie je celkom možné. Pri krádeži vecí v obchode príde k reálnemu úbytku, ale pri kopírovaní a šírení diel sa nedá celkom presne povedať, že nastane zmenšenie nehmotného majetku.¹⁰⁴

V dnešnej dobe je ťažké nájsť amatérsky vytvorenú web stránku, na ktorej by nebol aspoň jeden príklad porušenia autorského práva. Veľká väčšina takýchto www stránok nebude budiť žiadnu pozornosť oprávnených osôb, autorov alebo iných vykonávateľov autorských práv. Buď o tejto skutočnosti autori vôbec nevedia alebo sa rozhodli takéto prípady vôbec neriešiť. Ako bolo spomenuté skôr, autorský zákon je založený na objektívnej zodpovednosti. Jedným z dôvodov, prečo začnú oprávnené osoby vymáhať svoje práva, ktoré im prináležia na základe ustanovení autorského zákona sú tieto:

---

¹⁰³ Vid' bližšie: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 13

¹⁰⁴ Porovnaj: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 15

- a) oprávnená osoba utrpí alebo získa dojem, že môže utrpieť ujmu,
- b) oprávnená osoba sa domnieva, že tretia osoba využíva dielo k svojmu vlastnému prospechu,
- c) oprávnená osoba sa domnieva, že môže utrpieť inú ujmu.¹⁰⁵

Prvý prípad podľa písm. a) nastane vtedy, keď majiteľ www stránky použije dielo autora tak, že umožňuje sťahovanie multimediálnych súborov, ktoré by si za iných okolností musel užívateľ získať za úplatu. Druhý prípad podľa písm. b) je podobný ako je uvedené v písm. a) s tým rozdielom, že v tomto prípade majiteľ www stránky poskytuje multimediálny obsah bezúplatne z určitej solidarity. Vo svete existuje niekoľko rozsudkov, ktoré súvisia s konaním uvedeným pod písm. a) a písm. b). Medzi prvý takýto prípad zaradíme rozsudok vo veci *Playboy vs. Frena*, ktorý sa priamo dotýkal porušenia autorského práva zverejňovaním fotografií. Druhý prípad, ktorý je možné zaradiť k písm. b) je súdny spor vo veci *Sega Enterprises Ltd. vs. Maphia*. Z nedávnej doby je to súdny spor vo veci *RIAA vs. Napster*, ktorý sa týkal sťahovania MP3 hudobných súborov. Príkladom na súdne konanie podľa písm. c) kedy oprávnená osoba utrpí inú ujmu je spor vo veci *Religious Technology Center vs. Netcom*.

Pri posudzovaní, či konkrétne multimediálne dielo je alebo nie je chránené autorským zákonom je potrebné, aby boli splnené tieto dve podmienky:

- dielo musí byť chránené podľa autorského zákona
- dielo, ktoré je cudzieho pôvodu musí spadať do vecnej príslušnosti zákona č. 121/2000 Sb.

Autorský zákon konkrétne ustanovuje, aké dielo je možné považovať za dielo podľa autorského zákona a ktorému následne potom zákon poskytuje ochranu. Vecná príslušnosť českého autorského zákona je určená vo veľmi širokej forme a teda pokiaľ je splnená prvá podmienka, s veľkou pravdepodobnosťou bude autorský zákon poskytovať ochranu aj dielu cudzieho pôvodu.

Dielo, ktoré je sprístupnené prostredníctvom siete Internet na voľné rozširovanie a je zároveň chránené podľa autorského zákona je potrebné posúdiť podľa ustanovení o použití diela tak, ako je to uvedené v autorskom zákone. Konanie používateľa internetu,

---

¹⁰⁵ Porovnaj: ČERMÁK, J. Internet a autorské právo. Praha: Linde, 2001, s. 20

ktorý rozširuje diela prostredníctvom siete je potrebné posudzovať podľa ustanovenia § 12 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb.

Pokiaľ sa budeme venovať právnej otázke pri posudzovaní takéhoto konania na internete prichádza do úvahy použitie ustanovení

- o rozširovaní originálu a rozmnoženiny diela podľa § 12 odst. 4 písm. b) a § 14 autorského zákona
- o rozmnožovaní podľa § 12 odst. 4 písm. a)
- o sprístupnení verejnosti podľa § 12 odst. 4 písm. f) a § 18

Ak budeme vychádzať z ustanovení § 12 odst. 4 písm. b) a § 14 kde sa podľa zákona hovorí, že rozširovanie originálu alebo rozmnoženiny je možné len v hmotnej podobe, potom toto ustanovenie nie je možné použiť na zverejnenie diel na internete, samotná sieť internet nemá hmotnú podstatu. Autorský zákon v iných ustanoveniach hovorí aj o elektronickej podobe diela.

Na rozširovanie a zverejnenie diela na internete je ale priamo použiteľné ustanovenie § 18 autorského zákona, ktorý priamo počíta s elektronicou podobou diela. Podľa právneho názoru autora publikácie *Internet a autorské právo*¹⁰⁶ sprístupnenie diela verejnosti prostredníctvom siete internet napĺňa zákonné znaky rozmnožovania diela a zároveň sprístupnenie verejnosti podľa § 18 autorského zákona. To znamená, že autor vychádza z názoru, že samotné sprístupnenie diela vo svojej podstate už zahŕňa možnosť vytvorenia rozmnoženiny diela a nejedná sa teda o súbeh dvoch odlišných spôsobov použitia diela. Ako ďalej autor uvádza v rámci diskusií sa stretol s názorom, že daný prípad je možné posudzovať ako dva odlišné spôsoby použitia diela. Ako podporný argument pre tento názor je uvedené ustanovenie § 50 odst. 6 autorského zákona. Osobne som toho názoru, že samotné sprístupnenie diela verejnosti prostredníctvom siete internetu už v sebe zahŕňa možnosť vytvorenia rozmnoženiny a jedná sa teda o jeden akt použitia diela. Bez vytvorenia rozmnoženiny konkrétneho diela by nebolo možné nahráť obsah tohto diela na www stránku, z ktorej si užívatelia potom môžu tento obsah následne sťahovať. Pri právnom posudzovaní otázky, či užívateľ sprístupnením diela na internete zasahuje do autorovho práva alebo nie, je potrebné si zodpovedať otázku, či takéto konkrétne dielo je tzv. „voľné dielo“. U voľného diela, t.j. diela, ktorému skončila

---

¹⁰⁶ Bližšie pozri: ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. Praha: Linde, 2001, s. 32

doba ochrany podľa autorského zákona je možné rozširovanie cez internet aj bez súhlasu autora. Takýto užívateľ potom neporušuje autorovo dielo. Príkladom na sprístupňovanie voľných diel na internete je projekt Gutenberg¹⁰⁷, ktorý zverejňuje v elektronickej podobe knižné diela, u ktorých skončila doba ochrany podľa autorského zákona.

V rámci rozširovania a sťahovania multimediálnych diel z internetu bolo niekoľko rokov dozadu aktuálna otázka P2P sietí (peer-to-peer). V súčasnej dobe sa už nevyužíva toľko technológia P2P sietí, ale na šírenie a sťahovanie diel sa používajú tzv. úložiská súborov. V prípade, že koncový používateľ sprístupní diela verejnosti prostredníctvom P2P sietí naplní zákonné znaky podľa § 18 autorského zákona. K takémuto konaniu teda musí získať súhlas autora. Užívateľ, ktorý si vyhľadá na tejto sieti konkrétne dielo a stiahne si ho, koná na základe § 13, pretože stiahnutím diela nastane vytvorenie rozmnoženiny diela. Vytvorenie takejto rozmnoženiny diela by bolo možné potom subsumovať pod ustanovenie § 30 autorského zákona o voľnom použití diel. Autorský zákon dovoľuje vyhotovenie rozmnoženiny pre vlastné potreby bez súhlasu autora diela. Toto ustanovenie neplatí pre počítačový program, užívatelia potom môžu vytvárať rozmnoženiny diel formou sťahovania z P2P bez súhlasu autorov. Existuje iný právny názor, že pokiaľ užívateľ P2P siete vedel pri sťahovaní diela, že ten, kto sprístupňuje takéto dielo na internete koná protiprávne, stiahnutím diela aj on porušuje právne predpisy a koná tak protiprávne. Mnohé P2P siete v rámci technologického postupu sťahovania diel v sebe zahŕňajú aj proces šírenia diel medzi užívateľmi. To znamená, že ten užívateľ, ktorý dielo sťahuje ho zároveň aj ďalej rozširuje na internete.

Spornou otázkou zostáva spoluzodpovednosť prevádzkovateľov decentralizovaných P2P sietí. Tieto subjekty je možné teoreticky stíhať za primárne porušenie zákonných noriem zo strany užívateľov takýchto P2P sietí. Je ďalej otázne, kde hľadať právnu zodpovednosť prevádzkovateľov P2P sietí. V každom prípade je možné uplatňovať ustanovenie § 415 Občianskeho zákonníka o predchádzaní hroziacim škodám.¹⁰⁸

Okrem prípadu, kedy sa diela šíria prostredníctvom siete internetu technológiou P2P sietí, poznáme šírenie pomocou tzv. hyperlinkingu, čiže poskytovaní odkazov na web stránky. Pokiaľ chce užívateľ navštíviť určitú www stránku musí zadať do internetového

---

¹⁰⁷ Pozri: www.gutenberg.org, [cit. 2012-12-31]

¹⁰⁸ Citované: <http://www.lupa.cz/clanky/nelegalni-stahovani-z-p2p-siti-tak-horke-to-zase-neni/>, [cit. 2012-12-01]

prehliadača URL (internetovú adresu). Poskytovanie odkazov, čiže hyperlinkov je postup, kedy otvorenie konkrétnej web stránky nastane priamo cez poskytnutý odkaz. Takto sa poskytujú odkazy na web stránky, kde je následne možné si stiahnuť multimediálny obsah.

V súvislosti so šírením diel v prostredí internetu súvisí problematika ochrany osobných údajov a ochrany práv, ktoré vyplývajú z autorského práva. V minulosti ochrana podľa autorského práva dopĺňala ochranu osobných údajov. Medzi najaktívnejšie subjekty, ktoré sa snažia získať prístup k osobným údajom užívateľov internetu patria organizácie kolektívnej správy práv podľa autorského práva.¹⁰⁹ Primárne sa tieto organizácie zameriavajú nie na užívateľov internetu, ktorí diela sťahujú, ale na tie osoby, ktoré diela šíria. Identifikovať užívateľov P2P sietí je veľmi ťažké. Vo veľa prípadoch sa na týchto sieťach identifikujú buď anonymne alebo prostredníctvom prezývky alebo nicku. V rámci EÚ je snaha o identifikáciu týchto osôb a následné vymáhanie práv v občianskoprávnom procese. V Európskej únii existujú dve smernice, ktoré upravujú uchovávanie a nakladanie s osobnými údajmi. Prvá smernica je smernica EP a Rady č. 2002/58/ES zo 12.7.2002¹¹⁰, ktorá zakotvuje v čl. 15 obmedzenia v oblasti ochrany osobných údajov za účelom presadzovania vymedzeného verejného záujmu. Druhá smernica EP a Rady č. 2006/24/ES¹¹¹ je oveľa kontroverznejšia. Širokú diskusiu nielen v odborných kruhoch vyvoláva ustanovenie tejto smernice o povinnosti pre prevádzkovateľov služieb uchovávať prevádzkové a lokalizačné služby resp. údaje, podľa ktorých je možné identifikovať účastníka a užívateľa.

Kolíziu medzi právom na ochranu osobných údajov a vynucovaním práv v oblasti elektronických komunikácií riešil v rámci konania o predbežnej otázke Európsky súdny dvor (ďalej len „ESD“) v rozsudku C-275/06 (ďalej len „rozsudok Promusicae“). V rozsudku Promusicae sa žalobca Productores de Música de España pred Obchodným súdom č. 5 v Madride domáhal voči žalovanej spoločnosti Telefónica de España SAU

---

¹⁰⁹ Citované: NOVÁK, D. Střet ochrany osobních údajů a práv duševního vlastnictví v evropské judikatuře. Bulletin advokacie. 2011, roč. 0, č. 10, s. 40. Dostupný také z WWW: <<http://www.cak.cz>>

¹¹⁰ Smernica EP a Rady 2002/58/ES týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách)

¹¹¹ Smernica EP a Rady 2006/24/ES o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES

vydanie údajov, ktoré by identifikovali užívateľov, ktorí porušovali autorské práva pri vzájomnej výmene súborov v rámci P2P siete KaZaA. Žalovaná strana odmietla poskytnúť tieto údaje s poukazom na vnútroštátnu úpravu smerujúcu výhradne k záujmom chráneným trestným zákonom. Vyššie uvedený súd v Madride žalobe vyhovel, avšak žalovaná strana podala odvolanie a odvolací súd vzniesol predbežné otázky k ESD. ESD bol toho názoru, že medzi smernicou o ochrane práv duševného vlastníctva a smernicou o ochrane osobných údajov nie je vzťah prednosti, pričom uvedené smernice a ani čl. 41, 42 a 47 Dohody TRIPS neukladajú povinnosť poskytovateľom služieb poskytnúť osobné údaje v rámci občianskoprávneho súdneho konania. ESD obmedzil posudzovaciu voľnosť členských štátov s odkazom na rovnováhu práv, ktoré vychádzajú zo smerníc a s prihliadnutím na základné práva a slobody tak, ako sú uvedené v Listine.

Podobným prípadom ako bol riešený ESD v rámci rozsudku *Promusicae* je uznesenie ESD C-557/07. Žalovaná spoločnosť odmietla poskytnúť osobné údaje pretože tvrdila, že nie je sprostredkovateľom podľa spolkového autorského zákona a ako poskytovateľka prístupu k internetu nemôže právne ani fakticky kontrolovať aké služby užívateľ používa na internete. Žalovaná spoločnosť zdôraznila, že právo na ochranu osobných údajov by malo prevážiť nad právom na ochranu podľa autorského práva. ESD odkázala v tomto prípade na rozsudok vo veci *Promusicae* a tvrdí, že poskytovateľ prístupu, ktorý iba poskytuje prístup na internet bez toho, aby poskytoval iné služby napr. službu elektronickej pošty, službu sťahovania alebo zdieľania súborov a bez faktickej kontroly nad takouto službou musí byť považovaný za sprostredkovateľa na základe čl. 8 odst. 3 smernice č. 2001/29/ES. Predmetné rozhodnutie ESD nespojil so zodpovednosťou poskytovateľa za využitie služieb užívateľom, nad ktorými nemá kontrolu.¹¹²

4.3. Sprístupnenie počítačového softvéru na voľné stiahnutie z internetu

Proces nelegálneho šírenia a kopírovania počítačových programov sa začal rozširovať uvedením moderných počítačov na trh. Moderné počítače v takej forme, v akej ich poznáme dnes, sa dostali k užívateľom nástupom osobných počítačov IBM PC v roku

---

¹¹² Citované: NOVÁK, D. Střet ochrany osobních údajů a práv duševního vlastnictví v evropské judikatuře. Bulletin advokacie. 2011, roč. 0, č. 10, s. 42-44

1981. V 80-tych rokoch 20. storočia znamenajú začiatok prepájania počítačových systémov a telefónnych liniek a k rozšíreniu predchodcu internetu v podobe systému BBS.

Skutočné rýchle rozširovanie počítačových programov nastalo až pri masovom zavádzaní internetu pre široké vrstvy užívateľov. Pri nelegálnom sťahovaní a šírení neprichádza k styku počítača a hardvéru, na ktorom je počítačový program uložený. PC program je stiahnutý priamo z internetu a šíri sa ďalej po sieti.

Web stránka www.zodpovedne.sk uvádza niekoľko dôvodov prečo sa rozširuje tzv. softvérové pirátstvo:

- a) nízka úroveň všeobecne-právneho povedomia,
- b) ľahká replikovateľnosť spôsobená základnými vlastnosťami PC programu,
- c) kópia je vytvorená v rovnakej kvalite ako originál PC programu,
- d) vysoké náklady na obstaranie legálnej užívateľskej licencie,
- e) existencia nekontrolovateľného komunikačného kanálu umožňujúceho získanie pirátskej kópie.

Softvérové pirátstvo je synonymom pre neoprávnené používanie softvéru, ktorý je chránený autorskými právami. K pirátstvu dochádza pri kopírovaní, sťahovaní, zdieľaní a predaji softvéru. Ďalšou formou je inštalácia viacerých kópií softvéru, než ktoré umožňuje zakúpená licencia.¹¹³

Užívatelia internetu, ktorí si stiahnu nelegálnu kópiu PC programu si môžu okrem tohto softvéru stiahnuť aj vírus a iný škodlivý obsah, ktorý môže porušiť počítač.

Najnovšie štatistiky uvádzajú, že na web stránkach, kde je možné sťahovať softvér sa až v 80-tich percentách nachádza počítačový vírus. Ako uvádza web stránka www.computerworld.cz „softvérový piráti sa najčastejšie vo firmách vyhovávajú na nevedomosť, pochybenie kolegov a nedostatok času na sledovanie legálnosti softvéru vo firme. Piráti z domácností sa odvolávajú na kamarátov a argumentujú zlou znalosťou problematiky.“¹¹⁴ Ďalej server uvádza, že manažéri firiem sa často vyhovávajú na zamestnancov, ktorí majú na starosti výpočtovú techniku a zamestnanci zo strachu pred stratou práce túto zodpovednosť berú na svoje plecia. K softvérovému pirátstvu môže

---

¹¹³ Citované: MATZNER, J. Právni úprava počítačového programu z pohľadu autorského práva. Ostrava: Key Publishing, 2010, s. 8

¹¹⁴ Citované podľa: <http://computerworld.cz/aktuality/bsa-sofwarovi-pirati-svaluji-vinu-na-zname-ci-kolegy-a-na-neznalost-problematiky-7487>, [cit. 2012-12-01]

prísť pri kopírovaní, sťahovaní, zdieľaní alebo pri predaji. Ďalšou častou formou je použitie softvéru na viacerých počítačoch nad rámec zakúpených licencií.¹¹⁵

V niektorých prípadoch stiahnutie softvéru neznamená hneď porušenie zákona a podmienok licencií. Vo svete aj v ČR existujú softvéry, ktoré sú označené ako freeware, shareware, open source a GNU. Freeware je taký typ softvéru, ktorý autor dáva za určitých podmienok k dispozícii na bezplatné šírenie a používanie, nie je však k dispozícii zdrojový kód na úpravu iných verzií. Podmienky používania pre užívateľov sú detailne upravené v licenčnej zmluve alebo v podmienkach pri sťahovaní takéhoto softvéru.

Bezplatné používanie môže upravovať licenčná zmluva na nekomerčné osobné použitie a vo veľa prípadoch sa takéto bezplatné používanie rozširuje na vzdelávacie a neziskové inštitúcie, univerzity, knižnice. Niektoré typy freeware softvéru sa dajú používať vo firmách, ale nikdy nie za komerčným účelom.¹¹⁶ Freeware softvér je možné nájsť na stiahnutie napr. na web stránke Slunečnice.cz

Shareware je označenie pre softvér, ktorý je chránený autorským právom, ktorý je možné voľne distribuovať. Pri používaní musí dodržiavať podmienky licencie a po uplynutí lehoty na vyskúšanie musí si tento softvér odinštalovať, oficiálne kúpiť alebo sa zaregistrovať na jeho používanie. V rámci shareware poznáme ešte tieto pojmy: trial, crippleware a adware. Tieto pojmy používanie v súvislosti s obmedzeniami pri shareware. Trial znamená časová obmedzenosť, to znamená, že softvér sa môže používať po určitý čas najčastejšie po dobu 30 dní, crippleware znamená funkčné obmedzenie to zn., že tento softvér nefunguje v plnej miere, adware znižuje užívateľský komfort väčšinou prezentáciou rôznej reklamy pri používaní softvéru.¹¹⁷

Open source je počítačový program s otvoreným zdrojovým kódom. Otvorený zdrojový kód znamená technickú možnosť úpravy kódu. V rámci dodržania určitých licenčných podmienok je možné užívať zdrojový kód. V rámci open source software sa často používajú pojmy ako bezplatná dostupnosť softvéru, vývoj zabezpečený dobrovoľníckou komunitou alebo pojem nekomerčnosť. Príkladom open source softvéru

---

¹¹⁵ Porovnaj: http://ww2.bsa.org/country.aspx?sc_lang=sk-SK, [cit. 2012-12-01]

¹¹⁶ Pozri bližšie: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Freeware>, [cit. 2012-12-01]

¹¹⁷ Porovnaj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Shareware>, [cit. 2012-12-01]

je GNU/Linux, programovací jazyk Java, OpenOffice.org, internetový prehliadač Mozilla Firefox a iné.¹¹⁸

Softvérová licenciacia je nástroj, ktorý umožňuje používať a redistribuovať softvér, ktorý je zákonne chránený.¹¹⁹ V podmienkach Českej republiky upravuje používanie a udeľovanie licencií autorský zákon. Vo veľa prípadoch sa môžeme stretnúť s pojmom EULA licenciacia. Tento druh licencie je pre koncového užívateľa a určuje ako užívateľ môže alebo nemôže používať softvér. General Public License (GPL) je licenciacia používaná pre slobodný softvér. Používa sa na študovanie softvéru, voľné šírenie a vylepšovanie programov. Komerčný softvér je možné získať iba u autorizovaného predajcu a pri jeho používaní je potrebné dodržiavať podmienky licenčnej zmluvy.

Licenciacia umožňuje používanie softvéru za určitých podmienok, zakúpením licencie sa užívateľ nestáva majiteľom softvéru ako si to niektorí mylne vykladajú.

V rámci Európskej únie poznáme Verejnú licenciu EÚ známu pod skratkou EUPL. Tento druh licencie sa používa pre diela alebo počítačové programy. Dielo sa spravuje podľa podmienok tejto licencie za podmienok, že autor diela umiestni doložku o použití diela podľa tohto typu licencie alebo akýmkoľvek iným spôsobom prejaví vôľu poskytnúť EUPL. Podľa tejto licencie sa udeľuje bezodplatná, celosvetová a nevýhradná licenciacia na používanie, rozmnožovanie, úpravu, rozširovanie, prenájom diela. Touto licenciou sa neudeľuje povolenie na použitie obchodných mien, ochranných známk, ochranných známk pre služby alebo označení poskytovateľa licencie. Poskytovateľ licencie nezodpovedá za žiadne priame alebo nepriame, materiálne alebo morálne škody akéhokoľvek druhu, ktoré vyplývajú z licencie alebo použitia diela, najmä za poškodenie dobrého mena („goodwill“), zastavenie prác, zlyhanie alebo nesprávne fungovanie počítača, stratu údajov alebo akúkoľvek škodu obchodnej povahy. Súdne spory, ktoré vyplývajú z tejto licencie je príslušný rozhodovať Súdny dvor Európskych spoločenstiev. Táto licenciacia sa spravuje právom členského štátu Európskej únie, v ktorom má poskytovateľ licencie trvalé bydlisko alebo sídlo.¹²⁰

V rámci Českej republiky podmienky používania softvéru sú založené na autorskom zákone prostredníctvom licenčných zmlúv. Licenčná zmluva je skonštruovaná ako širokospektrálny zmluvný inštrument. Náležitosti licenčnej zmluvy sú spôsob použitia diela,

¹¹⁸ Porovnaj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Open_source_software, [cit. 2012-12-01]

¹¹⁹ Porovnaj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Softwarov%C3%A1_licence, [cit. 2012-12-01]

¹²⁰ Pozri bližšie: <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc92d5.pdf?id=30201>, [cit. 2012-12-01]

rozsah licencie, čas na ktorý je licencia udelená, odmenu za poskytnutie licencie. Ďalej zákon vyžaduje na platnosť zmluvy jej písomnú formu. Autor môže s nadobúdateľom uzavrieť výhradnú alebo nevýhradnú licenciu. Výhradná licencia obmedzuje autora poskytnúť tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela podľa výhradnej licencie a sám sa musí zdržať použitia diela, na ktoré bola daná výhradná licencia. Nevýhradná licencia umožňuje autorovi používať dielo spôsobom uvedeným v nevýhradnej licencii a môže poskytnúť tretej osobe ďalšiu licenciu. Smrťou fyzickej osoby, pre ktorú bola udelená licencia prechádzajú práva a povinnosti na dedičov. Pri zániku právnickej osoby, ktorej bola udelená licencia, prechádzajú práva a povinnosti na jej právnych nástupcov. Ak niet dedičov alebo právnych nástupcov licenčná zmluva zaniká. Súčasťou práv podľa licencie môže byť pre užívateľa upgrade softvéru, telefonická podpora, inštalácia softvéru u užívateľa, školenia. Nelegálne šírenie a sťahovanie softvéru sa vykonáva prostredníctvom tzv. warez skupín alebo warez www stránok.

V rámci správ BSA (Business Software Alliance) sa výška škody, ktorá vznikla v súvislosti so softvérovým pirátstvom vypočíta podľa hodnoty nájdeného nelegálneho softvéru. Česká republika v roku 2011 patrí medzi 20 krajín sveta, kde je najmenšia miera pirátstva. 48 percent populácie v rámci EÚ priznalo, že si obstarali softvér nelegálnou cestou. Hodnota nelegálneho softvéru používaného na celom svete sa vyšplhala na 63 mld. USD. Softvérové pirátstvo je brzdou globálnej ekonomiky IT inovácií a tvorby nových pracovných miest. Na Slovensku miera pirátstva v roku 2011 klesla o 2 percentuálne body na 40 percent.¹²¹

4.4 Metódy odhaľovania porušovania autorského práva

V rámci odhaľovania počítačového pirátstva musia orgány činné v trestnom konaní dodržiavať zákon a základné ľudské práva uvedené v Ústave. Orgány, ktoré vyšetrojú tieto skutky musia zachovávať zásady prezumpcie nevinny a zásady „ne bis in idem“ (nie dvakrát v tej istej veci). Pri odhaľovaní trestných činov musia vždy vyšetrojúce orgány zozbierať dostatok dôkazov, aby mohli obviniť konkrétneho páchatel'a. Pri zločinoch, ktoré prebiehajú virtuálne to nie je vôbec ľahké. Jedným z týchto dôvodov je zdĺhavé

---

¹²¹ Citované: http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/press/pr_czech_cz.pdf, [cit. 2012-12-01]

vyšetrovanie a náročnosť znaleckých posudkov, malé skúsenosti s týmto druhom trestnej činnosti. Medzi kriminogénne faktory páchania skutkov patria:

- vysoké ceny originálnych diel,
- rýchly rozvoj trhu s pirátskym tovarom,
- nízka úroveň právneho povedomia občanov,
- profesionalita páchatel'ov,
- liberálnosť zákonov, ktoré upravujú podnikanie,
- medzinárodná spolupráca a organizovanosť páchatel'ov,
- prienik lacného tovaru z Ázie¹²²

Podnety orgánom činným v trestnom konaní môžu podať občania, združenia, ktoré sa zaoberajú ochranou autorských práv, médiá, štátne inštitúcie a iné.. Najnovšie existuje v Českej republike www stránka (www.safeinternet.cz), cez ktorú je možné nahlasovať porušovanie autorských práv.

V prvom kroku pokiaľ polícia ako vyšetrovací orgán prijme oznámenie je zistenie IP adresy, z ktorej sa posielajú nelegálne súbory alebo pomocou ktorej je možné získať prístup k takýmto súborom. Pri získavaní údajov o IP adresách a doménach musí postupovať polícia čo najopatrnejšie, aby sa nezničili a neznehodnotili dáta (logy). Logy sú údaje o IP adrese, čas, dátum, verzia internetového prehliadača, navštívené www stránky a downloadnuté dáta. V rámci tejto činnosti musí polícia postupovať čo v najkratšom čase pretože uvedené dáta a logy sa uchovávajú u prevádzkovateľa. Server, ktorý generuje log súbory nie je štandardne nastavený na lokálne časové pásmo. Je potrebný počítač s časovými posunmi a rozdielmi. Problém môže nastať v prípade, že systémový čas je odlišný od toho skutočného.

V rámci IP adries sa najprv overia IP adresy v celosvetovom rozsahu, určí sa región, do ktorého spadá IP adresa a zistí sa prevádzkovateľ. Pokiaľ sa zistí IP adresa, je možné získať údaje aj zo systému RIPE NCC, ktorý dokáže identifikovať meno používateľa, názov organizácie, kontaktné osoby, adresu, telefón. České domény sa identifikujú cez www.nic.cz, tento identifikátor poskytne podobné údaje ako cez RIPE NCC. V Ďalšom kroku sa osloví vlastník domény a je potrebné získať údaje: komu je IP pridelená, čas a dátum prístupu, registračné údaje uvedené pri prihlasovaní. Rozsah a štruktúra údajov

---

¹²² Porovnaj: GRULIK, M. Metodika vyšetrovania trestných činov porušovania autorských práv, dostupné na < <http://dusevnevlastnictvo.gov.sk/Forms/Student.aspx?menu=51>>, [cit. 2012-12-01]

sa líši podľa konkrétneho prípadu. Pri identifikácii z emailovej správy sa využíva tzv. hlavička emailu, ktorá obsahuje dátum, čas, odosielateľa, adresáta a IP adresu odkiaľ bola správa odoslaná. Aj pri identifikácii z emailu je potrebný počítač s časovým posunom.¹²³ Za predpokladu, že sa polícii podarí získať IP adresu, tak musí zistiť, ktorá konkrétna osoba skutok vykonala a motív jej skutku.

Pri tomto druhu odhaľovaní je vhodné a potrebné použiť svedecké výpovede. Za predpokladu, že sa zúži okruh podozrivých osôb je potom možné využiť štandardné druhy stôp ako sú napr. odtlačky prstov na klávesnici počítača, z ktorého bol vykonaný útok.¹²⁴ Podľa právneho názoru Doc. Čechota v procesnom práve je nedostatočná úprava problematiky počítačového pirátstva. „Úkony trestného konania a prostriedky, ktoré Trestný poriadok pripúšťa použiť, sú z časti nepoužiteľné na ochranu duševného vlastníctva. Zaisťovacie úkony podľa IV. Hlavy sú nedostatočné, nereagujú na nové softvérové technológie.“¹²⁵ Ako problémové vyšetrowanie sa javí vyšetrowanie skutkov softvérové pirátstva pomocou P2P (peer-to-peer) sietí, kde neexistuje jeden centrálny server, ale milióny užívateľov z celého sveta zdieľajú dáta medzi sebou. Pri odhaľovaní softvérovej kriminality sa najčastejšie začína podozrením zo strany polície a sledovaním inzercie na internete. Pri právnických osobách to môže byť hlásenie od prepusteného zamestnanca. Ako dôkazy v tomto prípade môžu slúžiť emailová komunikácia, inzercia alebo účasť v diskusných fórach, ktoré sú vytvorené za účelom šírenia diel. Ako nasledujúci krok sa využije inštitút domovej prehliadky. Polícia pomocou odborníkov dokáže odhaliť aj také súbory, ktoré boli z počítača vymazané.

Medzinárodná pomoc sa poskytuje formou dožiadania. Pri USA je to obtiažné a veľmi sa nedarí spolupracovať, pokiaľ nie sú tiež v takýchto prípadoch zainteresovaní. Celkom dobrá spolupráca je so štátmi v strednej Európe.

---

¹²³ Porovnaj: LAVRINČÍK, M. Metódy a technické možnosti dokazovania počítačovej kriminality, dostupné na < <http://dusevnevlastnictvo.gov.sk/Forms/Student.aspx?menu=51>>, [cit. 2012-12-01]

¹²⁴ Porovnaj: MATĚJKA, M. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, s. 84

¹²⁵ Citované: ČEČOTA, V. Niektoré trestnoprávne aspekty porušovania autorských a im príbuzných práv. Zborník referátov: medzinárodná konferencia Počítačová kriminalita, Bratislava 21.9.2000. Bratislava: Business Software Alliance SR, 2000, s.54

5. Šírenie diel a softvéru v prostredí internetu

5.1 Postup zverejnenia multimediálnych diel a softvéru na internete

Napriek tomu, že internetové pirátstvo nie je primárne prevádzkované za účelom zisku s výnimkou pirátskych serverov, ktoré majú obrovské príjmy z reklamy, jeho existencia v posledných rokoch spôsobuje nositeľom práv obrovské škody. Desaťtisíce útokov na autorské práva bez priameho komerčného prospechu pripravuje poškodených o oprávnené nároky a potenciálnych klientov.¹²⁶ Multimediálne diela (audiovizuálne diela, filmové diela) a počítačový softvér sa najčastejšia šíria po peer-to-peer (ďalej len „P2P“) sieťach, warez fórach a upload pomocou tzv. FTP (File Transfer Protocol).

FTP systém využíva systém typu server/klient. FTP systém kopíruje súbory z jedného počítača pripojeného do siete internet do druhého počítača, ktorý je tiež pripojený na internet. Súbory je možné uploadovať do FTP siete, ale až po schválení administrátorom siete. Prístup k súborom v rámci FTP sietí je zabezpečený prihlasovacími údajmi. Mnoho FTP serverov umožňuje pripojiť všetkých účastníkov internetu. Takýto typ serveru sa nazýva potom anonymné FTP servery.¹²⁷

Pojem warez sa používa pre označenie nelegálneho nakladania s autorskými dielami. Existuje niekoľko druhov warezov. Podľa zamerania ich môžeme deliť na gamez (počítačové hry), appz (aplikácie), crackz (cracky), moviez (filmy). Warez súbory sa na internete šíria nasledovným spôsobom. Na trhu s hudobnými nahrávkami sa očakáva vydanie nového CD niektorého hudobného interpreta. Warezová skupina využije svoje kontakty a pokúsi sa získať túto nahrávku ešte pred oficiálnym predstavením. Pokiaľ sa to tejto skupine podarí, skúsený cracker prelomí ochranu proti kopírovaniu a warezová skupina pomocou svojich členov distribuuje takéto dielo pomocou internetu na rôzne www stránky, odkiaľ si ho užívateľ internetu môže buď zdarma alebo za menší poplatok stiahnuť.

V rýchlo sa vyvíjajúcej dobe IT technológií klesá záujem o warez fóra a warez www stránky a pozornosť užívateľov internetu sa sústreďuje na P2P siete. P2P siete majú jednu

---

¹²⁶ Citované: <http://www.filmnejsouzadarmo.cz/userfiles/file/skripta.pdf>, [cit. 2012-01-12]

¹²⁷ Citované: MAKULOVÁ, S. Sprievodca po Internete alebo Internet od A po Z. Bratislava: EL&T, 1997, s.72

veľkú výhodu a to konkrétne tú, že poskytujú svojim užívateľom pocit anonymity. Audiovizuálne a filmové diela obsahujú veľký objem dát. Pri šírení po sieti internetu sa využíva metóda komprimovania dát. Pri kompresii dát sa celková veľkosť súborov zníži a užívateľ po stiahnutí takéhoto súboru musí použiť opačnú metódu a to dekompresiu. Po dekomprimovaní dát môže užívateľ využiť súbory tak, ako keby neboli skomprimované. Kompresia súborov neovplyvní ich kvalitu. Ďalšou možnosťou, ako je možné šíriť audiovizuálne diela a filmové diela pomocou internetu, je využiť služby tzv. úložísk dát. Príkladom takýchto služieb je server RapidShare, Megaupload a www.uloz.to. V roku 2012 FBI orgány USA tvrdo zasiahli proti prevádzkovateľovi serveru Megaupload, ktorý práve umožňoval ukladať dáta a súbory na servery. Na týchto serveroch sa nachádzalo veľa hudobných, filmových a iných diel, ktoré porušovali práva autorov. Zástupcovia a správcovia autorských práv privítali takéto uzavretie tejto služby, je to znakom, že vyšetrovacie orgány sa začali zaujímať aj o tento druh kriminality. Zásah na server Megaupload vyvolal vo svete veľa právnych otázok a vyšetrovacie orgány sa stali terčom kritiky. Historicky prvé náznaky šírenia filmových diel pomocou warez skupín sa objavujú v 90-tych rokoch 20 storočia.

Najväčšou výhodou P2P sietí je teda anonymita. P2P označenie sa používa pre sieťovú architektúru, kedy medzi sebou komunikujú servery klient-klient. Užívateľia P2P sietí fungujú ako jej klienti a zároveň servery pre iných klientov. Dnes sa P2P siete používajú ako výmenné siete pre dáta. Na takomto princípe fungujú siete ako napr. Gnutella, Bittorrent alebo pôvodný Napster. Veľkou výhodou P2P sietí je, že tak, ako rastie počet jej užívateľov rastie aj kapacita siete pre ukladanie dát a súborov. Hudobné nahrávky sa najčastejšie šíria vo formáte MP3, filmy vo formáte AVI a MPEG. Výmenné siete umožňujú výmenu dát a súborov s nulovou zodpovednosťou pre jednotlivých užívateľov. Ak by sme hromadne zakázali používanie P2P sietí, nevedlo by to k cielenému výsledku, skôr naopak, užívateľia by si našli inú cestu ako obísť tento zákaz. Jedinú cestu pre obe strany, ktoré ich sťahovanie dát a súborov týka tj. výrobcov filmových a audiovizuálnych diel na jednej strane a prevádzkovateľov P2P sietí na druhej strane, je určitá forma spoplatnenia tejto služby, kde by si užívateľ za každé stiahnutie chráneného diela platil určitý poplatok.

Upload je všeobecný anglický pojem pre odosielanie akýchkoľvek dát na server v sieti internet. Vo vzťahu k autorskému dielu ním rozumieme umiestňovanie filmového,

hudobného, literárneho diela na internet predovšetkým prostredníctvom FTP, filehostingového alebo iného serveru. K stiahnutiu takto uložených dát postačuje „obyčajný“ internetový prehliadač. Uploadovanie diel chránených autorským právom je vo svojej podstate protiprávny čin a jedná sa o sprístupňovanie diela verejnosti podľa § 12 odst. 4 písm f) a § 18 autorského zákona, ku ktorému je vždy nutné získať súhlas nositeľa práv. Veľmi populárne sa v internetovom pirátstve stáva zverejňovanie odkazov na nelegálne kópie tzv. linking. Stále častejšie sa objavujú nelegálne služby, ktoré umožňujú streaming a to vrátane streamingu uloženého na iných serveroch. Medzi menej obyčajné druhy internetového pirátstva zaraďujeme neoprávnený webcasting, teda vysielanie prostredníctvom internetu bez súhlasu nositeľa práv, ktorý na rozdiel od streamingu neumožňuje užívateľovi zvoliť si prehrávanie konkrétneho titulu a čas jeho spustenia.¹²⁸

Laickou a počítačovou verejnosťou tradovaný právny omyl, že zverejnenie odkazu na obsah umiestnený niekde inde na internete nie je protiprávne, je mylné. V súlade s platnou právnou úpravou je za zásah do výlučného autorského práva treba považovať akékoľvek sprístupnenie diela verejnosti spôsobom, že ktokoľvek môže mať k nemu prístup v čase a mieste, ktorý si zvolí, t.j. aj prostredníctvom „linku“ nezávisle na vlastníctve alebo užívaní rozmnoženiny diela, ktorá je prostredníctvom linku zverejnená (t.j. sprístupnenie ako mirror downloading alebo embedded link).¹²⁹

Sprístupnenie filmových alebo audiovizuálnych diel prostredníctvom tzv. Video index sites je založené na princípe, že užívateľ si priamo v okne internetového prehliadača prehráva filmy a zvukové nahrávky. Takéto konanie je tiež porušením ustanovenia § 12 odst. 4 písm. f) autorského zákona.

6. Vymáhanie práv

6.1 Súkromnoprávna ochrana pri porušení autorského práva na internete

Ochrana autorským dielam je poskytovaná hlavne v občianskoprávnom súdnom konaní. Existuje niekoľko právnych nástrojov, ktoré môže autor diela alebo vlastní

---

¹²⁸ Citované: <http://www.filmynejsouzadarmo.cz/userfiles/file/skripta.pdf>, [cit. 2012-01-12]

¹²⁹ Citované podľa poznámky č. 127

práva použiť. V prvej rade sú to žaloby ako napr. určovacia žaloba, na základe ktorej súd rozhoduje kto je autorom diela, potom je to zdržovacia žaloba, ktorou sa má zabrániť ďalšiemu šíreniu alebo používaniu diel, následne sa uplatňuje odstraňovacia žaloba, ktorou sa požaduje odstránenie nelegálnych kópií, žaloba na náhradu škody, žaloba na primerané zadosťučinenie a iné. Negatívny nárok tj. nárok na zákaz rušenia práva alebo nárok na zdržanie sa určitej hospodárskej alebo inej činnosti, je v praxi bežným nárokom. Predpokladom je, že rušenia práva trvá, hrozí, že rušenie práva začne alebo že sa bude opakovať. Súdny tento nárok nepriznajú, v prípade, že počas súdneho konania žalovaný ukončil nekalú činnosť a ani náznakom v konaní nebolo preukázané, že hrozí obnovenie činnosti alebo opakovanie takéhoto konania. V takomto prípade by mal žalobca vziať žalobu späť.¹³⁰

Ako už bolo bližšie spomenuté v samostatnej kapitole o právnej úprave autorského práva v ČR, autor diela má podľa § 40 zákona č. 121/2000 Sb. právo požadovať

- určenie svojho autorstva,
- zákaz ohrozenia svojho práva, vrátane hroziaceho opakovania alebo neoprávneného zásahu do svojho práva,
- informácie o spôsobe a rozsahu neoprávneného použitia, o pôvode neoprávnené vyhotovenej rozmnoženiny či napodobeniny svojho diela, o cene rozmnoženiny a cene takejto služby,
- ďalej má právo na informácie o osobe, ktorá mala alebo má v držbe neoprávnené zhotovenú rozmnoženinu či napodobeninu diela za účelom priameho alebo nepriameho hospodárskeho prospechu,
- informácie o osobe, ktorá využíva alebo využívala za účelom hospodárskeho alebo obchodného zisku službu, ktorá zasahovala do autorovho práva alebo toto právo ohrozuje,
- informácie o osobe, ktorá bola označená osobami vyššie uvedenými ako osoba, ktorá sa zúčastňuje pri výrobe a distribúcii neoprávnených rozmnoženín,
- autor má ďalej právo požadovať, aby neoprávnené vyhotovené rozmnoženiny boli stiahnuté z obchodovania a následne aj zničené, má právo požadovať, aby aj

---

¹³⁰ Citované: TELEČ, I., TŮMA, P. Přehled práva duševního vlastnictví. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 69 a 70

nástroje a prístroje, ktoré sa použili na výrobu a šírenie takýchto rozmnoženín boli zničené.

K efektívnemu uplatňovaniu svojich nárokov sa autor môže domáhať určitých údajov, autorský zákon ustanovuje, od ktorých osôb a aké údaje môže autor požadovať. Pri úmyselnom nevydaní týchto údajov by sa mohla naplniť skutková podstata trestného činu nadhržovania.¹³¹

Autor diela má nárok na primerané zadosťučinenie buď vo forme ospravedlnenia alebo náhrady škody vyjadrenej v peňažnej forme. V neposlednej rade má autor právo požadovať zákaz poskytovania služby, ktorú využívajú tretie osoby k porušovaniu alebo ohrozovaniu práv autora. Ako je z vyššie uvedeného vidieť, autor alebo iné osoby, ktorých právo bolo porušené, môžu použiť široké pásmo právnych nástrojov pri občianskoprávnej ochrane. Autor a iné osoby nemusia použiť iba jeden nástroj, môžu sa rozhodnúť podľa situácie aký nástroj použijú. Určite, ak autorovi vznikne porušením jeho práva veľká škoda, nebude v rámci občianskoprávneho sporu požadovať len ospravedlnenie, ale aj náhradu škody vyjadrenú v peniazoch. Peňažné zadosťučinenie je právny nástroj, ktorý sa často používa v praxi. Predpokladom je preukázanie vzniku nemajetkovej ujmy, ktorá nie je škodou na veci ani ušlým ziskom, alebo aspoň preukázanie jej hrozby. Tým, že žalobca v žalobe uvádza výšku nároku na peňažné zadosťučinenie vo veľkom rozsahu, sleduje tiež vyvolanie tlaku na žalovaného, aby sám súdny spor ukončil zmierom. Pokiaľ výšku peňažného zadosťučinenia je možné zistiť len s nepomerými ťažkosťami alebo nie je možné ju zistiť vôbec, súd ju určí podľa svojej úvahy (§ 136 o.s.ř.). Napriek tomu, že na priznanie tohto nároku nie je vyžadované zavinenie, úmysel alebo nedbalosť, súdy ju zohľadňujú pri stanovovaní výšky peňažného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu.¹³² Opatrenia, ktoré sa použijú na ochranu autorových práv musia byť primerané závažnosti porušenia práva a musia takisto prihliadať k záujmom tretích osôb. Autorský zákon č. 121/2000 Sb. namiesto absolútneho nároku za každé t.j. i neoprávnené použitie diela tak, ako tomu bolo v zákone č. 35/1965 Sb., oddeľuje variantu neoprávneného nakladania s dielom, pričom páchatel' je povinný

¹³¹ Citované: CHALOUPKOVÁ, H., HOLÝ, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 66

¹³² Citované: TELEC, I., TŮMA, P. Přehled práva duševního vlastnictví. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 71 a 72

k vydaniu bezdôvodného obohatenia (nie k zaplateniu odmeny tak, ako by to bolo u používání legálneho). Zákon súčasne stanoví, že výška bezdôvodného obohatenia je dvojnásobkom obvyklej odmeny, jedná sa o špeciálne ustanovenie k všeobecnej úprave.¹³³

V prípadoch náhrady škody sa postupuje aj podľa ustanovení § 420 o náhrade škody a § 451 o bezdôvodnom obohatení zákona č. 40/1964 Sb.

Autorský zákon viac ako predtým reaguje na technické možnosti pirátov a to konkrétne v § 43 a § 44. Ustanovenie § 43 je dokonalejším vyjadrením § 32a pôvodného autorského zákona a zodpovedá ustanoveniam Zmluvy WIPO o práve autorskom a smernici 2001/29/ES o informačnej spoločnosti. Pokiaľ sa jedná o ochranu elektronickej informácie o identifikácii práv podľa § 44, vyhovuje návrh taktiež novej Zmluve WIPO o práve autorskom a smernici ES o informačnej spoločnosti.¹³⁴

S rastúcimi technologickými možnosťami sa pri správe autorských práv používa tzv. ERMS (Electronic Rights Management System), ktorý zlepšuje správu dát súvisiacich s prístupom k elektronickým informačným zdrojom v súlade s obchodnými a licenčnými podmienkami. V rámci sprístupnenia diel online sa skôr používa DRM (Digital Right Management), ktorý realizuje ochranu diel podľa smernice 2001/29/ES.

Pri niektorých prípadoch môžeme povedať, že autori, výkonní umelci a vydavatelia sú súťažiteľia a okrem ochrany podľa autorského zákona použijú ustanovenia Obchodného zákonníka č. 513/1991 Sb. S právom na náhradu škody sú oprávnené osoby odkázané na zvláštne predpisy, ktorými bude podľa povahy účastníkov občiansky zákoník alebo obchodný zákoník. Podľa príslušného všeobecného predpisu bude potrebné posudzovať aj otázku premlčania.¹³⁵

V súvislosti s neoprávneným nakladaním s autorovým dielom sa priznáva aj právo na vydanie bezdôvodného obohatenia. Výška bezdôvodného obohatenia je dvojnásobkom odmeny z licencie, ktorú by bol povinný ten, kto nakladal s dielom zaplatiť v čase neoprávneného nakladania s dielom.

---

¹³³ Citované: ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, A., SMEJKAL, V. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009, s. 124

¹³⁴ Citované podľa poznámky č. 132

¹³⁵ Citované: CHALOUPKOVÁ, H., HOLÝ, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 67

Podľa nálezu Ústavného súdu I.ÚS 69/06 je potrebné proti konaniu, ktoré porušuje práva vyplývajúce z občianskoprávných predpisov sa brániť najprv cestou súkromnoprávných predpisov. Pri ich nedostatočnosti sa potom použijú sankcie správne a až v poslednom rade trestné právo. Opačný prístup by bol v rozpore so zásadou subsidiarity trestnej represie a so zásadou ultima ratio. Pri trestnoprávnom posudzovaní konania, ktoré má povahu občianskoprávneho sporu o zaplatenie určitej čiastky je nutné na vec prihliadnuť z pohľadu občianskeho práva a až následne skúmať možnosť nasadenia krajného represívneho prostriedku – trestné práva. Trestné právo v týchto prípadoch nemôže nahrádzať ochranu práv a právnych záujmov jednotlivcov v oblasti občianskoprávných vzťahov, ktoré závisia hlavne na aktivite jednotlivca a súdna moc má poskytovať ochranu týmto právam v zmysle zásady „vigilantibus iura scripta sunt“ (zákony sú písané pre bdelych). Ústavný súd je toho názoru, že pokiaľ k ochrane autorských práv boli vytvorené organizácie kolektívne správy práv ako špecializované organizácie, ktoré majú zákonné oprávnenia, medzi ktoré patrí vymáhanie práv a nárokov z neoprávneného výkonu kolektívne spravovaných práv, je potrebné zásah orgánov činných v trestnom konaní zvažovať veľmi opatrne.

Procesnoprávny postup pri vymáhaní nárokov z autorského práva je upravený v zákone č. 99/1963 Sb. Občiansky soudní řád (o.s.ř.). Novela o.s.ř. v § 142a stanovila, že veriteľ má povinnosť poslať dlžníkovi predžalobnú výzvu pred podaním žaloby na súd. Pokiaľ tak nevykoná, jeho práva mu súd neodmietne priznať, ale vystavuje sa riziku, že mu súd neprizná náklady súdneho konania. Táto novela vstúpila do účinnosti 1.1.2013.

6.2. Trestnoprávna ochrana pri porušení autorského práva na internete

Keďže práva, ktoré sú uvedené v autorskom zákone majú celospoločenský význam, štát prostredníctvom trestnoprávných noriem im poskytuje verejnoprávnu ochranu.

V platnom trestnom zákone t.j. v zákone č. 40/2009 Sb. v § 270 je definovaný trestný čin porušenia autorského práva, práv súvisiacich s právom autorským a práv k databázy. Aktuálne znenie tohto paragrafu je: „kto neoprávnene zasiahne nie nepatrne do zákonom chránených práv k autorskej dielu....., bude potrestaný odňatím slobody až na dva roky, zákazom činnosti, alebo prepadnutím veci alebo inej majetkovej hodnoty.“

Táto trestnoprávna norma má charakter normy s blanketnou dispozíciou, pretože odkazuje na iné právne normy, kde sa uplatní zásada, že zákony zaväzujú každého, i za predpokladu, že tieto normy nepozná, pretože nejde o omyl skutkový, ale o omyl právny. Vo výroku o vine trestným činom s blanketnou skutkovou podstatou musí byť uvedené akú mimotrestnú normu obvinený porušil.¹³⁶

Ak budeme brať do úvahy subjektívnu stránku konania obvineného platí, že neznalosť autorského zákona neospravedlňuje. Páchateľ musí mať aspoň určitú vedomosť o tom, že pri nakladaní s dielom porušuje zákony. Tento trestný čin vyžaduje ako jednu z podmienok trestnosti úmyselnú formu zavinenia. Ak by nebola splnená táto podmienka, mohlo by sa v niektorých prípadoch jednať o priestupok na úseku kultúry.

S problematikou neoprávneného zásahu do autorského práva súvisí rozhodnutie NS ČR zo dňa 18.6.2003 sp.zn. 5 Tdo 631/2003, kde je uvedené, že *„znak protiprávnosti ktorý je jedným z podmienok pre naplnenie skutkovej podstaty trestného činu porušovania autorského práva, práv súvisiacich s autorským právom a práv k databáze, musí byť vyjadrený v popise skutku, ale nestačí všeobecné označenie konanie obvineného za neoprávnené.“* Pri posudzovaní trestného činu sa berie do úvahy nebezpečnosť takéhoto činu pre spoločnosť. Stupeň nebezpečnosti trestného činu sa odvíja od miery významu chráneného záujmu, ktorý bol takýmto činom dotknutý, spôsob prevedenia činu, následky a okolnosti, za ktorých došlo k spáchania tohto trestného činu.

Aktuálny rozsudok Okresného súdu v Liberci zo dňa 24.11.2011 sp.zn. 7 Tm 13/2011-553 rieši práve konanie obvineného, ktorý prostredníctvom siete internetu šíril hudobné a filmové diela. Podľa tohto rozsudku mladistvý obvinený prevádzkoval www stránku, kde využitím hostingu s možnosťou ukladania dát na server, umiestnil a ponechal odkazy na tzv. embedded linky a tým sprístupnil verejnosti najmenej 2470 neoprávnených rozmnožení filmových a televíznych diel tak, že ktokoľvek mohol mať k nim prístup prostredníctvom www stránky bez toho, aby mal súhlasy nositeľov autorských práv. Týmto skutkom sa dopustil porušenia ustanovení § 12 odst. 1 odst. 4 písm. f), § 18 odst. 1 a odst. 2, § 80 odst. 1 a odst. 2 písm. e) a § 84 odst. 1 a odst. 2 písm. d) zákona č. 121/2000 Sb. Teda mladistvý obvinený neoprávnené zasiahol nie nepatrne do zákonom

---

¹³⁶ Citované: ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, A., SMEJKAL, V. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009, s. 128

chránených práv k autorskej dielu, zvukovo obrazovému záznamu a televíznemu vysielaniu a tým teda porušil ustanovenie § 270 odst. 1 Trestného zákoníka.

Poškodené spoločnosti boli s nárokom na náhradu škody podľa § 229 odst. 1 Trestného poriadku odkázané na občianskoprávny proces. Celkovo mal poškodeným spoločnostiam spôsobiť škodu vo výške 122.106.045,- Kč. Súd odkázal poškodených na občianskoprávny proces, pretože v trestnom konaní nemohlo byť presne zistené počet vzhliadnutí takýchto online filmov.

Obžalovaný sa v procese hájil tým, že síce prevádzkoval uvedenú www stránku a zverejšoval odkazy na rôzne filmy, ale, že konal podobne ako iné servery ako napr. seznam.cz, YouTube a iné a že svoje správanie nepovažoval za trestné ani po doručení upozornenia od Českej protipirátskej únie. Súd mal za preukázané, že týmto konaním si obvinený snažil získať finančný prospech.

6.3 Zodpovednosť poskytovateľov internetových služieb

V rámci zodpovednostných vzťahov pri porušení autorského práva na internete je potrebné poukázať na zodpovednosť poskytovateľov internetových služieb v Českej republike. Právna zodpovednosť poskytovateľov internetových služieb (ďalej len „ISP“) je upravená v zákone č. 480/2004 Sb.¹³⁷ prijatého dňa 29.7.2004. Tento zákon implementoval ustanovenia smernice č. 2000/31/ES a vychádza aj z Bielej knihy o elektronickom obchode. Do prijatia tohto zákona český právny poriadok upravoval takéto zodpovednostné vzťahy poskytovateľov ISP v rámci dvoch noriem a to v rámci občianskeho zákoníka a obchodného zákoníka. V rámci EÚ Nemecko ako prvá krajina zaviedla zodpovednosť poskytovateľov internetových služieb v rámci „Teledienstgesetz – Artikel 1 des Gesetzes zur Regelung der Rahmenbedingungen für Informations- und Kommunikationsdienste“ z 22.7.1997, dnes nahradený „Telemediengesetz“ z 26.2.2007.¹³⁸

---

¹³⁷ Zákon č. 480/2004 Sb. o niektorých službách informačnej spoločnosti a o zmene niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁸ Citované: KRÍŽ, J., CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. 1. vyd., Praha: Karolinum, 2009, s. 80

Zákonodarca upravil zodpovednosť poskytovateľov ISP v prvej časti zákona a zvolil prístup taxatívneho výpočtu prípadov, kedy je poskytovateľ ISP zodpovedný, na rozdiel od Smernice č. 2000/31/ES, kde sú uvedené skutočnosti, za ktorých nie je poskytovateľ ISP zodpovedný. Pojem informačná spoločnosť sa po prvýkrát objavil v správe francúzskej vlády z roku 1975. Informačná spoločnosť je charakterizovaná podstatným využívaním digitálneho spracovania, uchovávanía a prenosu informácií. Zo spracovania informácií sa stáva významná ekonomická aktivita. Pojem služby informačnej spoločnosti je definovaný v Smernici č. 2000/31/ES. Služby informačnej spoločnosti zahŕňajú služby poskytované spravidla za úplatu, na diaľku, prostredníctvom elektronického zariadenia na spracovanie informácií a ukladanie dát a na individuálnu žiadosť príjemcu služby.

Podľa zákona č. 480/2004 Sb. sa posudzujú skutočnosti, za ktorých je poskytovateľ ISP zodpovedný za porušenie povinností, a následne sa podľa ďalších noriem uplatní konkrétna náhrada škody. Zodpovednosť za škodu je upravená v § 420 a násled. zákona č. 40/1964 Sb. V prípade, že je poskytovateľom ISP podnikateľ, bude zodpovednosť za škodu riešená podľa ustanovení zákona č. 513/1991 Sb.

Ako uvádza dôvodová správa k zákonu, potreba prijatia tohto zákona je daná tým, že doterajšia zodpovednosť poskytovateľa ISP bola len otázkou dohody medzi poskytovateľom ISP a užívateľom služieb. Túto oblasť je potrebné upraviť aj zákonne, pretože zmluvnou dohodou nie je možné sa zbaviť zodpovednosti za protiprávne konanie.

Predmetom úpravy zákona č. 480/2004 Sb. tak, ako je to vymedzené v § 1 je úprava zodpovednosti a práv a povinností osôb, ktoré poskytujú služby informačnej spoločnosti.

Zodpovednosť poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti vo vzťahu k ukladaným informáciám je upravená v § 5 uvedeného zákona. Podľa tohto ustanovenia poskytovateľ služby, ktorá spočíva v ukladaní informácií poskytnutých užívateľom, je zodpovedný za obsah takejto informácie pokiaľ:

- mohol vzhľadom k predmetu svojej činnosti a okolnostiam prípadu vedieť, že obsah ukladaných informácií alebo konanie užívateľa je protiprávne;
- dozvedel sa preukázateľne o protiprávnej povahe obsahu ukladaných informácií alebo protiprávnom konaní užívateľa a bezprostredne neuskutočnil všetky kroky k odstráneniu alebo k zamedzeniu prístupu takýchto informácií.

Poskytovateľ služby, ktorá spočíva v ukladaní informácií, je zodpovedný vždy za obsah uložených informácií v prípade, že vykonáva priamo alebo nepriamo rozhodujúci vplyv na činnosť užívateľa.

V dôvodovej správe sa k návrhu tohto zákona píše, že nie je možné a spravodlivé požadovať od poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti, aby pri veľkom počte užívateľov a pri veľkom objeme prenose dát zisťoval a posudzoval legálnosť alebo protiprávnosť všetkého obsahu uložených informácií. Zodpovednosť v tomto prípade je na užívateľoch. Pokiaľ sa však poskytovateľ služieb dozvie o protiprávnom obsahu a nevykoná k tomu bezprostredne potrebné kroky, stáva sa zodpovedným za obsah uložených informácií. Pojem bezprostredne treba je bežný právny pojem a myslí sa tým „pri najbližšej možnej príležitosti“.¹³⁹

Podľa ustanovenia § 6 písm. b) zákona č. 480/2004 Sb. poskytovateľ služieb informačnej spoločnosti nie je povinný aktívne vyhľadávať skutočnosti a okolnosti, ktoré poukazujú na protiprávny obsah informácie.

So zodpovednosťou ISP za obsah ukladaný na internete súvisí aj otázka ochrany práv dotknutých osôb vo vzťahu k šírenému obsahu so základným právom na slobodu prejavu. Konanie poskytovateľa ISP sa dostáva do stretu s právom na slobodu prejavu v tých prípadoch, kedy poskytovateľ ISP realizuje právo na zablokovanie prístupu k informáciám, ktoré porušujú zákon. Takéto zablokovanie prístupu alebo vymazanie obsahu je jednou zo zákonných požiadaviek na zbavenie sa zodpovednosti poskytovateľa ISP.

Poskytovateľ ISP sa väčšinou dozvie o porušení autorských práv na základe oznámenia od dotknutej osoby. Zákon č. 480/2004 Sb. ani Smernica č. 2000/31/ES podrobnejšie neupravuje bližšie podmienky a formu takéhoto oznámenia. V rámci ekonomickej činnosti poskytovateľa ISP bude pre poskytovateľa ISP výhodnejšie zablokovať prístup k takýmto informáciám za cenu aj nedostatočného preverenia opodstatnenia požiadavky, ako keby mal riskovať pokutu alebo náhradu škody za prípady nečinného konania. Ako najvhodnejšie sa v týchto prípadoch javí skutočnosť, že poskytovateľ ISP bude mať uzavretú zmluvu s užívateľom, ktorá umožní pri podozrení

---

¹³⁹ Citované: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>, [cit. 2013-01-02]

na protiprávnosť obsahu vykonať odstránenie alebo blokáciu bez nutnosti súhlasu užívateľa alebo bez predchádzajúceho upozornenia.¹⁴⁰

Ako príklad na úpravu podmienok prevádzkovania služieb informačnej spoločnosti je možné uviesť služby poskytované na serveri Ulož.to.

Server Ulož.to poskytuje pre svojich užívateľov službu spočívajúcu v tom, že užívateľ si môže na uvedený server nahrávať dáta a súbory a ku ktorým má prístup 24 hodín denne. Ide vlastne o poskytovanie hostingových služieb. Podľa platných všeobecných zmluvných podmienok sú tieto služby na servery Ulož.to služby na základe zákona č. 480/2004 Sb. Užívateľom týchto služieb sa môže stať každá fyzická a právnická osoba a pre užívanie služieb nie je stanovená podmienka registrácie. V zmluvných podmienkach sa uvádza, že užívateľ nesmie na server nahrávať také dáta a súbory, ktoré porušujú autorského práva a práva súvisiace s autorským právom. Podľa zmluvných podmienok si poskytovateľ služby Ulož.to vyhradzuje právo na zmazanie súborov užívateľa, pokiaľ porušujú práva vyššie uvedené. Pokiaľ užívateľ porušuje pravidlá uvedené vo všeobecných zmluvných podmienkach, môže poskytovateľ služby po predchádzajúcom upozornení zrušiť užívateľský účet.¹⁴¹

Účinným opatrením proti porušovaniu práva na slobodu prejavu zo strany poskytovateľa ISP bude do budúca doplnenie zákona o kritéria, ktoré by musel každé oznámenie o protiprávnosti obsahu ukladaných informácií obsahovať.¹⁴²

---

¹⁴⁰ Citované podľa poznámky č. 141

¹⁴¹ Bližšie pozri: <http://img.uloz.to/podminky.pdf>, [cit. 2013-01-02]

¹⁴² Porovnaj: KRÍŽ, J., CÍSAŘOVÁ, Z., KROFTOVÁ, B. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: Odpovědnost providera za porušení autorských práv v České republice, svoboda projevu. 1. vyd., Praha: Karolinum, 2009, s. 83

Záver

V tejto predkladanej práci som sa snažil poskytnúť základný prehľad v oblasti autorského práva so zameraním na porušovanie práva na internete a šírenie multimediálneho obsahu na sieti.

Pri právnej charakteristike jednotlivých inštitútov autorského práva som vychádzal z medzinárodnoprávnej úpravy uvedenej v dvojstranných a mnohostranných zmluvách a v prijatých dokumentoch medzinárodných organizácií.

Internet ako celospoločenský a celosvetový fenomén bol vyvinutý na začiatku pre vojenské účely na uľahčenie komunikácie. Jeho ďalší rozvoj prebiehal už len na „vedeckej pôde“ univerzít a vysokých škôl v Spojených štátoch amerických (ďalej len „USA“). V začiatkoch t.j. v 70-tych a 80-tych rokoch 20. storočia neexistovala žiadna právna úprava, ktorá by upravovala používanie tejto siete. Preto logicky vyznie, že začiatky snáh o vymedzenie postavenia internetu a konania vo vzťahu k autorskému právu je možné nájsť v USA. U autorského práva v USA sa kladie dôraz na majetkovú zložku, oproti tomu v európskom kontinentálnom práve, medzi ktoré patrí aj právny systém v ČR a SR, je vyjadrenie autorského práva dualistické. Dualistické chápanie znamená, že autorské právo sa skladá z dvoch zložiek, a to konkrétne z osobnostného práva a majetkového práva. Autorstvo v USA je možné priradiť aj právnickej osobe, v celej právnej úprave v Českej republike je možnosť vzniku autorstva priradené iba pre fyzickú osobu.

Základná právna úprava autorského práva v USA je vyjadrená v Copyright Law. Ten, koho autorské právo bolo poškodené má možnosť sa brániť súdnou žalobou v rámci civilného procesu a môže požadovať náhradu škody vyjadrenú v peniazoch. V rámci trestnoprávnej zodpovednosti hrozí páchateľovi uloženie vysokej peňažnej pokuty a/alebo trest odňatia slobody. Takéto vyjadrenie zodpovednosti pre oblasť autorského práva je podobné ako v ČR alebo v SR.

Úprava vyjadrená v medzinárodných mnohostranných zmluvách ako napr. v *Manuály OSN pre prevenciu a kontrolu počítačového zločinu a Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o práve autorskom (Copyright Treaty)* nemajú nastavené mechanizmy na právne vymáhanie povinností uložených zmluvným stranám v týchto

zmluvách. Ako jediný právne záväzný dokument pre signatárske štáty na medzinárodnej úrovni je *Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu (TRIPS)* prijatá na pôde Svetovej obchodnej organizácie. Spory vznikajúce z uplatňovania jednotlivých článkov tejto dohody medzi štátmi rieši Orgán na urovnávanie sporov. Všetky tieto právne pramene majú síce celosvetovú platnosť, ale obsahujú len minimálne štandardy, ktoré by sa mali dodržiavať v demokratických štátoch.

Úprava autorského práva vo vzťahu k internetu v rámci európskeho práva, prijatá na pôde EÚ a ktorá vychádza zo sekundárnej legislatívy EÚ je pre štáty záväzná pokiaľ je vyjadrená priamo v smernici. Členské štáty musia transponovať do svojho vnútroštátneho právneho poriadku ciele, ktoré sa majú touto smernicou dosiahnuť.

Medzi najznámejšie smernice, ktoré upravujú vzťah autorského práva a siete internetu patrí *Smernica o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv, Smernica o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva a Smernica o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode*.

Podľa názorov mnoho odborníkov, ktorý sa profesionálne zaoberajú počítačovými a IT systémami je legislatíva pre oblasť autorského práva v súčasnej dobe dostatočne dobre nastavená. Podľa môjho názoru tomu tak nie je. V súčasnej dobe nielen v ČR, ale aj v SR neexistuje taká legislatíva, ktorá by špecificky upravovala problematiku porušovania autorského práva na internete. V rámci Českej republiky je základným právnym prameňom pre oblasť autorského práva okrem Ústavy, autorský zákon č. 121/2000 Sb.

Autorský zákon ako právny prameň civilného práva je postavený na podobných princípoch tak, ako sú vyjadrené v medzinárodných dokumentov, ktorých je ČR signatárskym štátom a samozrejme implementuje smernice EÚ. Počítačové programy podobne, ako v SR sú chránené ako literárne diela, pretože ich vyjadrenie v strojovom kóde je podobné písanému textu. Štátom poskytovaná súdna ochrana a následné vymáhanie škôd je upravená v zákone č. 40/1964 Sb. *Občanský zákoník* a v zákone č. 513/1991 Sb. *Obchodní zákoník*. Procesnoprávny postup súdnych orgánov a jednotlivých účastníkov konania je upravený v zákone č. 99/1963 Sb. *Občanský soudní řád*.

Trestnoprávna ochrana pri porušovaní autorského práva na internete je poskytovaná prostredníctvom zákona č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*. V oblasti verejného práva sa poskytuje ochrana nárokom vyplývajúcim z autorského zákona ešte napr. v zákone o priestupkoch.

Osobne som toho názoru, aby zákonodarca nanovo definoval a jasnejšie v autorskom práve vymedzil konanie, ktoré porušuje práva autora na internete. V súčasnej dobe je takéto vymedzenie nedostatočné. Je na súdnych orgánoch, aby v rámci svojej rozhodovacej činnosti aplikovali a vykladali jednotlivé ustanovenia autorského zákona. Som toho názoru, že pokiaľ by zákonodarca jasnejšie a zrozumiteľnejšie upravil takéto konanie v autorskom zákone, možno by klesol počet prípadov porušovania zákona, pretože verejnosť by ľahšie vedela aké ich konanie je už za hranicou zákona.

Zastávam názor, že právo autora na prijatie takých opatrení, ktoré zabraňujú kopírovaniu diel a ich šíreniu na internete, pomocou rôznych technických úprav nosiča resp. úpravy diela v elektronickej podobe tak, aby nebolo možné takéto diela šíriť je právom nadradeným právom užívateľa internetu si zabezpečovať kópie diel pre vlastnú potrebu. Lebo len autor sa môže rozhodnúť ako so svojim výtvorom duševnej činnosti naloží.

V rámci porušovania autorského práva na internete dochádza najčastejšie k takému konaniu, kedy sa internetom šíri multimedialný obsah (hudobné a filmové diela) a sťahuje sa počítačový program.

Celý problém šírenia a následného sťahovania diel cez internet súvisí podľa môjho názoru so stupňom vývoja trhovej ekonomiky a s ekonomickou situáciou na tomto trhu. Pokiaľ výrobca hudobných CD alebo filmových DVD stanoví vysoké ceny pre tento druh tovaru, len malá časť zákazníkov si zaobstará takéto diela v legálnej podobe. Na druhej strane je potrebné uviesť nárok konkrétneho umelca, producenta alebo hudobného vydavateľstva, ktoré na začiatku tvorby diela vložili nemalé peniaze na jeho vytvorenie. Pretože len spravodlivá odmena dokáže autora motivovať k tomu, aby ďalej tvoril.

Ako východisko z tejto situácie vidím v súčasnej dobe rýchlo sa rozširujúcu distribúciu diel a multimedialného obsahu v elektronickej podobe pomocou internetu v oficiálnych tzv. elektronických obchodoch (eshopoch). Náklady na distribúciu diel ku konečnému zákazníkovi sa touto cestou výrazne znižujú. V neposlednej rade ako znížiť porušovanie práv na internete vidím v posilnení osvety pre tú skupinu užívateľov,

ktorých sa takéto konania najčastejšie týkajú. Podľa štatistík najčastejšie porušujú autorské práva na internete mládež a osoby do 30 rokov veku. Do takýchto prevenčných programov by som osobne zapojil nielen školské zariadenia, ale aj masovokomunikačné médiá, ktoré majú najväčší vplyv na tvorbu názorov a postojov mladých ľudí.

Občania majú málo právnych vedomostí o problematike počítačovej kriminality. Nerád by som bol, keby došiel vývoj internetu do takého stupňa, ako bol nedávno prezentovaný na celosvetovej konferencii pod záštitou OSN v Dubaji v decembri 2012, kedy sa nepriamo začalo hovoriť o cenzúre internetu. Podľa tohto návrhu by kontrolu nad internetom prevzala Medzinárodná komunikačná únia, ktorá patrí pod OSN. Tento návrh podporili už také veľmoci ako Čína, Rusko, India, Brazília, Saudská Arábia a Irán. Proti cenzúre internetu sa postavili USA a niektoré európske štáty.¹⁴³ Takéto obmedzenie konania na internete je priamo v rozpore so základnou myšlienkou, na ktorej je internet postavený a to, že informácie na internete je možné slobodne šíriť.

---

¹⁴³ Citované podľa: <http://www.topky.sk/cl/13/1312645/Uplna-kontrola-internetu--Uz-tento-rok-ju-chce-schvalit-samotne-OSN->, [cit. 2013-01-02]

Zhrnutie

Práca reflektuje právnu úpravu autorského práva v Slovenskej a Českej republike a poukazuje na rozdielnu úpravu v týchto štátoch. V rámci vymáhania práv sa práca zaoberá súkromnoprávnou ochranou a trestnoprávnou ochranou pri porušení autorského práva na internete. V práci sú použité štatistické údaje o porušovaní autorského práva na internete, ktoré vychádzajú z praxe. V práci je vymedzená právna úprava počítačového programu a spôsoby akým sa počítačový program šíri na internete.

V neposlednej rade práca poukazuje na organizácie, ktoré zastupujú výrobcov a majiteľov autorských práv k dielam.

Tému práce som rozdelil na šesť častí. V prvej časti práce sa zaoberám historickým vývojom siete internetu a jeho základnými princípmi fungovania a používania jeho nástrojov. Druhá časť práce obsahuje a špecifikuje autorské právo z pohľadu medzinárodnej právnej úpravy, právnej úpravy v Spojených štátoch amerických. Táto časť obsahuje aj charakteristiku európskej legislatívy a nakoniec pohľad do právneho poriadku v Slovenskej republike.

Tretia časť práce charakterizuje právnu úpravu v Českej republike. Štvrtá časť rigoróznejšej práce sa zaoberá konkrétnymi prejavmi porušovania autorského práva na internete ako je šírenie multimediálneho obsahu na internete, sprístupnenie počítačového softvéru na voľné stiahnutie a v tejto kapitole sa nachádza aj náčrt metód odhaľovania porušovania autorského práva.

V piatej časti práce sa nachádza náčrt postupu zverejnenia multimediálneho diela a počítačového softvéru na internete.

Posledná kapitola sa venuje problematike súkromnoprávnej a trestnoprávnej ochrane pri porušovaní zákonov na internete a v neposlednom rade aj zodpovednosti poskytovateľov internetových služieb.

Cieľom práce bolo vhodným spôsobom poukázať na problematiku šírenia multimediálneho obsahu na internete, ktorá je v súčasnej dobe aktuálna a vo veľkej miere diskutovaná.

Resumé

My thesis reflects legislation copyright in Slovak and Czech Republics and highlight differences within law in those countries. In the enforcement of the rights this thesis describe private law protection and protection of criminal law in matter of the copyright infringement on the Internet. There are statistics about copyright infringement used in this thesis which based on my personal and profesional experience. The thesis defines computer program legislation and used methods to spread computer program across the Internet.

The last but not least thesis highlights organizations which represents producers and copyright owners.

This thesis consist of six parts. Internet evolution and main principles of functionality and used tools is described in first part. Second part specifies copyright from international legislation perspective and legislation in United States of America. This part also contains characteristics of European Union legislation and finally also insight into the legal system of the Slovak Republic.

The third part describes the legislation in the Czech Republic. Fourth part specifies copyright contraventions on the Internet as spreading of multimedia works, accessing of computer programs as free download and outlines methods of copyright contraventions. Fifth part outlines process of multimedia works and computer software release on the Internet.

Last part describes issues related to private and criminal law protection in contravention of laws on the Internet and also responsibilities of the Internet service providers - ISPs.

Main aim of this thesis is to appropriately refer and highlight the issues of the spreading of multimedia content on the Internet, which is main current topic widely publicly discussed.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

BARRETT, Daniel J. Bandité na informační dálnici. Brno: Computer Press, 1999, 235 s. ISBN: 80-7226-167-3

CIBULKA, Ľubor a kol. Vybrané kapitoly z dejín a náuky o spoločnosti. Bratislava: PFUK, 2004, 207 s. ISBN: 80-7160-181-0

ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. Praha: Linde, 2001, 195 s. ISBN: 80-7201-295-9

ČERMÁKOVÁ, Adéla, SMEJKAL, Vladimír. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009, 146 s. ISBN: 80-72017-44-6

ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, Adéla, SMEJKAL, Vladimír. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009, 152 s. ISBN: 978-80-7201-744-7

EDWARDS, Lilian, WAELDE, Charlotte. Law and the Internet. Vyd. 3. Portland, Or.: Hart Pub., 2009, 713 s. ISBN 978-184-1138-152

GREGUŠOVÁ, Daniela, DULAK, Anton, CHLIPALA, Miroslav, SUSKO, Boris. Právo informačných a komunikačných technológií. Bratislava: Slovenská technická univerzita v Bratislave, 2005, 186 s. ISBN: 80-2272-195-6

CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2007, 640 s. ISBN: 978-80-7179-586-5

CHUDÝ, Andrej, LICHNEROVÁ, Lucia, ŠUŠOL, Jaroslav. Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: Stimul, 2011, 147 s. ISBN: 978-80-8127-029-1

KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a kol. Občanské právo hmotné 1. Praha: ASPI. 2005, 524 s. ISBN: 80-7357-127-7

KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a kol. Občanské právo hmotné 3. Praha: ASPI. 2007, 343 s. ISBN: 80-7357-231-1

KOKLES, Mojmír, ROMANOVÁ, Anita. Informačný vek. Bratislava: Sprint, 2000, 305 s. ISBN: 978-80-8908-509-5

KŘÍŽ, Jan a kol. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, 132 s. ISBN 978-246-1751-0

LAZAR, Ján. Občianske právo hmotné. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010, 715 s. Učebnice (Iura Edition). ISBN 978-808-0783-464

MATĚJKA, Michal. Počítačová kriminalita. Brno: Computer Press, 2002, 106 s. ISBN: 80-7226-419-2

MATZNER, Jiří. Právní úprava počítačového. Ostrava: Key Publishing, 2010, 74 s. ISBN: 978-80-7418-057-6

MURÍŇ, Peter. Autorské právo 2. Bratislava: Epos. 2004, 303 s. ISBN: 80-8057-582-7

POLČÁK, Radim. Právo na internetu – Spam a odpovědnost ISP. Brno: Computer Press, 2007, 150 s. ISBN: 978-80-2511-777-4

SUSKO, Boris. Zborník referátov: medzinárodná konferencia Počítačová kriminalita, Bratislava 21.9.2000. Bratislava: Business Software Aliance SR, 2000, 118 s. ISBN 80-968-5324-4

TELEC, Ivan, TŮMA, Pavel. Přehled práva duševního vlastnictví. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2006, 114 s. ISBN 978-80-7239-198-1

VLČEK, Martin. Ochrana výpočetní techniky a dat, počítačová kriminalita: Semináře Praha 8. 11. a 13. 12. 1990, Čs. společ. pro kriminalistiku [a] Akademie J. A. Komenského v Čes. republice : Sborník referátů a sdělení. 1. vyd. Ilustrace Josef Dřížhal. Praha: Ringo, 1991, 181 s. Computer crime. ISBN: 80-900-6340-3.

VLČEK, Martin. Počítače a kriminalita. Praha: Academia. 1989, 19 s. ISBN: 80-2000-139-5

Články z tlačených periodík

DRGONEC, Ján. Počítačová kriminalita. Justičná revue: časopis pre právnu prax. 1991, roč. 14, č. 8-9, s. 22 a 23

NOVÁK, Daniel. Střet ochrany osobních údajů a práv duševního vlastnictví v evropské judikatuře. Bulletin advokacie. 2011, roč. 0, č. 10, s. 40

Ostatné tlačené zdroje

BEJDÁK, Marián. Škodlivý a protizákonný obsah na Internetu. V Bratislave, 2011. Diplomová práca. Univerzita Komenského v Bratislave - Právnická fakulta. Vedúci práce Doc. JUDr. Daniela Gregušová, CSc.

Právne pramene

Právne pramene ČR a SR

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Usnesení č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Vyhláška MZV č. 133/1980 Zb. o Bernskom dohovore o ochrane literárnych a umeleckých diel v znení neskorších doplnení

Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

Zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona ČNR č. 358/1992 Sb. o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník

Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok

Zákon č. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním

Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád

Zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)

Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

Dohovor č. 137/2008 Z.z. o počítačové kriminalite

Zmluva č. 189/2006 Z.z. Zmluva WIPO o autorskom práve WCT

Dohovor č. 133/1980 Zb. Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886, doplnenom v Paríži 4. mája 1896, revidovanom v Berlíne 13. novembra 1908, doplnenom v Berne 20. marca 1914 a revidovanom v Ríme 2. júna 1928, v Bruseli 26. júna 1948, v Stokholme 14. júla 1967 a v Paríži 24. júla 1971

Zákon č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách

Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

Medzinárodné a európske právne pramene

Manuál OSN pre prevenciu a kontrolu počítačového zločinu

Dohovor OSN o právach dieťaťa

ACTA Obchodná dohoda o boji proti falšovaniu

Doporučenia komisie zo dňa 18.5.2005 č. 2005/737/ES o kolektívnej cezhraničnej správe autorských práv a s nimi súvisiacich práv na oprávnené online hudobné služby

Odporúčanie Rady Európy prijaté dňa 18.1.1988 pod č. R (88) 2 Výboru ministrov členským štátom o opatreniach na boj s pirátstvom v oblasti autorských práv a príbuzných práv

Odporúčanie RE č. (2001) 7 o opatreniach na ochranu autorských práv a príbuzných práv a na boj proti pirátstvu, najmä v digitálnom prostredí

Odporúčanie č. R (95) 1 o opatreniach proti zvukovému a audiovizuálnemu pirátstvu

Smernica č. 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o harmonizácii niektorých aspektov autorského práva a súvisiacich práv v informačnej spoločnosti

Smernica č. 2006/116/ES o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv

Smernica č. 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode)

Smernica Rady 92/100/EHS o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva

Smernica Rady č. 91/250/EHS o právnej ochrane počítačových programov

Smernica EP a Rady č.2006/24/ES o uchovávaní údajov vytváraných alebo spracovávaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných služieb elektronických komunikácií alebo verejných komunikačných sietí a o zmene smernice č. 2002/58/ES

Smernica EP a Rady 2002/58/ES týkajúca sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách)

Smernica EP a Rady 2004/48/ES o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva

Internetové zdroje

Internet [online] dostupné z <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Internet>>

Svet bude mať 2 miliardy internetistov [online] dostupné z
<<http://pocitace.sme.sk/c/5610823/svet-bude-mat-2-miliardy-internetistov.html>>

World Wide Web [online] dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Web>

Významový slovník termínov pre domény [online] dostupné z <<http://www.domena-domeny.sk/vyznamovy-slovník-termínov-pre-domeny-slovník-domen/>>

Skype [online] dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Skype>>

Autorské právo v USA [online] dostupné z
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Autorsk%C3%A9_pr%C3%A1vo_v_USA>

Electronic Communications Privacy Act [online] dostupné z
<http://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_Communications_Privacy_Act>

Digital Millennium Copyright Act [online] dostupné z <
http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_Millennium_Copyright_Act>

Copyright law of the United States [online] dostupné z
<http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_law_of_the_United_States>

Smernice-definície [online] dostupné z
<http://ec.europa.eu/eu_law/directives/directives_sk.htm>

Pirátská strana vyzývá vládu k přezkumu šmírovací směrnice [online] dostupné z
<<http://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/piratska-strana-vyzyva-vladu-k-prezkumu-smirovaci-smernice>>

Fonogram [online] dostupné z <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Fonogram>>

Obchodná dohoda o boji proti falšovaniu [online] dostupné z <http://sk.wikipedia.org/wiki/Obchodn%C3%A1_dohoda_o_boji_proti_fal%C5%A1ovaniu>

Smlouva ACTA: Odpojení od počítače a prohlédávání pevných disků [online] dostupné z <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/162297-smlouva-acta-odpojeni-od-pocitace-a-prohledavani-pevnych-disku>>

Aktivisti vyhrali, ACTA v Únii neprešla [online] dostupné z <<http://www.sme.sk/c/6445502/aktivisti-vyhrali-acta-v-unii-nepresla.html>>

ACTA: Zostřený boj za „duševní vlastnictví“ [online] dostupné z <http://piratskenoviny.cz/?c_id=33494>

Ivo TELEC: ACTA nejsou akta ani akty [online] dostupné z <<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/02/ivo-telec-acta-nejsou-akta-ani-akty.html>>

Computer Crime Law & Legal Definition [online] dostupné z <<http://definitions.uslegal.com/c/computer-crime>>

Nelegální stahování z P2P sítí? Tak horké to zase není! [online] dostupné z <<http://www.lupa.cz/clanky/nelegalni-stahovani-z-p2p-siti-tak-horke-to-zase-neni>>

Project Gutenberg [online] dostupné z <<http://www.gutenberg.org>>

BSA: Softwaroví piráti svalují vinu na známé či kolegy a na neznalost problematiky [online] dostupné z <<http://computerworld.cz/aktuality/bsa-softwarovi-pirati-svaluji-vinu-na-zname-ci-kolegy-a-na-neznalost-problematiky-7487>>

BSA The Software Alliance [online] dostupné z

<http://ww2.bsa.org/country.aspx?sc_lang=sk-SK>

Freeware [online] dostupné z <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Freeware>>

Shareware [online] dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Shareware>>

Open source software [online] dostupné

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Open_source_software>

Softwarová licence [online] dostupné

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Softwarov%C3%A1_licence>

Verejná licencia Európskej únie [online] dostupné z

<<http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc92d5.pdf?id=30201>>

Míra softwarového pirátství v Česku klesla [online] dostupné z

<http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/press/pr_czech_cz.pdf>

Duševné vlastníctvo [online] dostupné z

<<http://dusevnevlastnictvo.gov.sk/Forms/Student.aspx?menu=51>>

Skripta k semináři [online] dostupné z

<<http://www.filmynejsouzadarmo.cz/userfiles/file/skripta.pdf>>

Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti působících na Internetu

[online] dostupné z <<http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>>

Všeobecné smluvní podmínky užívání [online] dostupné z

<<http://img.uloz.to/podminky.pdf>>

Úplná kontrola internetu: Už tento rok ju chce schváliť samotné OSN! [online] dostupné z <<http://www.topky.sk/cl/13/1312645/Uplna-kontrola-internetu--Uz-tento-rok-ju-chce-schvalit-samotne-OSN->>

JASPI-WEB [online] dostupné z

<http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm>

Abstrakt

Predkladaná práca sa zaoberá právnou úpravou internetu v podmienkach Českej a Slovenskej republiky, európskeho zákonodarstva a ochranou šírenia diel prostredníctvom internetu. Špecifikuje proces vzniku internetovej siete v kontexte historického vývoja a jeho nástrojov (web stránky, diskusné fóra, elektronická pošta, torrenty), vymedzuje pojem porušenia autorského práva a jeho úpravu v medzinárodnej legislatíve, konkrétne formy a spôsoby porušenia na sieti, šírenie multimediálnych diel, zodpovednostné vzťahy pri náhrade škody.

Abstract

Main aim of the presented rigorous thesis is to describe legislation related to the Internet in Czech and Slovak Republics, european legislation and protection of distribution of work through the Internet. This thesis specifies process of creation of Internet network in context of the Internet history and its tools /webpages, forums, e-mail, torrents/, defines concept of copyright contravention and its regulation within international legislation, particular forms and methods of infringement on the Internet, propagation of multimedia works, responsibility relations liability for damages.

Kľúčové slová

Kľúčové slová: autorské právo, internet, šírenie, sťahovanie

Key words: copyright law, internet, spread, downloading